

B U L G A R I A N
BASIC COURSE

Volume III
Lessons 24 - 31

October 1962
Revised July 1983

DEFENSE LANGUAGE INSTITUTE
FOREIGN LANGUAGE CENTER

PREFACE

The Bulgarian Course, consisting of 136 lessons in 13 volumes, is one of the Defense Language Institute's Basic Course Series. The material was developed at the Defense Language Institute and approved for publication by the Institute's Curriculum Development Board.

The course is designed to train native English language speakers to Level 3 proficiency in comprehension and speaking and Level 3 proficiency in reading and writing Bulgarian. The texts are intended for classroom use in the Defense Language Institute's intensive programs employing the audio-lingual methodology. Tapes accompany the texts.

TABLE OF CONTENTS

	Page
1. Lessons 24 - 31 _____	1-242
Lesson 24 _____	1-32
Grammar Perception Drill _____	2
Cartoon Guide _____	12
Dialogue: At a Wedding _____	14
Grammar Analysis:	
Past Tense - First Group _____	16
Meaning & Usage of the Past Tense _____	17
Formation of the Past Tense _____	17
Past Tense of the Verb сѢМ - "to be" _____	19
Grammar Drill _____	20
Reading Text _____	26
Translation _____	27
Questions & Answers _____	28
Homework _____	30
Vocabulary _____	31
Lesson 25 _____	33-62
Grammar Perception Drill _____	34
Cartoon Guide _____	43
Dialogue: On a Trip (continuation) _____	44
Grammar Analysis:	
Formation of the Past Tense	
First Group (continued) _____	46
Grammar Drill _____	49
Reading Text _____	55
Translation _____	56
Questions & Answers _____	57
Homework _____	59
Vocabulary _____	61

Lesson 26 _____ 63-92

Grammar Perception Drill _____	64
Cartoon Guide _____	73
Dialogue: Setting the Table _____	74
Grammar Analysis:	
Formation of the Past Tense - Group II _____	76
Fast Tense of the Perfective Verb	
Взема "to take" _____	77
Plural of Monosyllabic Masculine Nouns _____	78
Change of я to е in Monosyllabic	
Masculine Nouns _____	79
Grammar Drill _____	81
Reading Text _____	86
Translation _____	87
Questions & Answers _____	88
Homework _____	90
Vocabulary _____	91

Lesson 27 _____ 93-118

Grammar Perception Drill _____	94
Cartoon Guide _____	101
Dialogue: At a Soccer Game _____	102
Grammar Analysis:	
Past Tense of the Verbs - Group III _____	104
Accent of the Past Tense _____	104
The Verb МОРА - "can", "to be able to" _____	106
The Perfective Verb отбележа - "to mark" _____	107
Grammar Drill _____	109
Reading Text _____	113
Translation _____	114
Questions & Answers _____	115
Homework _____	117
Vocabulary _____	118

Lesson 28 _____ 155-185

Grammar Perception Drill _____	121
Cartoon Guide _____	133
Dialogue: Dragan Buys Himself Clothes _____	134
Grammar Analysis:	
The Adjectives _____	136
Definite Article for Adjectives _____	138
Position of the Adjectives _____	140
Adjectives changing я to е _____	141
Grammar Drill _____	143
Reading Text _____	148
Translation _____	149
Questions & Answers _____	150
Homework _____	153
Vocabulary _____	154

Lesson 29 _____ 155-185

Grammar Perception Drill _____	157
Cartoon Guide _____	165
Dialogue: Dragan Buys Himself Toilet Articles at "Narcop" _____	166
Grammar Analysis:	
Adjectives Ending in и, а, о, и _____	168
Articles for Adjectives Ending in и, а, о, и _____	170
Degrees of Comparison _____	171
Grammar Drill _____	174
Reading Text _____	180
Translation _____	181
Questions & Answers _____	182
Homework _____	184
Vocabulary _____	185

Lesson 30 _____ 186-214

Grammar Perception Drill _____	188
Cartoon Guide _____	197
Dialogue: Mrs. Gantcheva is Talking with her Daughter Irina about House Matters _____	198
Grammar Analysis:	
The Possessives _____	200
The Perfective Aspect of the Auxiliary Verb СЪМ "to be" _____	202
Future Tense of СЪМ and БЪДА _____	202
Grammar Drill _____	203
Reading Text _____	208
Translation _____	209
Questions & Answers _____	210
Homework _____	212
Vocabulary _____	213

Lesson 31 _____ 215-242

Grammar Perception Drill _____	217
Cartoon Guide _____	225
Dialogue: A Telephone Conversation _____	226
Grammar Analysis:	
Declension of the Personal Pronouns _____	228
Short Form of the Pers. Pronouns - Acc. Case _____	228
Accent of the Short Personal Pronouns _____	228
Place of the Short Personal Pronouns _____	230
Grammar Drill _____	231
Reading Text _____	235
Translation _____	236
Questions & Answers _____	237
Homework _____	240
Vocabulary _____	241

2. Grammar Index _____ 243-246

ДВАДЕСЕТ И ЧЕТВЪРТИ УРОК

LESSON 24

ВСТЪПИТЕЛНИ ГРАМАТИЧНИ УПРАЖНЕНИЯ

GRAMMAR PERCEPTION DRILL

I. Past Tense - First Group

II. Past Tense - The Auxiliary Verb "СЪМ"

I. Past Tense - First Group

A. ПИЯ, ЕАЗ ПИ - У

ТИ ПИ

ТОЙ

ТЯ ПИ

ТО

НИЕ ПИ - ХМЕВИЕ ПИ - ХТЕТЕ ПИ - ХА

мяко вчера
 вино онори
 ракия миналата седмица

1.

Аз пия вино сега.
 Аз пих вино вчера.

Какво пиете Вие сега?
 Какво пихте Вие вчера?

ти, той, тя, то, ние,
 вие, те, учителите,
 редникът Вичев, и т.н.

Аз пия вино сега.
 Аз пих вино вчера.

мяко, чай, бира,
 ракия, сливовица,
 сливова ракия

2.

Аз пия чай сега.
Вчера...
Той пие вино сега.
Снощи...

Вчера аз пих чай.
Снощи той пи вино.

ние, те, тя, вие,
детето, ти, баща ми,
студентът Бутов, аз,
учениците, и т.н.

и т.н.

3.

Той пи мяко снощи.

те, аз, ние, тя, вие,
ти, братовчедка ми, то,
войниците, офицерът, и т.н.

Те пиха мяко снощи.

и т.н.

4.

Кой пи ракия вчера?
вино
чай
мяко
сливовица
сливова ракия
червено вино
бира

Аз пих ракия вчера.
Те пиха.....
Тя пи.....
Ние пихме.....
Той пи.....
Вие пихте.....
Ты пи.....
Ейрейторът пи...
и т.н.

5.

Какво пихте снощи?
вчера?
вчера сутринта?
вчера по обяд?
вчера следобед?
тази сутрин?
миналата седмица?
миналия месец?
миналата година?

Аз пих червено вино снощи.

и т.н.

6.

Ние не пиеме вино сега.
Ние не пиеме вино вчера.

той, аз, те, ние, и т.н.

Той не пи вино вчера.

7.

Те не пият вино сега.
Аз не пия чай сега.
Той не пие мляко сега.

ние, сержантите, ти,
г-жа Христова, и т.н.

Те не пиха вино снощи.
Аз не пих чай тази сутрин.
Той не пи мляко вчера.

и т.н.

8.

Ние пиете ли ракия сега?
Ние пихте ли ракия вчера?

той, ти, курсистът, и т.н.

Да, аз пих ракия вчера.
Не, аз не пих ракия вчера.
Аз пих.....

и т.н.

9.

Те пиха бира вчера.

ние, г-н Иванов, ти, тя,
ние, редниците, и т.н.

Те пиха ли бира вчера?

Ние пихте ли бира вчера?
и т.н.

10.

Той не пи сливова ракия снощи.

ние, тя, те, ние, ти, и т.н.

Той не пи ли сливова ракия снощи?

и т.н.

11.

Кога пиете вино?
мляко?
ракия?

и т.н.

Аз пих вино снощи.
тази сутрин.
вчера следобед.
и т.н.

12.

Снощи аз пих бира, а той пи вино.
Снощи аз пих бира, и той пи бира.

Снощи ти....., а тя.....
ти....., и тя.....
ние....., а те.....
ние....., и те.....
вие....., и аз.....
вие....., а аз.....

и т.н.

Снощи ти пи бира, а тя пи мляко.
Снощи ти пи вино, и тя пи вино.

и т.н.

13.

Ти не пи вино вчера, пи ракия.

тя, дядо ми, г-н и г-жа Миреви,
аз, те, ние, ти, вие, и т.н.

Тя не пи вино вчера, пи ракия.
и т.н.

14.

Аз играя на карти сега.
Вчера аз.....

децата, ние, той, ти, вие,
тя, те, гостите, и т.н.

Вчера аз играх на карти.

и т.н.

15.

Кога играхте вие на карти?
той
ти
те
офицерите
ние
аз
полковникът
децата

Аз играх на карти вчера по обяд.
...миналата седмица
миналия месец
миналата година
вчера сутринта
тази сутрин
вчера следобед
снощи
вчера

В. ПЕЯ, Е

АЗ ПЯ - Х

ТИ ПЯ

ТОЙ

ТЯ ПЯ

ТО

вчера
снощи
миналата седмица

НИЕ ПЯ - ХМЕ

ВИЕ ПЯ - ХТЕ

ТЕ ПЯ - ХА

1.

Аз пая сега.
Аз пях вчера.

ти, той, тя, то, ние,
вие, те, аз, децата,
войниците, Кольо, и т.н.

Ти пееш сега. Ти пях вчера.

и т.н.

2.

Кой пях вчера?
тази сутрин?
снощи у Христови?
миналата седмица?

и т.н.

Аз пях вчера.
Ние пяхме тази сутрин.
Гостите пяха снощи у Христови.
Войниците пяха.....
Ти пях.....
Г-жа Цанева пях..... и т.н.

3.

Кога пяхте?
пяха студентите?
и т.н.

Ние пяхме вчера.
Студентите пяха тази сутрин.
и т.н.

4. Вие пяхте ли у Христови?

Да, аз пях у Христови.
Не, аз не пях у Христови.
Аз пях у Миревн.

Войниците пяха ли в казармата?
Ти пях ли вчера в къщи?
Той пях ли в училище тази сутрин?

и т.н.

5.

Аз живея в казармата сега.
Аз живях в казармата миналата година.

Къде живеете сега?
Къде живяхте по-рано?

Аз живея в казармата сега.
Аз живях в казармата по-рано.

студентите, г-н Цанев, ти,
аз, ние, братовчедка му, и т.н.

и т.н.

6.

Колко време живяхте в казармата?
в кооперацията?
в това жилище?
на село?
на тази улица?
там?
на площад "Победа"?
в София?
до Захарната фабрика?
до Тракторния завод?
на втория етаж?
при баба си и при дядо си?
при баща му и при майка му?

Аз живях един месец в казармата.
два месеца
три месеца
една седмица
две седмици
една година
две години
десет дена
няколко дена
няколко месеца
няколко години
няколко седмици
година и половина

те, приятелят ти, жена му,
ти, ние, баба Мария и дядо
Славчо, и т.н.

7.

Кога живяхте в казармата?

и т.н.

Ние живяхме в казармата мина-
лата година.

и т.н.

С. ПИША, Е

АЗ ПИСА - Х

ТИ ПИСА

ТОЙ ПИСА

ТЯ ПИСА

ТО

писма вчера

НИЕ ПИСА - ХМЕ

ВИЕ ПИСА - ХТЕ

ТЕ ПИСА - ХА

1.

Аз пиша писмо сега.

Аз писах писмо вчера.

г-н Цанев, вие, тя, ти,
те, ние, американката,
той, сержантите, и т.н.

Г-н Цанев пише писмо сега.
Г-н Цанев писа писмо вчера.
и т.н.

2.

Кой писа писма снощи?

Курсистите писаха писма снощи.

Аз писах.....

Жена ми писа.....

вие, той, ти, и т.н.

3.

Кога писахте писма?

домашната работа?

той, аз, ти, ние, те, и т.н.

Аз писах писма вчера следобед.

в събота

миналата събота

в неделя

миналата неделя

и т.н.

4.

Вие писахте ли писма вчера?

Да, аз писах писма вчера.
Не, аз не писах писма вчера.
Аз писах домашната работа.

Курсистите писаха ли домашната
работа снощи?

Ученикът писа ли домашната
работа тази сутрин?

и т.н.

и т.н.

5.

Вчера ли писахте писма?
...домашната работа?

и т.н.

Да, аз писах писма вчера.
Не, аз не писах писма вчера.
Аз писах писма миналата седмица.
миналата събота
миналата неделя
в събота
в неделя
тази сутрин

6.

Вие казахте ли урока?

учениците, г-н Титев, ти,
аз, тя, вие, ние, и т.н.

Да, аз казах урока.
Не, аз не казах урока.

и т.н.

7.

Аз ще кажа урока след пет минути.
Аз казах урока вчера.

той, те, ние, ти, вие, и т.н.

Той ще каже урока след пет минути.
Той каза урока вчера.
и т.н.

8.

Утре той ще покаже къщата на
жена си.

Вчера.....

и т.н.

Вчера той показа къщата на жена си.
и т.н.

II. Past Tense - The Auxiliary Verb "СЪМ"

АЗ БЯХ

ТИ БЕШЕ

ТОЙ

ТЯ БЕШЕ

ТО

НИЕ БЯХМЕ

ВИЕ БЯХТЕ

ТЕ БЯХА

НА КИНО СНОЩИ
В КЪЩИ ВЧЕРА
В СОФИЯ МИНАЛАТА ГОДИНА

1.

Вие сте на училище сега.
Вие бяхте в къщи снощи.

той, ние, ти, учителят, вие,
аз, офицерите, г-жа Мирева,
българите, американецът, и т.н.

Той е на училище сега.
Той беше в къщи снощи.
и т.н.

2.

Къде бяхте снощи?

вчера? и т.н.
г-н Иванов, те, дъщеря ви,
аз, ние, ти, подполковникът,
редниците, вие, и т.н.

Аз бях на театър снощи.

НА КИНО
НА ГОСТИ
НА УЧИЛИЩЕ
НА ЕКСКУРСИЯ
В КЪЩИ
У ХРИСТОВИ
НА ТАНЦОВА ЗАБАВА
НА ВЕЧЕРЯ У МИРЕВИ
В КАЗАРМАТА
В КООПЕРАЦИЯТА
В ФАБРИКАТА
В ЗАВОДА
и т.н.

3.

Вие бяхте ли на кино снощи?

той, те, ти, тя, и т.н.

Да, аз бях на кино снощи.
Не, аз не бях на кино снощи.
Аз бях в къщи снощи.

и т.н.

4.

Кой беше на театър снощи?
у Иванови вчера?
тук тази сутрин?
на кино в събота?
на екскурзия в неделя?
в къщи вчера следобед?
на танцовата забава?
в София миналата седмица?
на село миналата година?

и т.н.

Аз бях на театър снощи.
Ние бяхме у Иванови вчера.
Те бяха тук тази сутрин.
Г-н Петков беше на кино в събота.
Братовчед ми.....
Баща ми и майка ми.....
Всички.....
Само вие.....
Ние.....

и т.н.

5.

Кога бяхте на екскурзия?
в Тракторния завод?
в Захарната фабрика?
в София?
в казармата?
при братовчед си?
на гости у Чипевци?
на вечеря у Леккови?

ти, ние, той, те, тя, и т.н.

Ние бяхме на екскурзия в неделя.

и т.н.

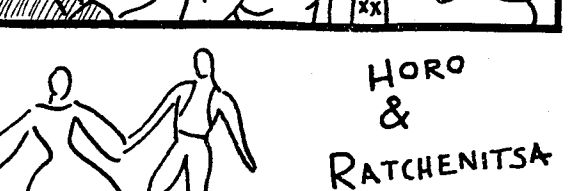
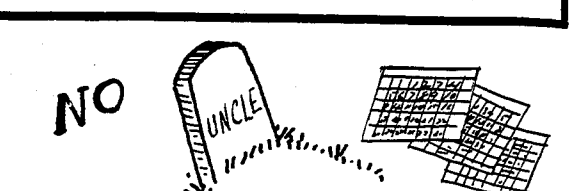
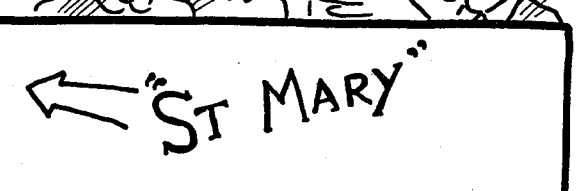
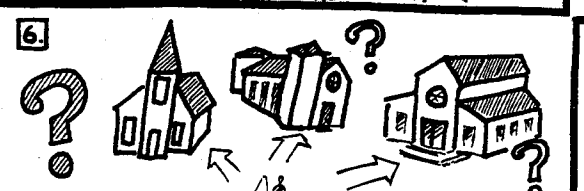
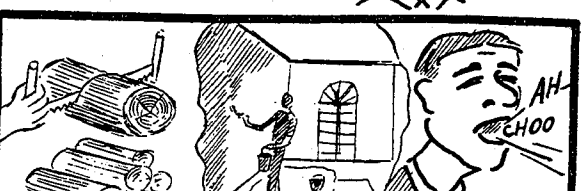
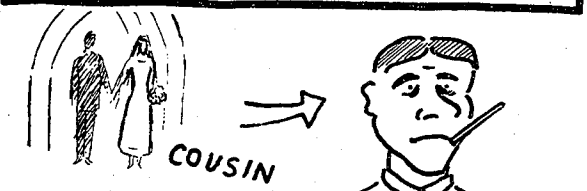
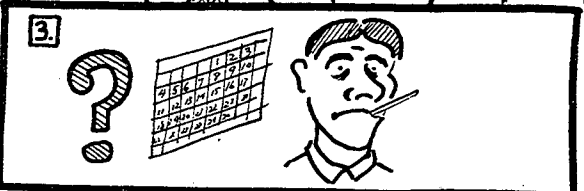
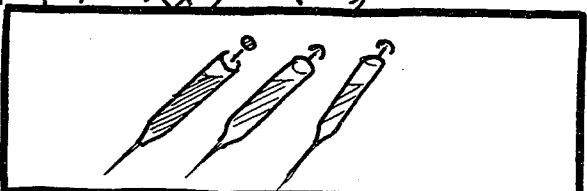
6.

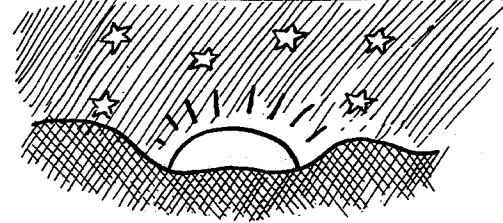
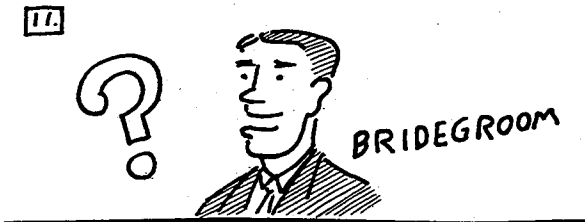
Той беше в къщи снощи.
Те бяха на училище миналата седмица.
Тя беше при баба си миналия месец.
Аз бях тук вчера.

и т.н.

Той беше ли в къщи снощи?
Те бяха ли на училище миналата седмица?
Тя беше ли при баба си миналия месец?
Вие бяхте ли тук вчера?

и т.н.

РАЗГОВОР

DIALOGUE

На сватба

At a Wedding

Борислав:

Кáзаха ми, че си болен.
Оздравя ли?

Ивaн:

Почти оздравях, но имам
още малко температура.

- Лeкaрят би ли ти инжeкции?

- Да, би ми нeкoлкo.

- Кoгá се разболeя?

- Разболeх се след свaтбaтa
на брaтoвчeдкa си.

- Как се разболeя?

- Aбe рeзaх дeрвe, мaзaх
гoстнaтa и нaстeнaх.

- Кoй бeхa на свaтбaтa?

- Mнoгo рoднини и пoзнaти.

- B кoя цeрквa стaнa вeнчaв-
кaтa нa млaдoжeнцитe?

- Beнчaвкaтa стaнa в цeрквa-
тa "Cвeтá Бoгoрoдицa".

- Чeщo ти ли ги вeнчa?

- Нe. Нe чy ли? Тoй умрe
пpeдe нeкoлкo мeсeцa.

- Каквo пpaвixтe след
вeнчaвкaтa?

- Пeхмe сливoвицa и пeхмe
мнoгo пeснe.

- Игрaxтe ли хoрo?

- Игрaxмe и хoрo и
pьчeницa.

Borislav:

They told me that you were
sick. Did you get well?

Ivan:

I almost got well but still
have a little temperature.

- Did the doctor give you
any injections?

- Yes, he gave me some.

- When did you get sick?

- I got sick after the wedding
of my cousin.

- How did you get sick?

- Well, you see, I cut wood,
painted the drawing room, and
got a cold.

- Who was at the wedding?

- A lot of relatives and
acquaintances.

- At which church did the wedding
of the newlyweds take place?

- The wedding took place at the
church of St. Mary .

- Did your uncle give the bride
away?

- No. Didn't you hear? He
died a few months ago.

- What did you do after the
wedding?

- We drank plum brandy and
sang a lot of songs.

- Did you dance the horo?

- We danced both the horo and
the ratchenitsa.

- Кой игра ръченица най-много?	- Who danced the ratchenitsa most?
- Булката. Нали знаеш-много е весела и жива.	- The bride. You know that she is very gay and lively, don't you?
- А младожéнецът?	- And the bridegroom?
- Той се напи от радост.	- He was so happy he got drunk.
- Колко време трая тържеството?	- How long did the celebration last?
- До зори.	- Until dawn.

ДЪРЖАВНА ПИВОВАРНА ФАБРИКА
„СОФИЙСКО ПИВО“ — София
 ул. „Сан Стефано“ 22, тел. 4-19-53

ГРАЖДАНИ НА СТОЛИЦАТА,
 ОПИТАХТЕ ЛИ ЧЕРНОТО ПИВО, КОЕТО
 ПУСНАХМЕ НА ПАЗАРА?

СОФИЙСКОТО ПИВО СЕ ХАРАКТЕРИ-
 ЗИРА С ПРИЯТНИЯ СИ ВКУС, ПЕНЛИВОСТ,
 АРОМАТ И ГОРЧИВИНА. ТО Е СЛАБО АЛ-
 КОХОЛНО ПИТИЕ С ГОЛЯМА ХРАНИТЕЛ-
 НОСТ И КАЛОРИЧНОСТ.

В СКОРО ВРЕМЕ ОЧАКВАЙТЕ НА ПАЗА-
 РА ОТЛЕЖАЛОТО

ПИВО ПОРТЕР 18°

ПИЙТЕ ПРОЧУТОТО СОФИЙСКО ПИВО!

ГРАМАТИКА - GRAMMAR ANALYSISI. PAST TENSE

1. In English the past tense is formed in two ways:

a. With the ending d. Examples:

I served, he rented, they walked, it faded, etc.

b. With a change of the stem vowel. Examples:

I write - I wrote; I fall - I fell; I bite - I bit; etc.

2. While the English verb has one and the same ending for all persons in the past tense, the Bulgarian verb has a special ending for each person except for 2nd and 3rd persons singular which do not have endings, but represent the verbal stem for the past tense and therefore are always alike.

The past tense endings of all verbs are as follows:

	Singular	Plural
1st pers. s.	- х	- хме
2nd pers.	no ending	- хте
3rd pers.	no ending	- ха

a. The majority of the Bulgarian verbs form the past tense by adding the above endings to the present stem of the verb. This rule applies to:

1. All verbs of the Third Group. Examples:

аз виждам	I see	аз стрелям	I shoot
аз видях	I saw	аз стрелях	I shot

2. The greater part of the verbs of the 2nd Group. Examples:

той служи	he serves	ние служиме	we serve
той служѝ	he served	ние служѝхме	we served

LESSON 24

b. The rest of the Bulgarian verbs form the past tense with the same endings, and by changing their stem vowel the same way as some English verbs do (see 1 b. above), and often their accent.

The formation of the past tense will be dealt with in several lessons.

II. MEANING AND USAGE OF THE PAST TENSE

The past tense expresses an action which has been accomplished anytime before the moment in which it is mentioned. The user is always witness or doer of the action.

III. FORMATION OF THE PAST TENSE

Verbs of Group 1

The verbs of the 1st Group form the past tense in several ways:

1. Some verbs lose their stem vowel e before taking the endings of the past tense. Examples:

<u>пѣя, пѣе</u>	<u>to drink</u>	<u>бѣя, бѣе</u>	<u>to hit, to beat up</u>
аз пи -х		аз би -х	
ти пи		ти би	
той		той	
тя пи		тя би	
то		то	
ние пѣ -хме		ние бѣ -хме	
вие пѣ -хте		вие бѣ -хте	
те пѣ -ха		те бѣ -ха	

The following verbs are conjugated in the same way:

вѣя, е: вих	to wind	плюя, е: плюх	to spit
крѣя, е: крих	to hide	чуя, е: чух	to hear
мия, е: мих	to wash (hands)	шия, е: ших	to sew

The perfective aspect of the above verbs is formed with a preposition. The perfective form of the past tense follows the same pattern.

LESSON 24

Examples:

нави́я, е: нави́х	to wind up	покри́я, е: покри́х	to cover
наду́я, е: наду́х	to blow up	зари́я, е: зари́х	to bury

2. Some verbs which have an e before their stem vowel e (e.g. пе́-еш) change the first e into я after losing the stem vowel e. Examples:

пе́я, пе́е - to sing

аз	пя*	-х	I sang	ние	пя́	-хме
ти	пя			вие	пя́	-хте
той				те	пя́	-ха
тя	пя					
то						

The following verbs are conjugated in the same way. Examples:

ве́я, е: вях	to fan	ле́я, е: лях	to cast
владё́я, е: владя́х	to possess	се́я, е: сях	to sow
гре́я, е: грях	to shine	сме́я, е: смях	to dare

The perfective verb умра́, е "to die" forms its past tense in the same way:

умра́х, умра́ I died

* The я is pronounced like e in the Western dialect. Examples:

пе -х	пе́ -хме
пе	пе́ -хте
пе	пе́ -ха

The past tense of these verbs is also often written that way.

LESSON 24

4. The verbs ending in -жа, -ча, -ша in the first person singular, present tense, change these endings in the past tense in the following way:

The ending -жа changes into -за

The ending -ча changes into -ка

The ending -ша changes into -са

The vowel a is preserved in all persons of the past tense. Examples:

	a.	<u>-жа</u>	into	<u>-за</u>	
ма́жа, е		ма́зах			to smear; to paint
ка́жа, е (perfective)		ка́зах			to say
ре́жа, е		ря́зах*			to cut
	b.	<u>-ча</u>	into	<u>-ка</u>	
пла́ча, е		пла́ках			to cry, to weep
	c.	<u>-ша</u>	into	<u>-с</u>	
пи́ша, е		пи́сах			to write
мири́ша, е		мири́сах			to smell

IV. PAST TENSE OF THE VERB СЪМ "to be".

The past tense of the auxiliary verb съм "to be" is as follows:

аз	бя -х	I was	ние бя -хме
ти	беше or бе		вие бя -хте
той, тя, то	беше or бе		те бя -ха

V. The interrogative, the negative, and the interrogative-negative forms of the verbs in the past tense are constructed in the same way as the corresponding forms in the present tense. (For details see Grammar, Lessons 16 & 18)
Examples:

<u>Interrogative</u>	<u>Negative</u>	<u>Interrogative-Negative</u>
аз пих ли?	аз не пих.	аз не пих ли?
etc.		
did I drink?	I didn't drink.	didn't I drink?

* Or резах in Western Bulgaria

ГРАМАТИЧНИ УПРАЖНЕНИЯ

GRAMMAR DRILL

Grammar: I. Past Tense - First Group

II. Past Tense - The Auxiliary Verb "СЪМ"

1.

Сега той пие мяко.

Вчера той.....

Сега аз пия вино.

Вчера аз.....

тя, ние, ти, децата,
булката, те, вие, аз,
младожениците, сержантът,
войниците, и т.н.

Вчера той пи чай.

Вчера аз пих ракия.

и т.н.

Сега те играят на карти.

Снощи те.....

и т.н.

Снощи те играха на карти.

и т.н.

Сега ние играеме хоро.

Вчера ние.....

и т.н.

Вчера ние играхме ръченица.

и т.н.

Сега лекарят бие инжекции
на Иван.

Снощи.....

и т.н.

Снощи лекарят би инжекции
на Иван.

и т.н.

Сега вие пестете.

Вчера вие.....

и т.н.

Вчера вие пяхте.

и т.н.

Сега ти живееш в казармата.

Миналата година ти.....

и т.н.

Миналата година ти живя в София.

и т.н.

Сега аз пиша писмо.

Снощи аз..... и т.н.

Снощи аз писах писмо.

Аз ще кажа урока след няколко
минути.

Преди няколко минути аз.....

ти, те, ние, той, вие, и т.н.

Преди няколко минути аз казах
урока.

и т.н.

Той реже дърва сега.

Вчера той.....

и т.н.

Вчера той рязва дърва.

и т.н.

След една седмица аз ще оздравя.

Миналата седмица аз....

и т.н.

Миналата седмица аз оздравях.

и т.н.

Утре тя ще се разболее.

Вчера тя.....

и т.н.

Вчера тя се разболя.

и т.н.

Сега те мажат стаята.

Преди няколко дена те....

и т.н.

Преди няколко дена те мажах

стаята. и т.н.

Утре аз ще покажа тази къща
на младоженците.

Вчера аз.....

и т.н.

Вчера аз показах тази къща

на младоженците. и т.н.

Довечера ние ще се напиеме.

Снощи ние.....

и т.н.

Снощи ние се напихме.

и т.н.

Чичо ми ще ги венчее.

Чичо ми ги.....

и т.н.

Чичо ми ги венча.

и т.н.

Довечера ние ще чуеме песните.

Снощи ние.....

и т.н.

Снощи ние чухме песните.

и т.н.

Той ще умре след няколко месеца.

Той.....

и т.н.

Той умря преди няколко месеца.

и т.н.

Вие ще успеете да донесете
оръжията си.

Вие..... и т.н.

Вие успяхте да донесете оръжията си.

и т.н.

2.

Кой пи ракия на сватбата?

сливовица, червено вино,
бира, мляко, чай, и т.н.

Кой игра на карти снощи?

Кой игра хоро на сватбата?
ръченица

Кой пи на сватбата вчера?
в църквата
на тържеството

Кой би инжекции на Иван?

Кой живя в кооперацията?

Кой писа писма снощи?

Кой каза урока тази сутрин?

Кой ряза дърва вчера следобед?

Кой се разболя?

Кой оздравя?

Кой показва тази къща на чичо ми?

Кой маза гостната?

Кой се напи снощи?

Кой ги венча?

Кой чу българските песни вчера?

Кой умря миналата седмица?

Ние пише ракия на сватбата.

младженците, аз, всички, вие,
булката, ти, чичо ти, и т.н.

Офицерите играха на карти снощи.

аз, младженецът, те, само ти,
курсистите, ние, и т.н.

Всички играха хоро на сватбата.

булката, вие, аз, ние, и т.н.

Братовчедка ми пи на сватбата.

аз, учениците, той, ние, и т.н.

Лекарят би инжекции на Иван.

Аз бих.....

Лекарите биха.....

Чичо ми би..... и т.н.

и т.н.

и т.н.

3.

Кога играхте хоро? ръченица той, курсистите, ти, булката, българите, и т.н.	Аз играх хоро преди един час. преди два часа преди някакво часа преди три дена преди няколко дена преди една седмица преди две седмици преди един месец преди два месеца преди няколко месеца преди една година преди две години преди много години миналата седмица миналия месец миналата година миналата събота миналата неделя тази сутрин снощи вчера вчера сутринта вчера следобед
Кога пиха младосенците ракия? аз вино? ти мляко? вие чай? ние сливовица? сержантът бира?	
Кога би лекарят инжекции на Иван?	
Кога пяхте български песни?	
Кога писахте писма?	
Кога каза ученикът урока? учениците вие ефрейторът ти	
Кога ряза Иван дърва? аз ти другарите	
Кога се разболяхте вие? той те	
Кога оздравя ти? братовчедка ти? ние ние чичо ти	
Кога мазаха войниците стаята? братовчед ти	
Кога умря чичо ти?	
Кога чухте песните?	

Кога бяхте вие на кино?
той в София?
те на театър?
ти в къщи?
ние на гости у Христови?

Кога живяха те на площад "Победа"?
ти в работническата кооперация?
тя на село?
аз в това жилище?
вие до Тракторния завод?
ние на село?
в София?
на тази улица?
там?
до Захарната фабрика?

Колко време живяхте тук?
и т.н.

4.

Аз оздравях, а той се разболя.

ние....., а те.....
ти....., а тя.....
те....., а вие.....
вие....., а аз.....
тя....., а ти.....
аз....., а той.....
той....., а ние.....

Ние оздравяхме, а те се разболяха.

и т.н.

Той игра ръченица, а ние играхме
хоро.

и т.н.

Ние пихме вино, а те пиха ракия.

Тя маза гостната, а той ряза дърва.

Вие се напихте снощи, а аз се
напих миналата седмица.
Ние пяхме вчера, а тя пях преди
няколко дена.
Миналата година ние живяхме в
София, а те живяха на село.

5.

Къде е сержант Колев?
Къде беше той вчера?
Вие бяхте ли на кино?
Къде бяхте вие вчера?
Ще бъдете ли в къщи довечера?
Кой ще бъде в къщи довечера?
Кой беше в къщи снощи?
Вие бяхте ли на кино снощи?

и т.н.

Той е тук в стаята.
Вчера той беше на кино.
Не, аз не бях на кино.
Аз бях в къщи?
Не, аз няма да бъда в къщи довечера.
Те ще бъдат в къщи довечера.
Ние бяхме в къщи снощи.
Не, аз не бях на кино снощи. Аз
бях на кино миналата седмица.

и т.н.

6.

Пиете ли?
Какво пиете?
Пихте ли снощи?
Какво пихте?
Напихте ли се?
Напивате ли се често?
Кой се напива често?
Напиха ли се те снощи?
Ще пиете ли довечера?
Ще се напиете ли?
Напивахте ли се често по-рано ?

и т.н.

Да, аз пия.
Аз пия вино....ракия.....
Да, аз пих снощи.
Пих оливова ракия.
Не, не се напих.
Не, аз не се напивам често.
Те се напиват често.
Само г-н.....се напи.
Да, ще пиеме.
Не, няма да се напием.
Не, не се напивах често по-рано.

и т.н.

7.

Болен ли си?
Кога се разболя?
Често ли се разболяваш?
Още ли е болна жена ти?
Кога мислиш ти, че ще
оздравееш?
Децата бяха ли болни?
Би ли ти лекарят инжекции?
Лекарят винаги ли ти бие
инжекции, когато си болен?
Още колко инжекции ще ти бие?

и т.н.

Да, болен съм.
Разболях се преди няколко дена.
Не, не се разболявам често.
Не, тя оздравя вече.
Мисля, че ще оздравея след
няколко дена.
Да, и те бяха болни, но оздравяха.
Да, би ми.
Да, той ми бие винаги инжекции,
когато съм болен.
Ще ми бие още няколко инжекции.

и т.н.

ЧЕТИВО

READING TEXT

Борислав отиде да види приятеля си Иван, който беше болел от няколко дена. Той се разболя след сватбата на братовчедка си. Преди сватбата той рязва дърва, маза гостната стая на братовчедка си и настина. Лекарят му би инжекции. Сега Иван е почти здрав, но има още малко температура. Затова той трябва да стои още 3 дена в къщи.

Сватбата на неговата братовчедка мина добре. Там бяха почти всички роднини, приятели и познати на младоженците. Не бяха само дядото и бабата на булката. Те са болни от един месец.

Венчавката стана в църквата "Света Богородица", най-старата църква в селото. Старият приятел на младоженците, Христов, ги венча. Чичото на Иван не можеше да ги венчае. Той умря преди няколко месеца.

След венчавката гостите прекараха много весело в къщата на булката. Те пиха сливова ракия и червено вино и пяха много песни. Едни от гостите играха ръченица, а други - хор. Най-много от всички игра булката. Тя бе весела и жива. Тържеството трая до зори.

LESSON 24

ПРЕВОД

TRANSLATION

1. The doctor is going to give me some injections because I am very sick. I am running a temperature.
2. They are at the Church of St. Mary now. The wedding of my sister will take place there this afternoon. In this village all weddings take place there. My uncle will give the bride away. After the wedding ceremony, they will all go to the house of the newlyweds. There many relatives and acquaintances will eat roast lamb and fried chicken. They will dance, drink and sing many songs. They will be so happy that they'll get drunk. The celebration will last until dawn.
3. Why don't you go to bed now? It is late and you'll have to get up early tomorrow. I always go to bed early and get up early.
4. Are you sick? No, I am not sick now, but I'll get sick tomorrow. You know that I often get sick.
5. Do you think your cousin will get well by Saturday? Will he be able to come with us on a trip on Sunday?

ВЪПРОСИ И ОТГОВОРИ

QUESTIONS & ANSWERS

1. Защо отиде Борислав да види приятеля си Иван?
Той отиде да го види, защото Иван беше болен.
2. Откога беше болен Иван?
Той беше болен от няколко дена.
3. Когато се разболя той?
Той се разболя след сватбата на братовчедка си.
4. От какво се разболя?
Настина преди сватбата.
5. Какво прави той преди сватбата?
Ряза дърва и маза гостната стая на братовчедка си.
6. Лекарят би ли му инжекции?
Да, би му няколко.
7. Здрав ли е Иван сега?
Сега той е почти здрав, но има още малко температура.
8. Колко време трябва да стои той в къщи?
Той трябва да стои още 3 дена в къщи.
9. Как мина сватбата на неговата братовчедка?
Сватбата на неговата братовчедка мина добре.
10. Кой бяха на сватбата?
Там бяха почти всички роднини, приятели и познати на младоженците.
11. Кой не беше там?
Не бяха само дядото и бабата на булката.
12. Защо не бяха те на сватбата?
Те не бяха на сватбата, защото са болни от един месец.
13. Къде стана венчавката на младоженците?
Венчавката стана в църквата "Света Богородица".
14. Кой ги венча?
Старият им приятел Христов ги венча.

15. Защо не можат да ги венчѐе чичото на Иван?
Защото той умря преди няколко месеца.
16. Как прекъраха гостите след венчавката?
Те прекъраха много весело в къщата на булката.
17. Какво правиха те там?
Те пяха сливова ракия и червено вино и пяха песни.
18. Играха ли ръченица?
Едни от гостите играха ръченица, а други - хорб.
19. Кой игра най-много от всички?
Булката игра най-много.
20. Защо игра тя най-много?
Защото е весела и жива.
21. А какво прави младоженецът?
Той се напи от радост.
22. До кога трая тържеството?
Тържеството трая до зори.
23. Женен ли сте?
Да, женен съм. Имам и две деца.
24. Кой Ви венча?
Венча ни най-добрият ни приятел Георги.
25. Какво правихте след сватбата?
Вечеряхме с гостите на ресторант.
26. Какво правихте след като вечеряхте в ресторанта?
След това тръгнахме с влак за София.
27. Вие можете ли да играете хорб?
Да, ние можеме да играеме хорб.
28. Ти знаеш ли да играеш ръченица?
Да, аз знам да играя ръченица.
29. Често ли се разболявате?
Не, аз не се разболявам често.
Да, аз се разболявам много често.
30. Вие ли Ви лекарят инжекции, когато сте облен?
Вие ми само понякога.

ДОМАШНА РАБОТА

HOMEWORK

Part I

Change the following using the words: вчера, миналата седмица, преди два дена.

1. Той е в къщи сега. Той пише писма и пие червено вино.
2. Тържеството ще трае до зори. Всички ще играят хоро, ще пеят и ще се напият.
3. Аз се разболявам често. Сега аз съм пак болен. Лекарят ми бие инжекции сега.
4. Утре ние ще режем дърва, а вие ще мажете гостната стая.

Part II

Translate into Bulgarian:

1. My wife and I often get sick. She got sick last week, and I got sick a few days ago. She got well last Sunday, but I am still sick.
2. Can you cut wood and paint a house? I can cut wood, but I cannot paint a house. I cut some wood this morning. Yesterday afternoon my cousin painted the drawing room.
3. My grandfather and my grandmother died a few years ago.
4. Where were you last night? I was home. My wife was at Mireff's and the children at the movies.

Part III

Translate and answer in Bulgarian:

1. Do you often get sick? Did you get sick last month?
2. Does the doctor give you any injections when you are sick?
3. Where were you yesterday?
4. Did you drink red wine this morning?

Part IV (Tape recording assignment)

1. Record the dialogue to Lesson 24.
2. Translate the questions in part III: record them and record the answers.

РЕЧНИК

VOCABULARY

áбé particle
 бiя, -е, бих
 би́я инжéкция
 Богорóдица
 Светá Богорóдица
 бóлка f.
 в
 венчáвам
 венчéя, -е, -ах
 венчáвка f.
 вéсел, а, о, и
 вéсело adv.
 гóстна стáя f.
 дървó n.pl. дървá
 жiв, -а, -о, -и
 здрáв, -а, -о, -и,
 зорá f.
 до зорi
 и.....и.....
 инжéкция f.
 кой, коя; кое, кои
 който, която, което, които
 лéкар m.
 ма́жа, -е, ма́зах
 младожéнец m.
 младожéнци pl.
 на́й-много
 нали́
 напи́вам се
 напи́я се, -е, напи́х се
 настíвам
 насти́на, -е, -ах
 оздравя́вам
 оздравея, -е, оздравя́х
 пéсен f.
 песентá with art.
 пéсни pl.
 познáт m.
 преди́ prep.
 рáдост f.
 напи се от рáдост
 разболя́вам се
 разболея се, е се, я́х се
 ре́жа, -е, ря́зах
 родни́на m. and f.

well, you see
 to beat
 to give an injection
 Mother of God, The Virgin Mary,
 St. Mary
 bride
 at; in
 to give the bride away; to marry

 wedding
 gay
 gaily
 drawing room
 wood
 lively; vivacious
 well; healthy
 dawn; day break
 until dawn
 both.....and
 injection
 who
 which
 physician, doctor of medicine
 to paint
 bridegroom
 newlyweds
 most
 a neg.interrog. part. equal to
 to get drunk не...ли

 to get a cold

 to get well; to be well

 song

 acquaintance
 ago
 joy
 he was so happy he got drunk
 to get sick

 to cut
 relative

ръченица f.	ratchenitsa, a native dance
играя ръченица	to dance the ratchenitsa
свѣтба f.	wedding
на свѣтба	at a wedding
свѣт, -а, -о, -и	saint, holy
ставам	to take place
стѣна, -е, -ах	
температура f.	temperature
ти indir. obj. pronoun	to you
тържество n.	celebration
умирам	to die
умра, -е, -ях	
хорб n.	horo, a native dance
играя хорб	to dance the horo
църква f.	church
чичо m.	uncle

ФИЗИКУЛТУРА И СПОРТ

ПОСЛЕДНИ ВЪНШНИ НОВИНИ
 Съветско-американски преговори по въпросите за развитието
 на контактите и връзките между СССР и САЩ

29 октомври 1957 г. брой 1929

Писмата на читателите В ДЕЙСТВИЕ

ДВАДЕСЕТ И ПЕТИ УРОК

LESSON 25

ВСТЪПИТЕЛНИ ГРАМАТИЧНИ УПРАЖНЕНИЯ

GRAMMAR PERCEPTION DRILL

Grammar: Past Tense - First Group (cont.)

D. ОТИДА, ЕАЗ ОТИД - ОХ

ТИ ОТИДЕ

ТОЙ

ТЯ ОТИДЕ

ТО

НА ТЕАТЪР СНОЩИНА КИНО ВЧЕРАНА ГОСТИ МИНАЛАТА СЕДМИЦАНМЕ ОТИД - ОХМЕВМЕ ОТИД - ОХТЕТЕ ОТИД - ОХА

1.

Аз ще отида на кино довечера.
Аз отидох на кино снощи.

Къде ще отидете довечера?
Къде отидохте снощи?

ти, той, тя, нме, вме,
те, жена ми, децата,
г-н....., и т.н.

Аз ще отида на кино довечера.
Аз отидох на кино снощи.

и т.н.

2.

Аз отидох на кино снощи.

ние, ти, той, те, вие,
тя, аз, жена ми, Г-н...;
студентите,... и т.н.

Ние отидохме на кино снощи.

и т.н.

Брат ми отиде на екскурзия
миналата неделя.

младоженците, ние, те, ти,
вие, децата, и т.н.

Младоженците отидоха на екскурзия
миналата неделя.... и т.н.

Децата отидоха на училище
тази сутрин.

Той отиде в къщи преди няколко
минути.

и т.н.

Ние отидохме на гости вчера.

Те отидоха на село преди
няколко дена.

Дъщеря ми отиде на сватба
преди няколко часа.

и т.н.

3.

Аз четох вестници снощи.

роман вчера
урока тази сутрин
разговора
четивото

ти, той, те, тя, вие, ние,
аз, учениците, Г-н,.... и т.н.

Тя чете вестници снощи.

и т.н.

4.

Аз ядох пържено пиле вчера на обяд.

кофета миналата събота
кебапчета преди два дена
телешко месо снощи
свински пържоли, луканка
сирене тази сутрин

той, те, тя, ние, ти, вие, и т.н.

5.

Аз дойдох тук преди десет минути.

той, ние, ти, те, тя, вие,
аз, студентите, Г-н.,... и т.н.

Той дойде тук преди десет минути.
и т.н.

6.

Аз дадох личната си карта вчера.

курсистът, те, ние, българката,
ти, аз, всички, вие, и т.н.

Курсистът даде..... и т.н.

7.

Аз продадох къщата миналия месец.

братовчед ми, ние, те, ти,
братовчедка ми, аз, вие,
баба ми и дядо ми, и т.н.

Братовчед ми продаде.....и т.н.

8.

Аз влезох в стаята преди няколко минути.

курсистите, сержантът, ние,
ти, аз, вие, и т.н.

Курсистите влезоха..... и т.н.

9.

Аз донесох учебника си тази сутрин.

ти, ние, редникът, редниците,
вие, аз, тя, и т.н.

Ти донесе.....и т.н.

10.

Кой отиде на кино снощи?

Аз отидох на кино снощи,
ти, ние, студентите, вие,
децата, ефрейторът, Г-н.,...
те, аз, и т.н.

Кой отиде на танцова забава
миналата неделя?

Ние отидохме на танцова забава
миналата неделя.

той, те, войниците, ние, ти,
аз, ние, дъщеря ми, и т.н.

Кой отиде на Витоша миналата
събота?

Кой отиде на хива "Поляна"
преди няколко дена?

Кой дойде в стаята в два часа?

и т.н.

Кой дойде в къщи вчера?

Кой дойде на училище тази сутрин?

Кой четеше вестници снощи?

урока
четивото
роман

Кой яде кебапчета вчера?

и т.н.

кифтета снощи?

сирене тази сутрин?

свински пържоли в неделя?

луканка вчера следобед?

гъвец миналата седмица?

фасул миналата събота?

агнешко печено вчера?

Кой отиде при месаря?

и т.н.

в "Наркоп"?

на гости преди три дена?

Кой влезе в стаята преди

половин час?

Кой донесе учебника си тази

сутрин?

Кой даде личната си карта вчера

сутринта?

Кой продаде къщата миналия

месец?

11.

Какво ядохте ние снощи?

ти тази сутрин?

те вчера на обяд?

той в неделя?

ние миналата събота?

тя днес на обяд?

аз преди няколко дена?

Ние ядохме кебапчета снощи.

теленко

пържено ние

сирене

луканка

гъвец

кифтета

12.

Кога отидохте на екскурзия?

те, той, ние, аз, ти,
младоженците, чичо ти,
учителите, и т.н.

Кога продаде чичо ти къщата?

те, ние, ти, аз, и т.н.

Кога дойдоха те на училище?

той, аз, ние, ти, и т.н.

Кога донесе ти документите?

ние, те, тя, и т.н.

Кога дадохте ние парите на г-н.?

аз, той, ние, те, тя, ние, и т.н.

Кога влезе той в стаята?

те, учителят, ние, и т.н.

Кога четете той урока?

ние, те, ти, и т.н.

Кога ядохте?

те, аз, той, ние, и т.н.

Аз отидох на екскурзия преди пет дена.

Те отидоха на екскурзия в неделя.

и т.н.

.....преди два месеца
преди няколко месеца
миналата година

в седем и половина
преди час и половина
преди два часа

и т.н.

миналата събота
неделя
седмица

и т.н.

13.

Отидоха ли те на кино?

той, тя, децата, и т.н.

Да, те отидоха на кино.

Не, те не отидоха на кино.

Те отидоха на танцова забава.

Четохте ли вестниците?

Донесохте ли луканката?

Яде ли той?

Дойдоха ли студентите на училище?

Чичо ти продаде ли къщата?

Войниците влезоха ли в стаята?

Ние дадохте ли парите на жена си?

Отидоха ли децата при месаря?

и т.н.

и т.н.

Lesson 25

Е. МИНА, Е

АЗ МИНА - И

ТИ МИНА

ТОЙ

ТЯ МИНА

ТО

през Владая вчера

НИЕ МИНА - ХМЕ

ВИЕ МИНА - ХТЕ

ТЕ МИНА - ХА

1.

Аз минах през Владая миналата
неделя.

той, ние, ти, те, тя, вие,
брат ми, войниците, и т.н.

Той мина през Владая миналата
неделя.

и т.н.

Ние преминахме реката вчера
следобед.

Аз си легнах късно снощи.

Той стана рано тази сутрин.

Те се върнаха преди няколко
минути.

Аз пристигнах преди няколко
дена.

Ние стигнахме хижата в десет
часа снощи.

Ти тръгна за казармата преди
два часа.

Аз срецнах Г-ка вчера.

Той седна на масата преди
половин час.

Аз почнах да чета романа вчера.

и т.н.

и т.н.

2.

Кой стана рано тази сутрин?

Аз станах рано тази сутрин.

вие, той, те, ние, тя, ти,
студентите, учителят, и т.н.

Кой мина през село Владая
миналата седмица?

Кой си легна късно снощи?

Кой премина реката преди
няколко дена?

и т.н.

Кой се върна преди няколко
минути?

Кой настъпа на сватбата
миналата неделя?

и т.н.

Кой стигна в хижата в десет
часа снощи?

Кой тръгна за казармата преди
преди един час?

Кой седна на масата преди
няколко минути?

и т.н.

Кой почна да чете романа
вчера?

Кой срещна учителя вчера?

3.

Кога станавате тази сутрин?

Аз станах много рано тази сутрин.

той, те, ти, ние, тя, и т.н.

Кога си легнаха те снощи?
Кога почнахте да четете романа?

Кога срещнахте г-н Иванов?
Кога седна брат ти на масата?

Кога тръгнаха войниците за
казармата?

Кога настъпахте?

Кога се върна сестра ти? и т.н.

Г. РАЗБЕРА, Е

АЗ РАЗ - БРАХ

ТИ РАЗ - БРА

ТОЙ
ТЯ РАЗ - БРА
ТО

учителя вчера

НИЕ РАЗ - БРАХМЕ

ВИЕ РАЗ - БРАХТЕ

ТЕ РАЗ - БРАХА

1.

Аз разбрах учителя тази сутрин.

ти, той, тя, ние, вие, те,
редникът, редниците, и т.н.

Ти разбра учителя тази сутрин.
и т.н.

2.

Разбрахте ли ме?

той, студентите, и т.н.

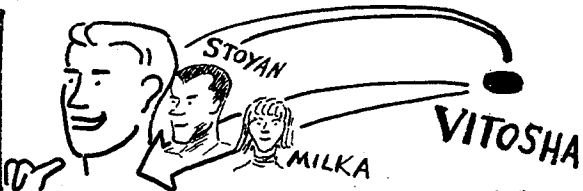
Да, аз Ви разбрах.
Не, аз не Ви разбрах.
и т.н.

3.

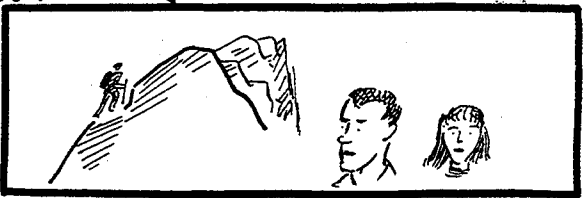
Кой ме разбра?

Аз Ви разбрах.
Той Ви разбра.
Те Ви разбраха.
Ние Ви разбрахме.
Студентите Ви разбраха.
Лейтенантът Ви разбра.
и т.н.

1. ! CHRISTO

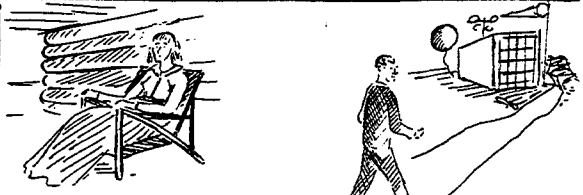
2. ? CHERNI PEAK

3. 4. ? ? STOYAN

? STOYAN

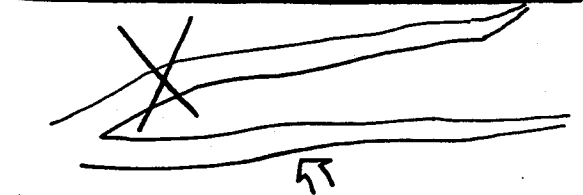
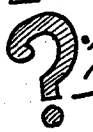
5. ?

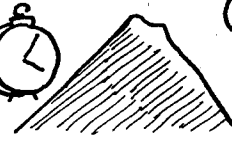
CARETAKER

6. ?

7. 8. ? ?

9. ?

10. ?

11. ?

РАЗГОВОР

DIALOGUE

На екскурзия /продължение/

On a Trip (continuation)

/Миналата седмица Александър
срещна Христо на улицата и
го разпита за екскурзията./

(Last week Alexander met
Christo on the street and
asked him about the trip.)

Александър:

Ей, Христо, чудесно изглеждаш!

Христо:

Благодаря! Току-що се върнах
със Стоян и Милка от Витоша.

Alexander:

Eh! Christo, you look wonderful.

Christo:

Thank you. I just returned with
Stoyan and Milka from Vitosha.

- Отидохте ли на Черни връх?
- Да, аз отидох, но те не дойдох с мен.
- Защо?
- Милка остана в хижата, понеже беше уморена.
- Ами Стоян?
- Той отиде до метеорологическата станция.
- Ти сам ли отиде на Черни връх?
- Не, пазачът на хижа "Поляна" дойде с мен.
- По горната пътека ли минахте?
- Не, минахме по долната.
- Когá стигнахте на върха?
- Стигнахме там към обяд.
- Хубаво ли беше времето горе на планината?
- Както винаги беше облачно и ветровито.
- Ядохте ли на върха?
- Хапнахме си набърже.

- Did you go to Cherni Peak?
- Yes, I went, but they didn't come with me.
- Why?
- Milka remained at the lodge because she was tired.
- What about Stoyan?
- He went to the meteorological station.
- Did you go to Cherni Peak alone?
- No, the caretaker of Polyana lodge went with me.
- Did you take the high path?
- No, we took the low one.
- When did you reach the summit?
- We arrived there about noon.
- Was the weather nice up on top of the mountains?
- As always it was cloudy and windy?
- Did you eat on the summit?
- We had a bite in a hurry.

LESSON 25

- Защо не останахте по-дълго там?
- Слязохме почти веднага, понеже почна да вали дъжд.
- Когá се прибрахте в хижата?
- Прибрахме се при залез слънце.
- Why didn't you remain there for a longer time?
- We descended almost immediately because it started to rain.
- When did you get back to the lodge?
- We got back at sunset.

*Дария Василянска
Прибиране на сено:*

ГРАМАТИКА - GRAMMAR ANALYSISFORMATION OF THE PAST TENSEVerbs of Group 1 (continued)1. Past tense with the vowel o.

There are 30 verbs of the 1st Group which take the vowel o before the endings for the 1st person singular and all persons in plural. The 2nd and the 3rd person singular end in the stem vowel e. Example:

		<u>чeтá, e</u> - to read	
аз	чeт -оx	I read	ние чeт -оxме
ти	чeтe		вие чeт -оxте
той			те чeт -оxа
тя	чeтe		
то			

Notice that the accent changes its place. In the present tense, it is on the last syllable or on the next to the last. Examples: чeтá, чeтeме
In the past tense it is on the first. Examples: чeтoх, чeтoхa
This is the only difference existing between the forms of the 2nd person singular in the present and the past tense.

The most important verbs of this subgroup are:

a.	влeкá	влeчe*	влeкoх	влeчe*	to drag
----	-------	--------	--------	--------	---------

The two perfective verbs oблeкa "to put on" and oтвлeкa "to kidnap" are conjugated in the same way.

b.	дaм	(perfective)	дaдoх	дaдe	to give
	дaдe				

The following compound verbs (all perfective) form their past tense in the same way:

издáм	to edit, to betray	подáм	to hand
предáм	to deliver, to betray	раздáм	to distribute
продáм	to sell	сздáм	to create

* About the change of K to Ч see Lesson 20, Grammar b.

2. Disappearance of the Root Vowel

The following verbs lose their root vowel in the past tense:

a.	берá:	брах	to pick (up)
	берé:	бра	
b.	перá:	прах	to wash clothes
	перé:	пра	

3. Change of the Stem Vowel E to A

Some verbs change their stem vowel e into a in the past tense. Examples:

	<u>брѣсна, е</u>	<u>to shave</u>	
аз	брѣсна -х	I shaved	ние брѣсна -хме
ти	брѣсна		вие брѣсна -хте
той			те брѣсна -ха
тя	брѣсна		
то			

The perfective verbs лѣгна, е "to lie down" and ста́на, е "to become", "to get up" are conjugated in the same way.

Физкультура и Спорт

Франция победи България с 66:62 (30:27)

Нант, 8 февруари (По телефона). Днес в спортната зала „Шам де Мар“ се състоя баскетболна среща между мъжките отбори на Франция и България.	Франция, при който резултат завърши първата част. През второто полувреме и двата ри направиха сменя. Българите ха натиска си и разликата
--	--

ГРАМАТИЧНИ УПРАЖНЕНИЯ

GRAMMAR DRILL

Grammar: Past Tense - First Group (cont.)

1.

Аз отидох на кино снощи.

той, вие, тя, те, ти, ние,
аз, син ми, баща ми и майка
ми, сержант Х...., и т.н.

Той отиде на кино снощи.

и т.н.

Те отидоха на Черни връх вчера.
Ние отидохме на Витоша миналата
събота.

Той отиде до метеорологическата
станция вчера следобед.

Те отидоха до хижа "Поляна" преди
два дена.

Аз отидох на върха тази сутрин.

и т.н.

Брат ми отиде на екскурзия мина-
лата седмица.

Депата отидоха на училище преди
половин час.

Аз четох урока снощи.

четивото тази сутрин
вестници вчера
списания вчера следобед

Те ядоха кебапчета преди два дена.

и т.н.

кифгетата
пържолки и т.н.

Те си хашаха набърже преди
няколко минути.

Тя остана в хижата тази сутрин.

Те се прибраха при залез слънце
вчера.

Той се прибра в хижата преди
един час.

и т.н.

Аз Ви разбрах.

2.

Кога слязохте от върха?

Аз слязох от върха преди половин час

той, те, ти, тя, аз,
пазачът на хижата, вие,
младоженците, и т.н.

.....преди един час
преди два часа
преди няколко часа
преди час и половина
преди няколко дена
преди една година
преди две години
преди един месец
преди два месеца
миналата седмица
миналия месец

Кога отидоха туристите на Витоша?

г-н..... на сватба?
вие на Черни връх?
ти на екскурзия?
аз на училище?
ние до метеороло-
гическата станция?

Кога се прибрахте в хижата?

и т.н.

в къщи

Кога си хапвахте?

Кога ядохте вие кифлата?

той кебапчета?
те лукана?
тя сирене?
аз свински пържолки?
ние телешко месо?

Кога останавте вие в хижата?

и т.н.

те в къщи?

Кога стигнаха те на върха?

на хижата?

до реката?

Кога стана той тази сутрин?

Кога тръгнаха те за метеороло-

гическата станция?

Кога си легнахте снощи?

Кога настяна ти?

и т.н.

Кога се върнаха младоженците?

Кога дойде ти в къщи?

те на училище?

Кога четохте романа?

Кога дадохте учебника на г-н.....?

Кога продадохте къщата?

3.

Кой отиде на Черни връх преди
няколко дена?

на Витоша
на екскурзия
и т.н.....

Ние отидохме на Черни връх
преди няколко дена.

аз, братовчед ми, те, вие,
ти, сестра ми, младоженците,
ние, и т.н.....

Кой остана в хищата тази
сутрин?

в къщи
в училището

Тя.....ние.....те.....аз....и т.н.

Кой се прибра рано снощи?

Аз.....ние.....ние.....и т.н.

Кой слезе от върха почти
веднага?

Ние....аз.....те.....и т.н.

Кой почна да учи български
език преди няколко седмици?

Ние....те.....аз.....и т.н.

Кой си хапва преди половин час?

Кой яде на върха днес?

Кой срещна Христо на улицата
миналата седмица?

Кой се върна от Витоша снощи?

и т.н.

Кой дойде тук преди няколко
минути?

Кой мина по горната пътека
миналия път?

Кой четете списанията снощи?

Кой настива миналата седмица?

и т.н.

Кой си легна късно снощи?

Кой стана рано тази сутрин?

Кой даде книгите на студентите?

4.

Аз не отидох на кино снощи,
отидох на гости у Христови.

Той, ние, тя, вие, ти, те,
аз, брат ми, децата, и т.н.

Той не отиде на кино снощи,
отиде у Христови.

Те не дойдоха тази сутрин,
дойдоха снощи.

Ние четохме списанията вчера.

Ние не четохме вестниците.

Аз не разбрах учителя вчера
сутринта. Аз го разбрах
обаще тази сутрин.

Ние не минахме през село Бояна.

Ние минахме през Владая.

Той не яде кофтета. Той яде
кебапчета вчера на обяд.

Ние не си хапнахме преди няколко
минути. Ние си хапнахме
преди няколко часа.

и т.н.

Аз не си легнах късно снощи.

Аз си легнах рано.

Вие не станяхте рано тази сутрин.

Вие станяхте късно.

Аз не дадох учебниците на учите-
лите. Аз дадох учебниците
на курсистите.

Ти срещна г-жа Иванова преди ня-
колко дена. Ти не срещна
г-жа Христова.

Те стигнаха на върха към обяд.

Те не стигнаха там следобед.

и т.н.

Той не продаде къщата миналата
седмица. Той продаде къщата
миналия месец.

Те тръгнаха за върха при изгрев
слънце. Те не тръгнаха в 8 ч.

Ние не почнахме да учим български
преди няколко седмици. Ние поч-
нахме да учим български преди
няколко месеца.

Вие не преминахте реката тук вчера.

Вие преминахте реката при моста.

Аз не донесох документите снощи;

Аз донесох парите.

5.

Ние отидохме на Черни връх, а те
отидоха до метеорологическата
станция.

аз....., а той.....
вие....., а ние.....
той....., а те.....
тя....., а аз.....
ти....., а ние.....
те....., а вие.....
ние....., а ти.....

и т.н.

Аз отидох на Черни връх, а той
отиде до метеорологическата
станция.

и т.н.

Тази сутрин аз дойдох на училище
в седем часа и четвърт, а той
дойде в седем без четвърт.
Ние си хапнахме преди половин час,
а те си хапнаха преди два часа.
Снощи ти се прибра рано, а те се
прибраха късно.
Аз продадох едната къща за двайсет
хиляди лева, а той продаде дру-
гата къща за десет.
Снощи вие си легнахте в девет часа
и половина, а той си легна в
полунощ.
Аз четох вестници снощи, а жена ми
чете списания.
Ние тръгнахме при изгрев слънце, а
те тръгнаха по-късно.
Вчера той яде сирене, а ти яде
пържоли.
Аз разбрах урока вчера, а той раз-
бра урока днес.
Той донесе парите преди няколко
дена, а тя ги донесе вчера.
Те слязоха от върха веднага, а ние
останахме там.
Когато тя се върна преди няколко
дена, той настина.
Когато те стигнаха на върха, те
срещнаха приятелите си там.

и т.н.

и т.н.

6.

Къде отивате?
 Къде ще отидете?
 Нали отидохме на Черни връх
 преди две седмици.
 Често ли ходите на екскурзия?
 Кога ще тръгнете?
 Винаги ли тръгвате рано?
 Не тръгнахме ли в 8 ч. миналия път?

Той ще дойде ли с вас този път?
 От какво е болен?
 Кога се разболя?
 Той често ли се разболява?
 Кога, мислиш, че ще оздравее?

Ядохте ли?
 Какво ядохте?
 Ти не ядеш ли луканка?
 Какво ще ядете на хижата?
 С фасул ли?
 Кога ще стигнете на хижата?

Кога стигнахме там миналия път?
 По коя пътека ще минете, когато
 отивате на върха?
 Вие винаги ли минавате по горната
 пътека?

Не минахме ли по долната пътека
 преди две седмици?

Ние прекарахме хубаво тогава.

Бяхте ли у Цаневи снощи?

Защо не дойде?

Играхте ли на карти?

Късно ли си легна?

А кога стана?

Кога си лягах обикновено?

Спахте ли добре?

Милка беше ли у Цаневи?

Цаневи продадоха ли къщата?

Дадоха ли им парите?

И Т.Н.....И Т.Н.....

Отиваме на екскурзия.
 Ще отидем на Черни връх.
 Да, но искаме да отидеме пак там.

Много често. Почти всяка неделя.
 Ще тръгнем при изгрев слънце.
 Да, ние винаги тръгваме рано.
 Да. Миналия път тръгнахме късно,
 понеже чакахме Христо.

Не, болен е.

Той е болен от шеврит.

Разболя се миналата седмица.

Да, често.

Мисля, че ще оздравее идущата
 седмица.

Да, ядохме.

Аз ядох сирене, а те ядох луканка.

Не, аз не ям луканка.

Ще ядем свински пържоли там.

Разбира се, че с фасул.

Обикновено стигаме там по обяд, но
 този път ще стигнем там по-рано.

Стигнахме в десет часа сутринта.

Ще минем по горната пътека.

Ние минаваме често по нея.

Да, минахме по нея, понеже отидохме
 и до метеорологическата станция.

Да, много хубаво.

Да, ние бяхме там, но Кольо не дойде.

Беше на кино.

До полунощ.

Легнах си в три часа тази сутрин.

Станах в девет часа.

Обикновено аз си лягам в десет часа.

Не, не спях добре.

Да, и тя беше там.

Да, продадоха я за 20,000 лева.

Не още.

И Т.Н.....И Т.Н.....

ЧЕТИВО

READING TEXT

Един ден Христо реши да отиде на Витоша. Брат му Стоян и сестра му Милка тръгнаха с него. Те го придружиха до хижа "Поляна". Милка беше уморена и остана в хижата. Стоян искаше да види метеорологическата станция.

Пазачът на хижата придружи Христо до Черни връх. За върха има две пътеки: горна и долна. Двамата минаха по долната пътека. Те вървяха много бързо и стигнаха на върха към обяд.

Както винаги времето горе на върха беше облачно и ветровито. Почна да вали дъжд. Христо и пазачът на хижата не останаха дълго време там. Те хапнаха набързо и тръгнаха към хижата. Прибраха се в хижата при залез слънце.

На другия ден Христо, Стоян и Милка станаха рано. След като се наядоха, те почнаха да слизат бавно от планината. Върнаха се след обяд.

Същия ден вечерта Христо среща на улицата братовчед си Александър. Двамата почнаха да говорят за екскурзията.

ИРЕБОД

TRANSLATION

1. Where are you going to meet Ivan next Saturday? I usually meet him at the restaurant Sofia, but this time I'll meet him in front of the movie theater.
2. Alexander is asking Hristo about the trip. He says that Hristo looks wonderful.
3. They always go on a trip on Sunday, but this time they'll go on Saturday, because they'll go to Cherni Peak. Milka will stay in the lodge, because she usually is very tired. Stoyan thinks that he'll go to the meteorological station. They sometimes take the upper path. This time, however, they'll take the lower path. They'll arrive at the summit at two o'clock in the afternoon. They won't stay there very long. They'll have a bite and will start down almost immediately. The weather there is always cloudy and windy. It often rains.
4. When will the children get back home tonight? Every day they get home early. Tonight, however, they'll get back home around midnight.
5. What does he sell? He sells houses. Will he sell your house? No, he won't. We'll sell it.
6. When do you usually leave for school? We usually leave for school at a quarter to seven. When will you leave for school tomorrow morning? We'll leave at a quarter past seven.

ВЪПРОСИ И ОТГОВОРИ

QUESTIONS & ANSWERS

1. Къде реши да отиде Христо?
Той реши да отиде на Витоша.
2. Кой тръгна с него?
Брат му Стоян и сестра му Милка тръгнаха с него.
3. До къде го придружиха те?
Те го придружиха до хижа "Поляна".
4. Защо Милка не го придружи след това?
Тя не го придружи, защото беше уморена.
5. Какво направи тя?
Тя остана в хижата.
6. Какво искаше да види Стоян?
Той искаше да види метеорологическата станция.
7. С когото отиде Христо на Черни връх?
Той отиде с пазача на хижата.
8. Колко пътеки има за върха?
За върха има две пътеки: горна и долна.
9. По коя пътека минаха Христо и пазачът?
Те минаха по долната пътека.
10. Как вървяха те към върха?
Те вървяха много бързо.
11. Когато стигнаха там?
Те стигнаха към обяд.
12. Какво беше времето горе на върха?
Времето беше облачно и ветровито.
13. Как си хапнаха те?
Те си хапнаха набързо.
14. Защо не останаха дълго време на върха?
Те не останаха дълго време там, защото завали дъжд.

15. Когá се прибрáха в хижата?
Те се прибрáха при зáлез слънце.
16. Когá стáнаха Христо, Стоян и Милка на другия ден?
Те стáнаха рáно сутринтá.
17. Каквó направиха след товá?
Те ядоха и почнаха да слизат бáвно от планинáта.
18. Когá се вёрнаха от екскурзията?
Те се вёрнаха след обяд.
19. Когó срéщна Христо вечертá?
Той срéщна братовчед си Алексáндър.
20. Къдé го срéщна?
Той го срéщна на úлицата.
21. За каквó почнаха да говорят двáмата братовчеди?
Те почнаха да говорят за екскурзията.
22. Каквó ядохте с женá си на обяд?
Ядохме сýпа и пълнени пипёрки.
23. Когá отиде на училище тáзи сýтрин?
Отидох в 7 часá.
24. Сам ли отиде на училище?
Не. Отидох с г-н Петрów.
25. По коя úлица минахте?
Минахме по úлица "Васил Лévски".

Нови филми
НА ЕКРАНА

МЕСЕЦ НА СЪВЕТСКИЯ ФИЛМ В БЪЛГАРИЯ
През последната седмица на месеца, от 4 т. м., кино-театрите ще прожектират

НОВИЯ СЪВЕТСКИ ИГРАЛЕН ФИЛМ
ЛЕНИНГРАДСКА СИМФОНИЯ

LESSON 25

ДОМАШНА РАБОТА

HOMEWORK

Part I

Change the following sentences using the words: преди няколко дена, миналата неделя, вчера.

1. Сега те отиват на Витоша.
2. Те стоят в хижата няколко часа и след това тръгват за върха. Те обикновено стигат на върха към обяд. Времето на планината е облачно и ветровито. Те не ядат там. Те хапват и слизат почти веднага. Обикновено те се прибират в хижата рано.
3. Аз дохождам на училище в седем часа сутринта.

Part II

Translate into Bulgarian:

1. A few days ago I met my cousin in front of the Technical School. I asked him about the trip.
2. Did you go to the lodge? Yes, we went to the lodge. When did you come back? We came back a few hours ago.
3. What did you eat last night at the restaurant? I ate hamburgers, my daughter ate vegetable stew, and my wife and my son ate beans.
4. Did you pass through Boyana? No, we passed through Vladaya. Where did you cross the river? We usually cross the river at the pool, but this time we crossed the river by the bridge. When did you get to the meteorological station? We got there at noon.
5. Did you read the newspapers last night? No, I read a novel; my sister read the magazines and the children wrote letters.

Part III

Translate and answer in Bulgarian:

1. When do you usually go to bed?
2. When did you, your wife, and your children go to bed last night?
3. When do you get up in the morning?
4. When did you get up this morning?
5. Do you often go on a trip?
6. Did you go on a trip last Sunday?

Родник **ГЕОРГИ ИВАНОВ**

ВОИНИ

Ефрейтор **МИСЯЧОВ**

РЕЧНИК

ами
 бавно adv.
 вали́ imper.p.t. валя́
 завали́ p.t. -ля́
 ветрови́т, -а, -о, -и
 вечерта́
 време́ n.
 дълго време́
 връх, върхът, върхове
 гбре́ adv.
 гбре́н, гбре́на, -о, -и
 ден, м.
 на другия ден
 долен, долна, -о, -и
 дъжд м.
 дълго adv.
 залез м.
 при залез слънце
 изглежда́м
 както́ adv.
 към prep.
 към обяд
 метеорологически, -а, -о, -и
 мина́вам
 мина, е, ах
 мина́вам по....
 му possessive
 набърже, набързо adv.
 облачен, облачна, -о, -и
 оста́вам
 оста́на, -е, -ах
 пазя́ч м.
 планина́ f.
 приби́рам се
 прибера́ се, -е се,
 прибра́х се
 продълже́ние n.
 пъте́ка f.
 разпита́вам
 разпита́м, -а, -ах
 реша́вам
 реша́, -и. -их
 сли́зам
 сле́за / сля́за / слезе́
 сля́зох

VOCABULARY

what about, how about
 slowly
 it rains
 windy
 in the evening
 time; weather
 (for) a long time
 summit, top peak (of a mountain)
 up on top, up, on the top
 upper, high
 day
 on the following day; on the
 low; lower / next day
 rain
 (for) a long time
 sunset
 at sunset
 to look
 as
 around, about; toward
 around noon
 meteorological
 to pass
 to take (a road), to walk along
 his
 in a hurry, quickly
 cloudy
 to remain, to stay
 caretaker
 mountains
 to get back
 continuation
 path
 to ask, to question (about)
 to decide
 to descend

стѣнция f.
 стѣгам
 стѣгна, -е, -нах
 същ, -а, -о, -и
 току-що adv.
 уморѣн, -а, -о, -и
 хѣпвам си
 хѣпна си, -е си, -ах си
 чѣрен / чѣрни / чѣрна, -о, -и
 Чѣрни връх
 чудѣсно adv.

station
 to reach, to arrive
 same
 just
 tired
 to have a bite
 black
 the highest peak in Vitosha
 mountains, 2,200 meters
 wonderful, wonderfully

РАДИО

Събота 2 ноември

сезонът. 5.30 — Маршова музика. 6.40 — за
 дело. 6.30 — Уводна стѣга на а. Раф.
 темпа. 7 — народна музика. 7.30 — 8 — ва
 репертоара на едините изпълнители. 9 — опера
 на колониите. 8.10 — старият мѣсто
 (Кабалевски). 10 — Концерт за виола в оркестра
 мел. 10.15 — Фейлетон от "Стрѣ
 новина. ОБЕД: 12 — магия симфоничен кон-
 церт. 12.30 — преглед на Страната на
 13.10 — валсове. 13.30 — песни за дружбата
 на песни концерт. 15.04 — хедлушки народ-
 популярен концерт. Седм. 15.35 — Салониер
 ска сюита (Фредерик Сен). 16 — концерт на
 то дейстие на сп. "Риголето" (Берлиоз).
 15.50 — концерт за келата. 16.40 — вечер
 правна ансамбли. 16.40 — концерт на
 съветски ансамбли. 17 — музика на
 ВЕЧЕР I програма: 17.40 — концерт на
 те. 17.55 — откъс за оперетата "Айда"
 (Парашкев Хаджикав). 18 — концерт на
 наша страна. 18.03 — лек симфоничен кон-
 Говори Москва. 19.20 — концерт на Нано
 лав Гяров. 19.30 — концерт на Нано
 концерт за ТКЗС. 21.30 — концерт на Нано
 почетна музика в талиона музика. 21.30
 танцова забавна програма: 17.04 — опера
 21.45 — ВЕЧЕР II програма: 18.30 — концерт на
 вест. 17.55 — песни за социалистическата стра-
 ни. 18.30 — концерт на Симфоничен кон-
 за литература предаване. 19.40 — опера
 ден концерт. 20.10 — концерт на Симфоничен кон-
 новина. 21 — концерт на Симфоничен кон-
 народна песни — Симфоничен кон-
 — Шостаковича — Симфоничен кон-
 нятрайска" 22.30 — Симфоничен кон-
 бавна в танцова музика. 23.45 — концерт

АНТЕНИ

Дежурни от 28. X. до 2. XI.

№ 3 — бул. Янко Сакъзов 1 (10.25.50);
 № 4 — бул. Петър Велики 22 (15.12.50);
 № 5 — бул. А. Стамболийски 20 (10.25.50);
 № 6 — бул. Цар Симеон 10 (10.25.50);
 № 7 — бул. Цар Симеон 10 (10.25.50);
 № 8 — бул. Цар Симеон 10 (10.25.50);
 № 9 — бул. Цар Симеон 10 (10.25.50);
 № 10 — бул. Цар Симеон 10 (10.25.50);
 № 11 — бул. Цар Симеон 10 (10.25.50);
 № 12 — бул. Цар Симеон 10 (10.25.50);
 № 13 — бул. Цар Симеон 10 (10.25.50);
 № 14 — бул. Цар Симеон 10 (10.25.50);
 № 15 — бул. Цар Симеон 10 (10.25.50);
 № 16 — бул. Цар Симеон 10 (10.25.50);
 № 17 — бул. Цар Симеон 10 (10.25.50);
 № 18 — бул. Цар Симеон 10 (10.25.50);
 № 19 — бул. Цар Симеон 10 (10.25.50);
 № 20 — бул. Цар Симеон 10 (10.25.50);
 № 21 — бул. Цар Симеон 10 (10.25.50);
 № 22 — бул. Цар Симеон 10 (10.25.50);
 № 23 — бул. Цар Симеон 10 (10.25.50);
 № 24 — бул. Цар Симеон 10 (10.25.50);
 № 25 — бул. Цар Симеон 10 (10.25.50);
 № 26 — бул. Цар Симеон 10 (10.25.50);
 № 27 — бул. Цар Симеон 10 (10.25.50);
 № 28 — бул. Цар Симеон 10 (10.25.50);
 № 29 — бул. Цар Симеон 10 (10.25.50);
 № 30 — бул. Цар Симеон 10 (10.25.50);
 № 31 — бул. Цар Симеон 10 (10.25.50);
 № 32 — бул. Цар Симеон 10 (10.25.50);
 № 33 — бул. Цар Симеон 10 (10.25.50);
 № 34 — бул. Цар Симеон 10 (10.25.50);
 № 35 — бул. Цар Симеон 10 (10.25.50);
 № 36 — бул. Цар Симеон 10 (10.25.50);
 № 37 — бул. Цар Симеон 10 (10.25.50);
 № 38 — бул. Цар Симеон 10 (10.25.50);
 № 39 — бул. Цар Симеон 10 (10.25.50);
 № 40 — бул. Цар Симеон 10 (10.25.50);
 № 41 — бул. Цар Симеон 10 (10.25.50);
 № 42 — бул. Цар Симеон 10 (10.25.50);
 № 43 — бул. Цар Симеон 10 (10.25.50);
 № 44 — бул. Цар Симеон 10 (10.25.50);
 № 45 — бул. Цар Симеон 10 (10.25.50);
 № 46 — бул. Цар Симеон 10 (10.25.50);
 № 47 — бул. Цар Симеон 10 (10.25.50);
 № 48 — бул. Цар Симеон 10 (10.25.50);
 № 49 — бул. Цар Симеон 10 (10.25.50);
 № 50 — бул. Цар Симеон 10 (10.25.50);

ДВАДЕСЕТ И ШЕСТИ УРОК

LESSON 26

ВСТЪПТЕЛНИ ГРАМАТИЧНИ УПРАЖНЕНИЯ

GRAMMAR PERCEPTION DRILL

Grammar: I. Past Tense - Second Group

II. Past Tense of " ВЗЕМА "

III. Masculine Nouns - Plural in " ОВЕ "

I. Past Tense - Second Group

A. ХОДЯ, И

АЗ ХОДИ - И

ТИ ХОДИ

ТОЙ

ТЯ ХОДИ

ТО

НИЕ ХОДИ - ИМЕ

ВИЕ ХОДИ - ИТЕ

ТЕ ХОДИ - ИА

НА КИНО СНОЩИ
 НА ЕКСКУРСИЯ ПРЕДИ ТРИ ДЕНА
 НА ГОСТИ МИНАЛАТА СЕДМИЦА

1.

Аз ходя на кино често.
 Аз ходих на кино снощи.

Вие ходите ли често на кино?
 Вие ходихте ли на кино снощи?

ти, той, тя, то, ние, вие,
 те, и т.н.

Да, аз ходя често на кино.
 Да, аз ходих на кино снощи.
 Не, аз не ходих на кино снощи.
 Аз ходих на гости снощи.
 и т.н.

2.

Ние ходихме на Витоша миналата седмица.

той, аз, те, вие, ти, ние,
тя, младоженците, редникът,
и т.н.....

Той ходи на Витоша миналата седмица.

и т.н.

Аз говорих на г-н Мирев вчера.
Те служиха в пехотата преди
две години.
Той учи урока тази сутрин.
Вие работихте много вчера.
Неприятелят ни загради в гората
до селото преди два дена.
Те изоставиха картечницата.
Аз раних войника преди няколко
часа.
Те плениха един войник рано
тази сутрин.
Когато беше на гости снощи, той
свири на пиано.
Тя сложи одеалото в раницата
преди няколко минути.
Тя забрави да вземе чай и захар.
Тя свари една дузина яйца преди
половин час.
Аз свърших вечерята преди четвърт
час.
Той купи кашкавал и масло вчера.
Войниците приготвиха облеклото си.
Аз му благодарих за това снощи.
Миналата неделя ние се изкачихме
на Черни връх.
Те продължиха пеш оттам преди
еден час.
Миналия месец аз платих 18,000 лева
за къщата.
Аз поздравих госпожата от Вас.
Ние предположихме това.
Тя ги придружи до къщата вчера
следобед.

3.

Сега аз уча урока.
Вчера...
Сега ние учиме урока.
Снощи...

вие, той, те, аз, тя,
ти, учениците, ние,
сержант Христов, и т.н.

Аз ходя често на екскурзия.
те, ние, той, вие, и т.н.

Вие винаги работите много.
аз, ние, той, те, и т.н.

Те ще сложат одеалата в ранни-
цата след няколко минути.
аз, вие, ние, тя, и т.н.

Той ще купи кашкавал и масло
следобед.
Ние служиме в артилерията сега.

и т.н.

4.

Кой ходи на Черни връх мина-
лата неделя?

Кой говори на г-н Мирев вчера?
Кой щени офицера тази сутрин?
Кой придружи г-жа Христова снощи?
Кой свари една дузина яйца?
Кой учи урока си вчера?
Кой загради войниците в гората
преди два дена?
Кой купи кашкавал и масло?
Кой сложи одеалата на масата?
Кой изостави картечицата вчера?
Кой служи в пехотата миналата
година?
Кой свири на пиано у Христови
снощи?

и т.н.....и т.н.....

Вчера аз учих урока.

Снощи ние учиме урока.

Миналата седмица аз ходих.....
и т.н.

Миналия месец вие работихте
и т.н.

Преди няколко минути те.....

и т.н.

Тази сутрин той.....

Преди няколко години ние.....

и т.н.

Аз ходих на Черни връх миналата
неделя.

ние, те, вие, той, сестра ми,
аз, ти, тя, другарите Чипев
и Колев, и т.н.

и т.н.

и т.н.

5.

Какво правихте вие вчера?
 снощи?
 тази сутрин?
 той миналата седмица?
 те преди два дена?
 ти преди половин час?

и Т.Н.

Вчера ние ходихме на гости.
 Снощи ние учихме урока.
 Тази сутрин ние работихме.
 Миналата седмица той се изкачи на
 Черни връх.
 Те приготвиха облеклото и раниците си
 преди два дена.
 Аз купих кашкавал и луканка за
 екскурзията преди половин час.

и Ф.Н.

6.

Кога свършихте вечерята?

той, те, ние, тя, аз,
 ти, децата, и Т.Н.

Кога придружихте г-жа Хитрова
 до киното?

Кога предположихте това?
 Кога поздрави той учителя?
 Кога платиха те парите за къщата?
 Кога продължихте пен от селото?
 Кога се изкачи ти на Черни връх?
 Кога му благодарихте за това?
 Кога приготвиха войниците раниците?
 Кога купих аз кашкавала?
 Кога сварихте яйцата?
 Кога свирих те на пиано?
 Кога ходиха те на Витоша?
 Кога служихте в пехотата?
 Кога работихте в завода?
 Кога учи ти урока?
 Кога ви загради неприятелят?
 Кога изоставиха те картечицата?

Аз свърших вечерята преди четвърт час.

.....преди няколко минути
 преди половин час
 преди един час
 преди няколко часа
 преди два часа
 вчера
 тази сутрин
 вчера сутринта
 вчера следобед
 вчера по обяд
 снощи
 в събота
 миналата събота
 в неделя
 миналата неделя
 миналата седмица
 миналата година
 миналия месец
 преди два дена
 преди няколко дена

7.

Учихте ли урока вчера?

той, те, аз, и Т.Н.

Платиха ли те парите за къщата?
 и Т.Н.

Да, ние учихме урока вчера.
 Не, ние не учихме урока вчера.
 Ние отидохме на танцова забава.

и Т.Н.

В. ВИДЯ, И

АЗ ВИДЯ - И

ТИ ВИДЯ

ТОЙ

ТЯ ВИДЯ

ТО

НИЕ ВИДЯ - ИМЕ

ВМЕ ВИДЯ - ИТЕ

ТЕ ВИДЯ - ИА

г-н Мирев вчера
г-жа Мирева миналата седмица
филма преди два дена

1.

Аз не видях г-н Мирев донечера.
Аз видях г-н Мирев вчера.

Вие не видите ли г-н Мирев донечера?
Вие видяхте ли г-н Мирев вчера?

ти, той, тя, ние, вие, те,
и т.н.

Да, аз не видях г-н Мирев донечера.
Да, аз видях г-н Мирев вчера.
Не, аз не видях г-н Мирев вчера.
Аз видях г-жа Мирева вчера.
и т.н.

2.

Ние видяхме филма снощи.

той, те, вие, тя, аз,
ти, ние, жена ми, децата,
курсистите, и т.н.....

Той видя филма снощи.

и т.н.

Те стояха до късно.
Той вървя бързо.
Аз седях дълго време на стола.

3.

Кой видя филма снощи?
Кой вървя бързо?
Кой стоя до късно снощи?

Аз видях филма снощи.

той, ние, те, вие, и т.н.

С. СПЯ, И

АЗ СПА - И

ТИ СПА

ТОЙ

ТЯ СПА

ТО

до 6 ч. вчера сутринта

до 8 ч. тази сутрин

до обяд миналата неделя

НМЕ СПА - ХМЕ

ВМЕ СПА - ХМЕ

ТЕ СПА - ХА

1.

Аз спя добре.

Аз спях добре снощи.

Как спите Вие?

Как спяхте снощи?

ти, той, тя, ние, вие,
те, и т.н.

Аз спя добре.

Аз спях добре снощи.

и т.н.

2.

Ние спяхме добре снощи.

аз, той, те, тя, вие,
ти, ние, и т.н....

Аз спях добре снощи.

и т.н.

3.

Кой спа добре снощи?

Те спяха добре снощи.

той, аз, вие, ние, тя,
ти, те, и т.н.....

II. Past Tense of " ВЗЕМА "

ВЗЕМА, Е

АЗ ВЗЕ - И
 ТИ ВЗЕ
 ТОЙ
 ТЯ ВЗЕ
 ТО
 НИЕ ВЗЕ - ИМЕ
 ВИЕ ВЗЕ - ИТЕ
 ТЕ ВЗЕ - ИА

теленко миналата събота
 свински пържоли вчера
 луканка преди два дена

1.

Аз ще взема телешко утре.
 Аз взех луканка вчера.

Какво ще вземете утре?
 Какво взехте вчера?

ти, той, тя, ние, вие,
 те, аз, и т.н.

Аз ще взема телешко утре.
 Аз взех луканка вчера.

и т.н.

2.

Аз взех кашкавал тази сутрин.

те, той, ние, ти, вие, тя,
 аз, жена ми, и т.н.

Те взеха кашкавал тази сутрин.
 и т.н.

3.

Кога взехте сирене?

той, те, аз, ти, ние,
 тя, и т.н.

Ние взехме сирене преди два дена.

и т.н.

III. Masculine Nouns - Plural in " OBE "

1.

Това е стол.
Това са столове.

Какво е това?
Какво е това?

Това е стол.
Това са столове.
нос, носове
вир, вирове
vlak, vlakove
лев, левове
мост, мостове

ред, редове

връх, върхове

2.

Това са столове.
Столовете са в стаята.

Какво е това?
Къде са столовете?

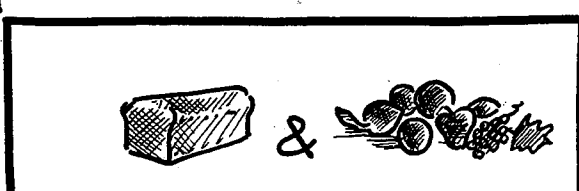
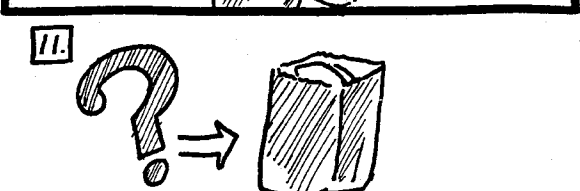
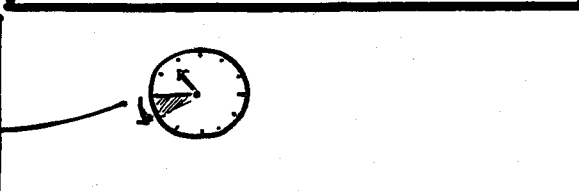
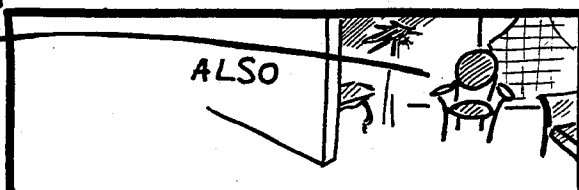
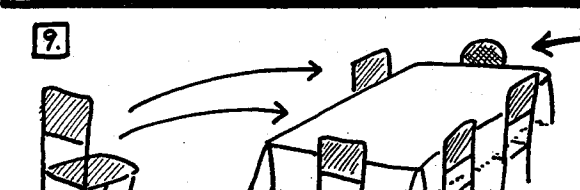
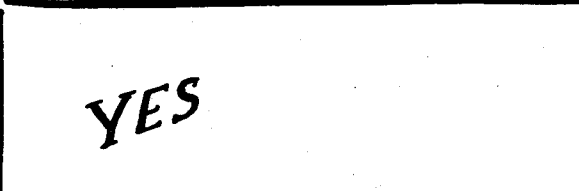
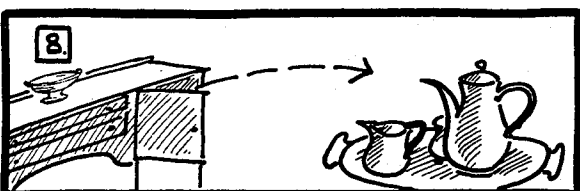
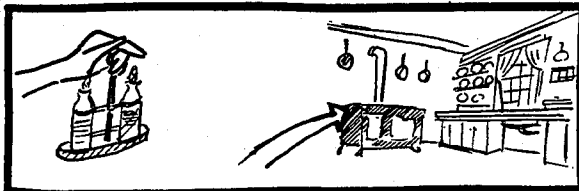
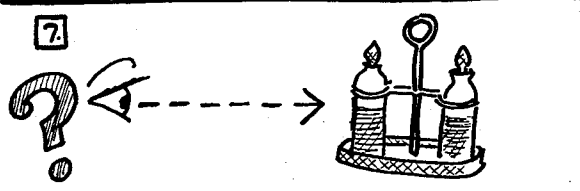
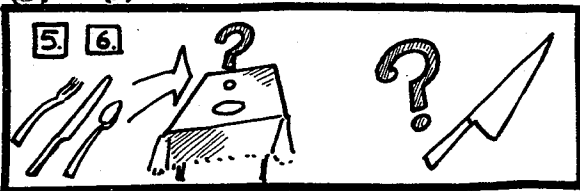
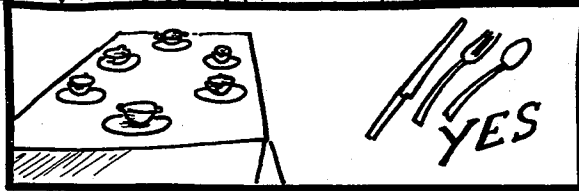
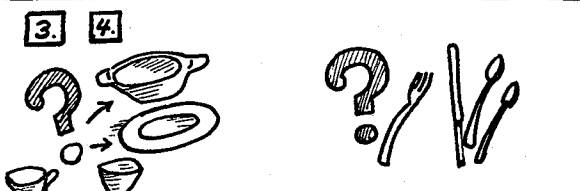
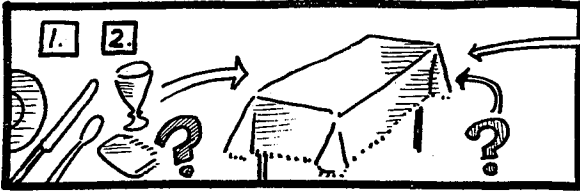
Това са столове.
Столовете са в стаята.
Това са носове.
Носовете са на масата.
Вирвете са около селото.
Мостовете са в селото.
Левовете са на масата.
Влакветете са до София.

3.

Вали ли дъжд сега?
Валият ли много дъждове тук?
Кога почнаха дъждовете?
Какъв цвят има масата?
Какъв е цветът на масата?
Какви цветове имат дрехите?
Какви са цветовете на дрехите?
Син му добър ученик ли е?
Синовете му добри ученици ли са?

Не, сега не вали дъжд.
Да, тук валият много дъждове.
Дъждовете почнаха миналия месец.

и т.н.

РАЗГОВОР

DIALOGUE

Слагане на масата.

Setting the Table

/Семейство Ганчеви ще имат гости на обяд. Г-жа Ганчева говори с дъщеря си Ирина./

(Gantchev's family is going to have guests for lunch. Mrs. Gantchev is talking with her daughter Irina.)

Г-жа Ганчева:

Сложи ли вече масата?

Mrs. Gantcheva:

Did you set the table yet?

Ирина:

Сложих я. Радка ми помогна.

Irina:

I did. Radka helped me.

- Коя покривка сложихте?
- Сложихме новата покривка и кърпите.
- Какви чинии поставихте?
- По една дълбока и по една плитка.
- Поставихте ли всички прибори?
- Да, поставихме ги.
- Как ги наредихте?
- Наредихме вилиците отляво, а ножовете и лъжиците отдясно.
- Туря ли нож за рязане на месото?
- Да, туря.
- Видя ли солницата някъде?
- Държах я преди малко в ръцете си. Сигурно е в кухнята.
- Извади ли от бюфета сервиза за кафе?
- Да, извадих го.
- Нареди ли столове за всички около масата?
- Да. Взех и един стол от гостната.

- Which table cloth did you put on?
- We put on the new tablecloth and the napkins.
- What kind of plates did you set?
- We set one soup and one dinner plate for each person.
- Did you set all the silverware?
- Yes, we did.
- How did you arrange it?
- We arranged the forks on the left side and the knives and the spoons on the right side.
- Did you put out the carving knife?
- Yes, I did.
- Did you see the salt shaker anywhere?
- I held it in my hands a little while ago. Surely it is in the kitchen.
- Did you take the coffee service out of the buffet?
- Yes. I took it out.
- Did you arrange chairs around the table for everyone?
- Yes. I also took a chair from the drawing room.

LESSON 26

- Върна ли се Борис от пазър?
- Върна се преди няколко минути.
- Какво донесе?
- Донесе хляб и плодове.
- Добре. Не забравяй да поставиш и кана с вода!
- Няма да забравя, мамо.
- Did Boris return from shopping?
- He returned a few minutes ago.
- What did he bring?
- He brought bread and fruit.
- Good. Don't forget to put out a water pitcher, too.
- I won't forget, Mama.

ГРАМАТИКА - GRAMMAR ANALYSISI. FORMATION OF THE PAST TENSEVerbs of Group II

The verbs of the Second Group form the past tense in the following way:

1. The greatest number of verbs keep their stem vowel И in the past tense.
Examples:

	<u>пуша, и</u>	-	<u>to smoke</u>	
аз	пуши́	-х	И smoked	ние пуши́
ти	пуши́			ние пуши́
той				те пуши́
тя	пуши́			-хе
то				-хте
				-ха

The following verbs are conjugated in the same way:

варя́, и	вари́х	to boil
вля́ча, и	вля́чих	to drag
га́зя, и	га́зих	to step; to ford
греша́, и	греших	to sin
душа́, и	душих	to strangle
ду́ша, и	душих	to smell
кля́тя, и	кля́тих	to shake
кря́, и	кря́х	to plan
мра́зя, и	мра́зих	to hate
мо́ля, и	мо́лих	to ask
мърморя́, и	мърмори́х	to mutter
но́ся, и	но́сих	to wear; to carry
ва́дя, и	ва́ди́х	to water
сви́ря, и	сви́рих	to play (an instrument)
са́дя, и	са́ди́х	to plant
светя́, и	свети́х	to light
соля́, и	соли́х	to salt
суша́, и	суши́х	to dry
твърдя́, и	твърди́х	to assert
о́стря, и	о́стрих	to sharpen
хо́дя, и	ходи́х	to walk

2. Some verbs change their stem vowel и to я or а. Examples:

a. и to я

<u>вървя, и - to walk</u>		
аз вървя -х	I walked	ние вървя́ -хме
ти вървя́		вие вървя́ -хте
той		те вървя́ -ха
тя вървя́		
то		

The following verbs are conjugated in the same way:

видя, и	видя́х	to see
горя́, и	горя́х	to burn* (oneself)
гърмя́, и	гърмя́х	to thunder
смърдя́, и	смърдя́х	to stink
скърбя́, и	скърбя́х	to sorrow
търпя́, и	търпя́х	to stand; to suffer
цвя́тя, и	цвя́тях	to blossom

b. и to а

<u>лежа́, и - to lie (somewhere)</u>		
аз лежа́ -х	I lay	ние лежа́ -хме
ти лежа́		вие лежа́ -хте
той		те лежа́ -ха
тя лежа́		
то		

The following verbs are conjugated in the same way:

дължа́, и	дължа́х	to owe
държа́, и	държа́х	to keep; to hold
мълча́, и	мълча́х	to be silent
спя, и	спях	to sleep

II. PAST TENSE OF THE PERFECTIVE VERB ВЗЕМА "to take"

The perfective verb взема "to take" has an irregular past tense. It is as follows:

аз взе -х	I took	ние взе́ -хме
ти взе		вие взе́ -хте
той		те взе́ -ха
тя взе		
то		

* горя́х - I burned something

III. PLURAL OF MONOSYLLABIC MASCULINE NOUNS

1. Monosyllabic masculine nouns form their plural in - ове. These nouns are divided into two groups according to their accent in the plural.

Group I. In the plural the nouns of this group preserve the accent of the singular, i.e., they are stressed on the initial syllable. Example:

НОЖ	a knife	НОЖОВЕ	knives
-----	---------	--------	--------

The following nouns form the plural in the same way:

ад	hell	кмет	mayor
вкус	taste	къс	piece
влак	train	под	floor
вол	ox	полк	regiment
вход	entrance	праг	threshold
дом	home	срок	term
дъб	oak	стол	chair
дял	part	хляб	bread, loaf
знак	sign	хълм	hill

Group II. The nouns of this group are stressed on the last syllable in the plural. Example:

ПЛОД	fruit	ПЛОДОВЕ	fruits
------	-------	---------	--------

The following nouns form their plural in the same way:

бог	god	клас	class
век	century	лед	ice
враг	enemy	плат	material
глас	voice	ред	row
град	city	род	kind; gender
дух	spirit	студ	cold
дъжд	rain	час	hour

2. The monosyllabic masculine nouns have the same article for singular and plural as the rest of the masculine nouns, which have more than one syllable. (Compare Grammar, Lesson 17). Examples:

НОЖ	a knife	НОЖЪТ, НОЖА	the knife	НОЖОВЕТЕ	the knives
ХЛЯБ	a loaf of bread	ХЛЯБЪТ, ХЛЯБА	the loaf	ХЛЯБОВЕТЕ	the loaves

LESSON 26

Some of these nouns have in the singular the accent on the article.
Examples:

град	a city	градѣтъ, града́	the city
клас	a class	класѣтъ, класа́	the class
час	an hour	часѣтъ, часа́	the hour

IV. CHANGE OF Я TO Е IN MONOSYLLABIC MASCULINE NOUNS

1.

There are a number of monosyllabic masculine nouns which change the stem vowel я to е, when the singular article or the plural ending is added. This change takes place only in these nouns which change their accent. Examples:

Singular

<u>Without Article</u>		<u>With Article</u>	
свят*	world	светѣтъ	the world
		света́	
сняг	snow	снегѣтъ	the snow
		снега́	
цвят	color	цветѣтъ	the color
		цвета́	

Plural

световѣ́	worlds	световѣ́те	the worlds
снеговѣ́	snows	снеговѣ́те	the snows
цветовѣ́	colors	цветовѣ́те	the colors

Pronunciation note

In the Western dialect цвят, сняг, etc. are pronounced as цвет, снег, etc.

* The following are additional examples of nouns in this class:

бяс	бесѣтъ	беса́	бесовѣ́	rage
бряг	брегѣтъ	брега́	бреговѣ́	shore; bank
грях	грехѣтъ	греха́	греховѣ́	sin
сняг	снегѣтъ	снега́	снеговѣ́	snow
смях	смехѣтъ	смеха́	смеховѣ́	laugh

2.

In the following nouns the я does not change to е because the accent does not change.

Example:

хляб* хлябът хляба хлябове хлябовете bread

Pronunciation note

In the western dialects the я is pronounced in all forms as е as in group 1.

хлеб хлѣбът хлѣба хлѣбове хлѣбовете bread

*	Additional examples:				
	бряст	брястът	бряста	брястовете	elm
	бяг	бягът	бяга	по pl.	run; course
	дял	дялът	дяла	дяловете	share
	звар	зварът	звара	зваровете	beast
also:	звер	зверът	зверá	зверовете	beast

ГРАМАТИЧНИ УПРАЖНЕНИЯ

GRAMMAR DRILL

Grammar: I. Past Tense - Second Group

II. Past Tense of "ВЗЕМА"

III. Masculine Nouns - Plural in "ОБЕ"

1.

Аз ходих на гости у Христови
преди три дена.

те, той, ние, ти, вие, тя,
аз, баба ми и майка ми,
Кольо, и т.н.

Те ходиха на гости у Христови
преди три дена.
и т.н.

Той говори на студентите тази
сутрин.

Те служиха във въздушните войски
миналата година.

Ние учихме урока снощи.

Те работиха в един тракторен
завод миналия месец.

Те заградиха неприятеля в гората
вчера следобед.

Ти придружи жена си до църквата
вчера сутринта.

Той поздрави г-жа Чипева на
площада преди няколко минути.

Ние свършихме вечерята преди
четвърт час.

Тя забрави да вземе кашкавал.

Аз предположих това.

Миналата седмица той плати
двайсет лева за книгите.

Ние продължихме пеш от селото.

Войниците изоставиха картечницата
тази сутрин.

Те раниха офицера преди половин
час.

Ние пленихме един полковник вчера.

Те сложиха покривката и кърпите
на масата.

и т.н.

2.

Кога сложихте масата?

Сложихме я преди половин час.

те, той, Ирина, ти, ние,
аз, вие, децата, и т.н.

и т.н.

Кога постави приборите на масата?

Кога наредихте масата?

Кога извади сервиза за кафе от бюфета?

Кога тури ти ноковете в бюфета?

Кога взеха те столовете от гостната?

Кога донесе той хляб и плодове?

Кога се върна ти от пазар?

и т.н.

Кога купиште свинските пържоли?

Кога свършихте вечерята?

Кога приготвиха войниците оръжието си?

Кога сварих яйцата?

и т.н.

3.

Кой сложи масата?

Аз сложих масата.

Ирина и Радка, той, ние, ти,
вие, аз, тя, и т.н.

Кой говори с учениците тази
сутрин?

Учителите...учителят...аз...ние..

Кой сложи новата покривка и
кърпите на масата?

Аз...ние.....те.....вие.....тя....

Кой постави ноковете на сто-
ловете преди пет минути?

Ние...те...аз...вие...той.....

Кой видя синовете на г-н Хитров
миналата събота?

Те...чичо Ангел...те...ние...вие

Кой държа солницата в ръцете си
преди няколко минути?

Тя...те...ние...аз...ти.....

Кой тури ножа за рязане на месото
на масата в кухнята?

Радка...децата...аз...ние...вие

Кой извади плодовете от раницата
вчера?

Вие...аз...ние...те...тя...той

Кой забрави да постави каната
за вода на масата?

Ирина...вие...те...аз...ние.....

Кой взе столовете от гостната
тази сутрин?

Те...ние...аз...вие...тя...ти

и т.н.....и т.н....

и т.н.....и т.н.

4.

Аз не сложих масата преди пет минути. Аз сложих масата преди един час.

тя, ние, Ирина и Радка, ти, вие, аз, той, те, и т.н.

Тя не сложи масата преди пет минути. Тя сложи масата преди половин час.

Те видяха впровете миналата неделя. Те не видяха мостовете. Миналия месец ние свършихме курсовете във Военното училище за езпци. Ние не ги свършихме миналата седмица.

Те не наредиха вишиците отлясно, а ноковете отляво. Те наредиха ноковете отлясно, а вишиците отляво.

Тя постави само шитки чинии. Тя не постави дълбоки чинии.

Преди половин час аз взех ножа за рязане на месо от кухнята и го турих на масата в гостната.

Той не донесе чай и захар. Той донесе хляб и плодове.

и т.н.

Вие не забравихте да поставите кана за вода. Вие забравихте да поставите другите прибори.

Аз не държах кърпите в ръцете си преди малко. Аз държах солницата.

Ние не учихме урока снощи. Ние го учихме тази сутрин.

Той не поздрави г-н Христов. Той поздрави само г-жа Христова.

Ние не работихме в Тракторния завод миналата година. Ние работихме в Захарната фабрика.

Те не раниха офицера вчера. Те раниха един ефрейтор и един редник.

Те не служиха във въздушните войски миналата година. Те служиха в пехотата.

и т.н.

5.

Тя сложи масата, а аз наредих
столовете.

ние....., а те.....
той....., а вие.....
аз....., а ти.....
ти....., а те.....
вие....., а ние.....
тя....., а те.....
те....., а аз.....

Ние сложихме масата, а те наредиха
столовете.

и т.н.

Миналата неделя аз ходих на Черни
връх, а те ходиха на танцова
забава.

Аз извадих сервиза за кафе, а той
взе столовете от кухнята.

Тя постави чиниите, а той нареди
вилциите, лъжиците и ноковете.

Аз забравих да поставя кана за вода,
а той забрави да тури нож за
рязане на месо.

и т.н.

Той видя солницата преди малко,
а аз видях новата покривка.

Те продължиха пеш, а ние продължихме
с влак.

Преди малко аз учих урска, а той
свири на пиано.

Миналата година ние служихме в
пехотата, а те служиха в артиле-
рията.

Ти купи кашкавал, а аз купих сирене.
Той взе свински пърколи, а те взеха
теленко.

Миналия месец той работи в Народната
банка, а аз работих в Тракторния
завод.

и т.н.

6.

Аз отидох при месаря, купих теленко
и се върнах преди малко.

той, тя, ние, те, вие, аз,
ти, и т.н.....

Тя видя солницата, взе я и я сложи
в бюфета.

аз, те, ние, ти, той, и т.н.л

Аз видях солницата, взех я и я
сложих в бюфета.

Те поставиха чиниите, наредиха
вишиците, лъжиците и ножовете,
и туриха нож за рязане на месото.

и т.н.

Ние заградихме неприятеля в гората,
ранихме офицера и пленихме
войниците.

Той продължи пеш от хижата и се
изкачи на върха.

Аз видях г-н Мирев, поздравих го и говорих
с него.

и т.н.

7.

Кога слагате месата за вечеря?

Ние обикновено слагаме месата
за вечеря към 7 часа.

Кога сложихте месата снощи?

Сложихме я в 8 часа.

Кой нареди приборите.

Радка.

Тя ли ги нарежда обикновено?

Не, Ирина ги нарежда, но тя беше
на кино снощи.

С кого беше на кино?

С братовчедка си.

Донесе ли чай и сирене?

Не. Забрави да купи чай и сирене.

Вие взехте ли месо от месаря?

Да, взех.

Сварихте ли месото.

Да, сварих го и го поставих на
месата.

Пригответе ли яйцата?

Да.

Виждате ли солницата някъде?

Не, не я виждам. Мисля, че е
в кухнята.

Видяхте ли Кольо снощи?

Не, не го видях. Ще го видя
довечера.

Кога ще отидете пак заедно на
екскурзия?

В неделя.

Какво взимате обикновено за
ядене?

Обикновено ние взимаме сирене,
хляб и плодове.

Какво взехте миналия път?

Взехме кашкавал и луканка.

Какво ще вземете в неделя?

Ще вземем свински пържоли.

Кой приготвя раниците обикновено?

Сестра ми ги приготвя обикновено.

Какво туря тя в раниците?

Тя поставя в раниците одеала, кърпи,
вишици, лъжици и ножове.

и т.н.....и т.н.....

и т.н.....и т.н.....

ЧЕТИВО

READING TEXT

Семейство Ганчеви имат много често гости. Тази събота гостите останаха на обяд. Ирина сложи масата. Нейната сестра Радка помогна.

Най-напред те сложиха на масата новата покривка и новите кърпи за ядене. След това поставиха по една дълбока чиния за супа и по една плътка чиния. Не забравиха да поставят новите прибори. Вилниците наредиха отляво, а ножовете и лъжиците отдясно. Туриха и нож за рязане на месо.

Ирина извади от бюфета сервиза за кафе. В средата на масата тя постави кана с вода. След това нареди стлове за всички около масата. Взе и един стол от гостната. Тя забрави обаче да постави солницата. Радка видя солницата в кухнята. Тя занесе солницата в гостната.

В това време брат ѝ се върна от пазар. Той донесе хляб и плодове за обяда. След няколко минути гостите влязоха в стаята и седнаха на масата. Обядът почна в един час.

LESSON 26

ИРЕБОД

TRANSLATION

1. What are you taking out from the buffet? I am taking out the coffee set. Why don't you take out the soup plates? All right, I'll take them out.
2. He is holding the water pitcher in his hands.
3. Don't you drink wine or beer? No, I drink only water and milk.
4. Are you buying grapes now? No, I'm buying cheese, yellow cheese, and dry salami. Are you going on a trip again? Yes, of course. Why don't you buy a bottle of whisky? I have a small bottle already.
5. When is she going to set the table? The guests will come in an hour. She usually sets the table half an hour before we eat.
6. Put the knives on the right side and the forks on the left side. Don't put the spoons on the table yet.
7. Sit down at the table, please. Don't sit down on this chair.
8. Don't take the salt shaker to the kitchen now. Take the spoons there.
9. Is Radka going to arrange the silverware? No, she isn't. Irina usually arranges the silverware.
10. Put the bread and butter on the table. Don't put them on the chairs.

ВЪПРОСИ И ОТГОВОРИ

QUESTIONS & ANSWERS

1. Когá имаха гóсти на обя́д Га́нчеви?
Те имаха гóсти на обя́д в сáбота.
2. Кой слóжи мáсата?
Ирiна слóжи мáсата.
3. Кой ѝ помóгна?
Нейната сестрá Рáдка ѝ помóгна.
4. Каквó слóжиха те нáй-напред на мáсата?
Нáй-напред те слóжиха нóвата покривка и нóвите кърпи за я́дене.
5. Каквó постáвиха на мáсата след товá?
След товá те постáвиха по една дълбóка чини́я за сýпа и по една плiтка чини́я.
6. Кой при́бори постáвиха?
Те постáвиха нóвите при́бори.
7. Къдé наредíха вiлиците?
Те наредíха вiлиците отля́во на чини́ите.
8. Къдé наредíха нóжовете и лъжи́ците?
Те наредíха нóжовете и лъжи́ците отдя́сно на чини́ите.
9. Каквó още тóриха на мáсата?
Те тóриха нож за рязане на месó.
10. Откъдé извáди Ирiна сервiза за кафé?
Тя извáди сервiза за кафé от бюфéта.
11. Къдé постáви тя кáна с водá?
Тя постáви кáна с водá в средáта на мáсата.
12. Каквó напра́ви тя след товá?
Тя наредí стóлове за всiчки.
13. От кой стáя взе тя едiн стол?
Тя взе едiн стол от гóстната.
14. Каквó забрáви да постáви тя?
Тя забрáви да постáви солни́цата.

15. Къде беше солницата?
Тя беше в бюфета.
16. Какво направи Радка тогава?
Тя взе солницата от бюфета и я занесе на масата.
17. Откъде се върна брат ѝ?
Той се върна от пазар.
18. Какво донесе той?
Той донесе хляб и плодове за обяда.
19. Когато влязоха гостите в стаята за обяд?
Те влязоха там след няколко минути.
20. Какво направиха след това?
Те седнаха на масата.
21. В колко часа почна обядът?
Обядът почна в 1 часа.
22. Помогаш ли на жена си в къщи?
Да. Помогам ѝ. / Не. Не ѝ помагам./
23. Кой ѝ помага?
Дъщеря ми ѝ помага.
24. Тя ли сложи масата вчера?
Да. Тя я сложи.
25. За колко души я сложи?
За десет души.

Part I

Translate into Bulgarian:

1. Who sets the table at Gantchev's? I think Irina usually sets the table. Did she set the table this time? Yes, she did. Who helps Irina? Radka helps Irina. Radka helped this time, too.
2. Did they put on the new tablecloth and the napkins? They did.
3. They saw the pools of the river last week. They did not see the bridges.
4. She did not set the soup plates. She set only the dinner plates.
5. Then they arranged the forks, the knives and the spoons.
6. Half an hour ago she took the meat slicer from the kitchen and put it on the table. I arranged the chairs around the table.
7. When did they return from shopping. They returned a little while ago. What did they buy? They bought bread, fruit and meat.
8. I forgot to tell you. They surrounded the enemy, killed and wounded many soldiers, and captured one officer.

Part II

Translate and answer in Bulgarian:

1. Do you set the table when you have guests?
2. Did you set the table last night?
3. Do you help you mother and father?
4. Did you help your mother yesterday?
5. What do you usually buy when you go shopping?
6. What did you buy when you went shopping a few days ago?

Part III (Tape recording assignment)

1. Record the dialogue to lesson 26.
2. Translate the questions in part III; record them and record the answers.

РЕЧНИК

VOCABULARY

бюфет м.	buffet
ва́дя	to take out
изва́дя, -и, -их	
вече́	yet (in questions)
вода́ f.	water
вси́чки	everyone
дълбо́к, -а, -о, -и	deep
дълбо́ка чини́я	soup plate
държа́, -и́, -а́х	to hold
зана́сям	to take to, to carry to
зана́са, -е, зане́сох	
ка́на f.	pitcher
ка́на за вода́	water pitcher
кафе́ n.	coffee
ку́хня f.	kitchen
кърпа́ / за я́дене / f.	napkin
ма́ма f.	mother
ма́мо!	mother! (voc.)
на́й-напред	first, at first
наре́ждам	to arrange
наредя́, -и́, -и́х	
не́ин, не́йна, -о, -и	her, hers
някъ́де adv.	somewhere; (in questions) anywhere
о́коло prep.	around
отда́сно adv.	on the right side
отля́во adv.	on the left side
паза́р м.	market
от паза́р	from shopping
оти́де на паза́р	he went shopping
плитъ́к, плит́ка, -о, -и	shallow
плит́ка чини́я	dinner plate
пло́д м.pl. пло́дове	fruit
покрив́ка f.	tablecloth
пома́гам	to help
помо́гна, -е, -ах	
поста́вям	to set on, to put on
поста́вя, -и, -их	
при́бор м.	set, service
при́бори pl.	silverware
ръка́ f.pl. ръце́	hand, arm
ря́зана n.	cutting, slicing
се́мейство n.	family
серви́з м.	set
серви́з за кафе́	coffee set
си́гурно adv.	surely, certainly
сла́гам	to set, to put, to put on
сло́жа, -и, -их / ма́сата /	to set the table

слаѓане n.
 слаѓане на маса
 солница f.
 среда f.
 сјадам
 седна, -е, -ах
 сјадам на масата
 турям
 туря, -и, -их
 хляб m.pl. хлябове

setting
 setting a table
 salt shaker
 middle
 to sit down

 to sit down at the table
 to put, to put out

 bread, loaf of bread

**СТОЛИЧАНИ И
 ГОСТИ НА СТОЛИЦАТА**
 от 7 т. м., събота,
ПОСЕЩАВАЙТЕ
ОСНОВНО РЕМОНТИРАНИЯ
И ПОДОБРЕН
ВЕГЕТАРИАНСКИ
РЕСТОРАНТ

ДВАДЕСЕТ И СЕДМИ УРОК

LESSON 27

ВСТЪПТЕЛНИ ГРАМАТИЧНИ УПРАЖНЕНИЯ

GRAMMAR PERCEPTION DRILL

Grammar: I. Past Tense - Third Group

II. Present and Past of "МОГА"

I. Past Tense - Third Group

A. ТАНЦУВАМ, А

АЗ ТАНЦУВА - И

ТИ ТАНЦУВА

ТОЙ

ТЯ ТАНЦУВА

ТО

НМЕ ТАНЦУВА - ХМЕ

ВМЕ ТАНЦУВА - ХТЕ

ТЕ ТАНЦУВА - ХА

СНОЩИ
МИНАЛАТА НЕДЕЛЯ
ПРЕДИ ДВА ДЕНА

1.

Аз танцувам сега.
Аз танцувах снощи.

Какво правите сега?
Какво правите снощи?

ти, той, тя, нме, вме,
те, и т.н.....

Аз танцувам сега.
Аз танцувах снощи.

и т.н.

2.

Ние обядвахме вчера в 12 часа
и половина.

аз, той, те, вие, тя, ти,
ние, децата, и т.н.

Аз обядвах вчера в 12 часа и
половина.

Аз прекарах много хубаво у
Цаневи снощи.

Те гледах два хубави филма
миналата събота.

и т.н.

Той чака жена си до 9 ч. снощи.

Вие поръчахте пържено шие
преди малко.

Аз телефонирах на г-н Мирев
преди половин час.

Тя хареса много къщата, когато
я видя вчера.

Той пътува с влак за София
миналата седмица.

3.

Кога обядвахте?

Ние обядвахме преди малко.
преди един час.
и т.н.

те, той, ние, ти, аз,
тя, вие, и т.н.....

Кога гледах те този филм?

Кога пътува ти за София?

Кога телефонирах аз на Христо?

Кога поръчахме гивеч?

До кога чакахте Вие жена си снощи?

4.

Кой гледа този филм?

Аз гледах този филм.

Кой телефонира на сестра ми вчера?

Кой хареса къщата?

той, ние, те, ти, вие,
тя, студентите, и т.н...

Кой танцува миналата неделя?

Кой пътува с влак за София

миналата седмица?

и т.н.

Кой прекара хубаво у Миревни снощи?

Кой поръча кебапчета преди малко?

В. ВЕЧЕРЯМ, Я

АЗ ВЕЧЕРЯ - Х

ТИ ВЕЧЕРЯ

ТОЙ

ТЯ ВЕЧЕРЯ

ТО

НИЕ ВЕЧЕРЯ - ХМЕ

ВИЕ ВЕЧЕРЯ - ХТЕ

ТЕ ВЕЧЕРЯ - ХА

в къщи снощи
в ресторант преди два дена
у Цаневи миналата събота

1.

Аз вечерям в къщи обикновено.
Аз вечерях в ресторант снощи.

Къде вечерям обикновено?
Къде вечерях снощи?

те, тя, аз, той, ние, ти,
вие, и т.н.

Аз вечерям в къщи обикновено.
Аз вечерях в ресторант снощи.

и т.н.

2.

Той стреля с пистолет вчера.

аз, те, ние, тя, вие, и т.н.

Аз стрелях с пистолет вчера.

и т.н.

3.

Кога вечеряхте в ресторант?

тя, ние, те, ти, той, вие,
аз, и т.н.

Аз вечерях в ресторант снощи.

и т.н.

II. Present and Past of "МОГА"

1.

Аз мога да тръгна за казармата сега.
Ти можеш да тръгнеш за казармата сега.

Ти можеш ли да тръгнеш за казармата сега?

Аз мога ли да тръгна за казармата сега?

Той може да тръгне за казармата сега.

Ние можем да тръгнем за казармата сега.

Той може ли да тръгне за казармата сега?

Вие можете ли да тръгнете за казармата сега?

Вие можете да тръгнете за казармата сега.

Те могат да тръгнат за казармата сега.

Ние можем ли да тръгнем за казармата сега?

Те могат ли да тръгнат за казармата сега?

Да, аз мога да тръгна за казармата сега.

Да, ти можеш да тръгнеш за казармата сега.

Да, той може да тръгне за казармата сега.

Да, ние можем да тръгнем за казармата сега.

Да, вие можете да тръгнете за казармата сега.

Да, те могат да тръгнат за казармата сега.

2.

Аз мога да чета български.

той, ние, те, ти, аз, тя,
те, вие, аз, и т.н.

Аз мога да танцувам.
Тя може да свири на пиано.
Ти можеш да пееш.
Те могат да наредят масата.
Той може да чака до обяд.

и т.н. и т.н.

Той може да чете български.

и т.н.

3.

Кой може да стреля с пушка?

Аз мога да стрелям с пушка.

Кой може да пише на български?

ние, те, той, аз, вие,

Кой може да танцува?

войниците, и т.н.

Кой може да пее?

Кой може да свири на пиано?

Кой може да сложи масата?

Кой може да ме чака тук?

Кой може да работи в тракторен завод?

Кой може да донесе списанията?

Кой може да плати 10,000 лева

за тази къща?

и т.н.

Кой може да дойде тук утре рано?

Кой може да отиде там след малко?

Кой може да придружи г-жа Цанева до Народната банка?

и т.н.

4.

Аз можах да купя сирене вчера.

Ти можа да купиш луканка вчера.

Какво можа да купиш вчера?

Какво можах аз вчера?

Аз можах да купя луканка вчера.

Ти можа да купиш сирене вчера.

Той можа да купи чай вчера.

Те можах да купят захар вчера.

Какво можа да купи той вчера?

Какво можах да купят вчера?

Той можа да купи чай вчера.

Те можах да купят захар вчера.

Ние можахме да купиме пърколи вчера.

Вие можахте да купите грозде вчера.

Какво можахте да купите вчера?

Какво можахме да купиме ние вчера?

Ние можахме да купиме грозде вчера.

Вие можахте да купите пърколи
вчера.

5.

Миналата седмица ние можахме да
се изкачим на Черни връх.

аз, той, те, ти, вие, тя,
ние, капитан Вичев, сержантите,
и т.н.

Миналата седмица аз можах да се
изкача на Черни връх.

Преди малко аз можах да говоря
с учителя.
Те можах да преминат реката
при вира.
Ние можахме да тръгнем рано
тази сутрин.
Тя можа да сложи масата навреме.
Аз можах да пкена един ефрейтор
вчера следобед.
Те можах да вземат оръжието си.
Снощи аз не можах да ям в къщи.
Вчера той не можа да отиде на
училище навреме.
Аз можах да му дам 18 лева преди
два дена.

и т.н.

6.

Кой можа да дойде с теб на Витоша
миналата неделя?

Стоян и Мика можах да дойдат
с мен на Витоша миналата неделя.

Христо, ефрейторите Чипев и Колев,
Г-жа Христова, и т.н.

Кой можа да се изкачи на Черни връх
миналия месец?

Ние можахме да се изкачим на Черни
връх миналия месец.

аз, той, те, тя, вие, ти, и т.н.

Кой можа да премине реката при
вира тази сутрин?

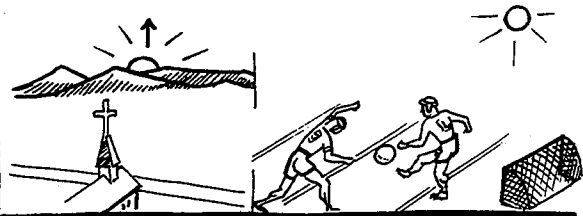
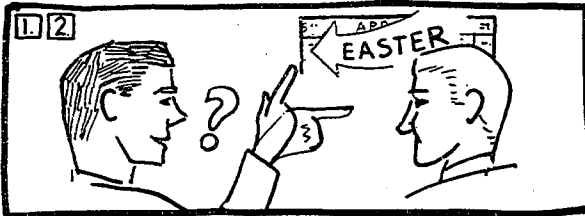
Кой можа да отиде на сватбата?

Кой можа да се върне навреме?

Кой можа да обядва в ресторант
вчера?

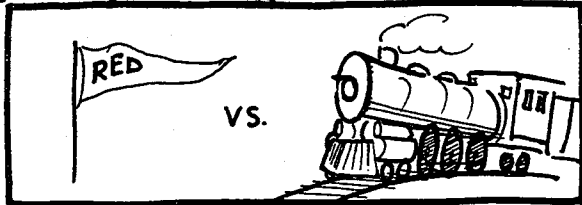
Кой можа да придружи г-жа Христова
до театъра снощи?

и т.н.

3.

WHICH ?

4.

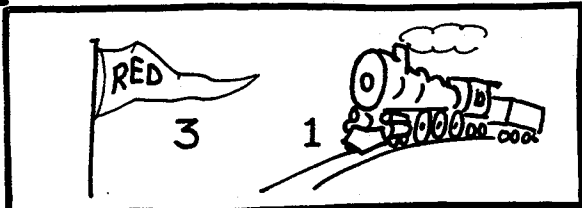
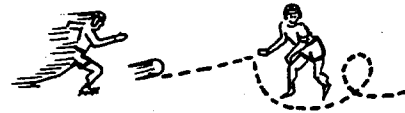
FIELD ?
GAME ?

VASIL LEVSKY

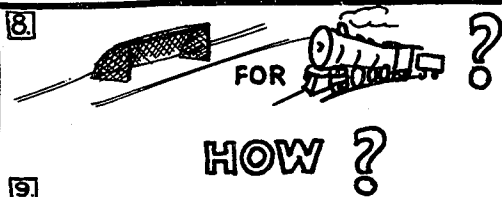
5.

6. 7.

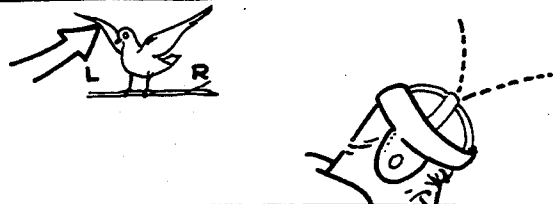
WHO ?

8.

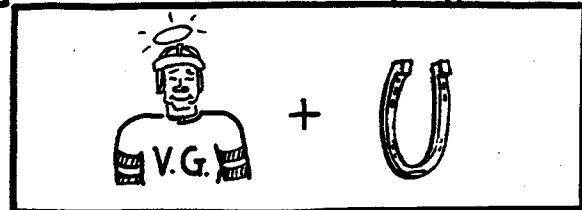

HOW ?

9.

10. 11.

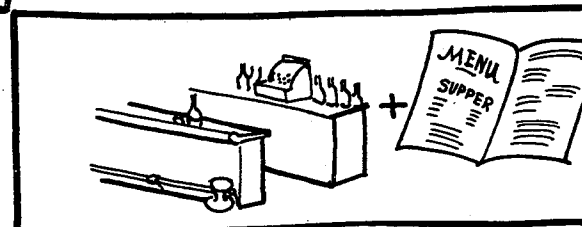
12.

ALONE ?

~~ALONE~~ ⇒ IVAN

13.

AFTER THAT ?

РАЗГОВОР

DIALOGUE

На футболен мач

At a Soccer Game

- Борис:
Как прекара на Великден?
Христо:
Прекарах много добре.
- Какво прави?
 - Сутринта отидох на църква, а следобед-на мач.
 - На кой мач?
 - На мача между отборите на "Червено знаме" и "Локомотив".
 - На кое игрище играха те?
 - На стадион "Васил Левски".
 - Каква беше играта?
 - Много бърза и интересна.
 - Кой би?
 - Отборът на "Червено знаме".
 - Какъв беше резултатът?
 - Три на един за "Червено знаме".
 - Кой вкара гола за "Локомотив"?
 - Лявото крило.
 - Как вкара гола той?
 - Той удари топката с глава.
 - Кой отбеляза голвете за "Червено знаме"?
 - Център нападателят Стоянов.
 - Брей, как можеше той да вкара и трите гола!
 - Той е много добър играч. Има и голям късмет този път.
- Boris:
How did you spend Easter?
Christo:
I spent it very well. (I had a good time).
- What did you do?
 - In the morning I went to church and in the afternoon - to a game.
 - To which game?
 - To the game between the "Red Flag " and the "Locomotive ".
 - On which field did they play?
 - At Vasil Levsky Stadium.
 - How was the game?
 - Very fast and interesting.
 - Who won?
 - The "Red Flag ".
 - What was the score?
 - Three to one for the "Red Flag ".
 - Who scored (drove in) the goal for the "Locomotive "?
 - The left wing.
 - How did he score the goal?
 - He hit the ball with his head.
 - Who scored the goals for the "Red Flags"?
 - The center forward, Stoyanov.
 - Say! But how was he able to score the three goals?
 - He is a very good player and also had a lot of luck this time.

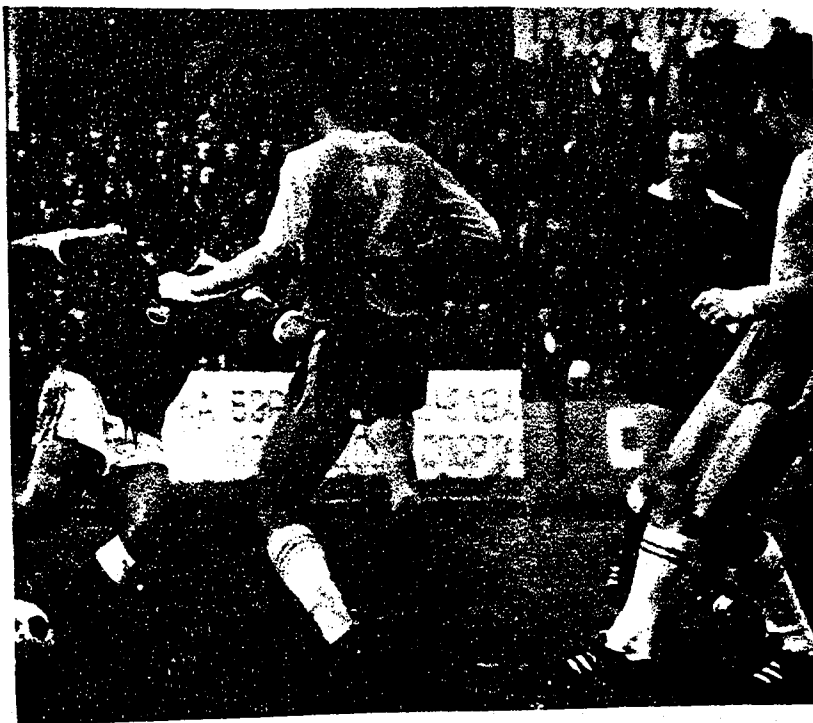
LESSON 27

- Ти сам ли бѣше на мѣча?
- Не, бях с Иван.

- Ходихте ли някъде след
това?
- Да. Отбихме се в един
ресторант и вечеряхме.

- Were you at the game alone?
- No, I was with Ivan.

- Did you go anywhere after that?
- Yes. We stopped at a restaurant
and had supper.

ГРАМАТИКА - GRAMMAR ANALYSISI. PAST TENSE OF THE VERBS OF THE III GROUP

The verbs of the third group add the ending for the past tense to their present stem, which ends in а or я.

Examples:

гледам, -а to look at стрелям, -я to shoot

Past Tense

гледа -х	I looked at	стреля -х	I shot
гледа		стреля	
гледа		стреля	
гледа -хме		стреля -хме	
гледа -хте		стреля -хте	
гледа -ха		стреля -ха	

Notice that the 2nd and the 3rd person singular coincide with the 3rd person for the present tense. The context shows which tense and which person is used.

II. ACCENT OF THE PAST TENSE

As a general rule the accent of the past tense is on the same syllable as in the present tense of the verb. (Exception: the verbs of the 2nd group under 2 have their accent in past tense always on the last syllable.)* Examples:

1st Group

пи́ша, пи́ше - I write	пе́я, пе́е - I sing
пи́са -х I wrote	пя -х I sang
пи́са	пя
пи́са	пя
пи́са -хме	пя́ -хме
пи́са -хте	пя́ -хте
пи́са -ха	пя́ -ха

* See Lesson 26, Grammar.

2nd Group

ўча, ўчи - I study
 ўчи -х I studied
 ўчи
 ўчи
 ўчи -хме
 ўчи -те
 ўчи -ха

мо́ля, мо́ли - I pray
 мо́ли -х I prayed
 мо́ли
 мо́ли
 мо́ли -хме
 мо́ли -хте
 мо́ли -ха

3rd Group

гле́дам, гле́да I look at
 гледа -х I looked at
 гледа
 гледа
 гледа -хме
 гледа -хте
 гледа -ха

стрéлям, стрéля - I shoot
 стрéля -х I shot
 стрéля
 стрéля
 стрéля -хме
 стрéля -хте
 стрéля -ха

This rule is observed in the literary language, as well as in the dialect of the Eastern Bulgaria and the Rhodopa area (е, я; я areas). In Western Bulgaria (е area) the accent is almost always on the last syllable. This accent is also used in the literary language. Examples:

Eastern Bulgaria

пи́са -х
 ўчи -х
 мо́ли -х
 стрéля -х

Western Bulgaria

пи́са -х
 учи́ -х
 моли́ -х
 стреля́ -х

However, in Western Bulgaria the compound verbs (simple verb and preposition) have their accent on the next to the last syllable:

Simple verb:

пи́сах but
 учи́х but

Compound verb:

напи́сах
 нау́чих

III. THE VERB МОГА "can", "to be able to", "may"

The verb МОГА "can" "to be able to" changes Г to Ж in 2nd and 3rd person singular and 1st and 2nd person plural present tense, and in all persons in the past tense.

<u>Present Tense</u>			<u>Past Tense</u>	
аз	МО́га	I can	МОЖА́х	I could
ти	МО́жеш	I am able to	МОЖА́	I was able to
той				
тя	МО́же		МОЖА́	
то				
ние	МО́жеме		МОЖА́хме	
вие	МО́жете		МОЖА́хте	
те	МО́гат		МОЖА́ха	

Notice the change of the accent in the past tense.

The verb МОГА, no matter in which tense it is, is always followed by another verb in the present tense, which is in the same person and number as МОГА. Both verbs are connected with the conjunction да, "to" Examples:

Аз мога да пиша.	I can write.
Той може да говори български.	He can speak Bulgarian.
Ние можем да пием вино.	We can drink wine.
Тя може да пее хубаво.	She can sing beautifully.
Вие можете ли да играете футбол?	Can you play soccer?
Те могат ли да спят тук?	Can they sleep here?

Аз можах да спя хубаво.	I was able to sleep well
Ти можа ли да видиш майка си?	Were you able to see your mother?
Те можаха ли да донесат хляба?	Could they bring the bread?
Можахте ли да говорите с г. Мирев?	Were you able to talk with Mr. Mireff?
Те можаха да купят всичко.	They were able to buy everything.
Ние не можахме да дойдем у вас снощи.	We could not come to you last night.
Как можа той да вкара и трите гола?	How was he able to score the three goals?

IV. THE PERFECTIVE VERB отбелѣжа /отбелѣзвам/ "to mark".

The verb отбелѣжа "to mark" changes ж to з in the past tense (compare Lesson 24, Grammar III, 4 a), but besides that, it changes е to я in the following way:

Past Tense

аз	отбелѣ <u>я</u> з	-х	I marked	ние	отбелѣ <u>я</u> з	-хме
ти	отбелѣ <u>я</u> з			вие	отбелѣ <u>я</u> з	-хте
той				те	отбелѣ <u>я</u> з	-ха
тя	отбелѣ <u>я</u> з					
то						

The verb /забелѣзвам/ забелѣжа, to notice is conjugated the same way.

Памбета* 150 см. закрита, от-
лично състояние, се продава,
визитане "Орханне" 18

СКАЗКА — Спътникът на Земя-
та — урежда читалище "Аур" — Дит-
мировски район, виез от 19.30 часа.

РЕКЛАМИ и ОБЯВИ
за в. „ВЕЧЕРНИ НОВИНИ“
се приемат направо в ад-
министрацията на бул.
„Дондуков“ 73, тел.
8-44-44.
Примат се и съобще-
ния за сключване на
граждански бракове.

- П родава се ванна, „Аспарух“ 64
- П родавам тристаен апартамент, Папазов, 5-42-42
- П родавам европейска детска съ-
вама колелка, тел. 8-44-26.
- П родавам гатер-банциг и други ма-
шини, Димитър Дежев, Полянов
град.
- П родавам масивна къща, двор,
влизане веднага, Красно село —
7-43-33
- П родаваме шевна машина „Син-
гер“, 2,500, тел. 5-41-39, от 17—19.
- П родавам мотоциклет „Триумф“
— 500, „Ботев“ 151, Пашов
- П родава камцион „Рено“ 3 1/2 то-
на, работи в „Пренос-превоз“.
Васил Курдов, „Янко Забунов“ 12-а
- П родавам място Бояна, вилюцен-
търа, Борис Понорски, Княжево
- П родавам запазена европейска ка-
са, 5-10-35

Хроника
ЛЕКЦИЯ на тема: „За повече
изобретения в нашата страна“ ще из-
несе виез. Георги Наумов от ИИРА
утре от 18 часа в кинолекторната при
Дома на телевизията, ул. „Раковски“
108.

ГРАМАТИЧНИ УПРАЖНЕНИЯ

GRAMMAR DRILL

Grammar: I. Past Tense - Third Group

II. Present and Past of "МОГА"

III. The Irregular Verb "ОТБЕЛЕКА"

1.

Той отбелява головете за "Червено знаме" в неделя.

аз, лявото крило, център-нападателят и дясното крило, ние, вие, ти, и т.н.

Аз отбелязах головете за "Червено знаме" в неделя.

Те вкараха головете за "Локомотив" вчера.

и т.н.

Ние се отбихме в една кръчма снощи.

аз, те, той, вие, тя, ние, учениците, ти, и т.н.

Аз се отбих в една кръчма снощи.

Ние вечеряхме в една кръчма преди два дена.

Той има голям късмет миналия път.
Те удариха топката с глава преди малко.

Аз бях вчера.

Ние прекарахме много добре на Великден.

Вие отидохте на мач вчера следобед.

Той беше на мач миналата събота.

Аз мога да пиша на български.

Аз можах да дойда на училище в 7ч.

тази сутрин.

Той може да тръгне сега.

Ти можа да отбележиш два гола.

Ние срещнахме г-жа Цанева преди малко.

Тя сложи масата преди половин час.

и т.н.

и т.н.,.....и т.н.,.....

2.

Кой отбеляза головете за "Локомотив" миналата неделя?

Център-нападателят и дясното крило отбелязаха головете за "Локомотив" миналата неделя.

аз, лявото крило, ние, ти, вие, център-нападателят, те, и т.н..

Кой вкара головете за "Червено знаме" вчера?

Те....дясното крило...ние...аз....

Кой би в събота?

Ние....те.....аз...."Локомотив"...

Кой се отби в кръчмата на дядо Георги снощи?

Аз.....вие.....ние....той...те.....

Кой има голям късмет този път?

Кой прекара много хубаво на Великден?

Кой беже на мача миналата събота?

Кой ходи на черква тази сутрин?

Кой удари топката с глава и вкара гола за "Локомотив"?

Кой игра на стадиона "Васил Левски" миналата неделя?

Кой можа да отиде на мача вчера?

и т.н.

Кой може да дойде с мен утре?

Кой служи в пехотата миналата година?

Кой може да стреля с миномет?

Кой можа да се изкачи на Черни връх вчера следобед?

Кой сложи масата преди малко?

Кой ряза дърва преди няколко минути?

Кой се напи снощи?

Кой умря миналия месец?

Кой учи урока тази сутрин?

Кой пи на сватбата миналата събота?

Кой каза това?

Кой постави ноковете на столовете?

Кой тури ножа за рязане на месо в раницата?

Кой остана в къщи?

Кой премина реката при вира вчера?

Кой се прибра късно снощи?

Кой взе кежгите от масата преди малко?

Кой яде кифтета и пи вино на обяд?

Кой купи сирене и луканка тази сутрин?

и т.н.

3.

Той отбеляза два гола, а аз вкарах само един гол.

ние....., а те.....
 аз....., а той.....
 те....., а ти.....
 вие....., а аз.....
 ти....., а ние.....
 той....., а вие.....

Ние отбелязахме два гола, а те вкараха само един.

и т.н.

Вчера сутринта аз отидох на черква,
 а той отиде на мач.
 Той прекара Великден на Витоша, а
 ние останахме в къщи.
 Ние бяхме миналата неделя, а те бяха
 преди няколко седмици.
 Той беше на мач, а тя беше на черква.
 Аз влязох в ресторант "София", а те
 се отбиха в една кръчма.
 Вчера аз обядвах и вечерях в къщи,
 а те обядваха и вечеряха в ресторант.
 Той танцува много на сватбата в неделя,
 а тя игра хоро и ръченица.
 Тя поръча пържено пиле, а ти поръча
 свински пържоли.
 Те сложиха покривката и кърпите, а аз
 поставих чиниите.
 Тя нареди вилиците, лъжиците и ножо-
 вете, а той взе ножа за рязане на
 месо от бюфета и го сложи на масата.
 Ние сварихме яйцата и ги турихме в
 раницата, а те приготвиха одеалата.
 Тя извади сервиза за кафе от бюфета,
 а аз поставих каната за вода на
 масата.
 Преди малко тя отиде при месаря, а
 той се върна от пазар и донесе
 хляб, чай, захар и плодове.
 Те се прибраха в къщата при залез
 слънце, а той се върна в полунощ.
 Ние ядохме гювеч, а те си хапнаха
 набърже хляб и сирене.

и т.н.

4.

Лявото крило удари топката с глава
и вкара гол.

той, аз, те, ти, ние, вие, и т.н.

Той удари топката с глава и вкара
гол.

Аз се отбих в една кръчма, вечерях,
пих сливовица и се прибрах към
9 ч. в къщи.

Вчера той влезе в един ресторант,
седна на една маса и поръча
свински пърколи.

Снощи той можа да купи евтини билети
и да отиде на театър с жена си.

Снощи си легнахме късно, но тази сутрин
станахме рано, защото учихме урока и
писахме домашната работа.

Миналата неделя ние тръгнахме с влака
за Владая, стигнахме там в 8ч.
сутринта и оттам продължихме пеш.

Вървяхме покрай реката до вира, там
преминахме реката и се изкачихме
по билото до хижа "Поляна".

Той отиде в "Наркоп", купи яйца, върна
се в къщи и свари яйцата преди малко.

Тя извади сервиза за кафе от бюфета,
донесе го в гостната и го тури на
масата.

и т.н.

5.

Какво правихте вчера?
В къщи ли обядвахте?
Какво ядохте?

Пихте ли червено вино?

Жена Ви не пие ли ракия?

Бяхте ли на мача между отборите
на "Червено знаме" и "Локомотив"?

Играта беше ли интересна?

Сутринта отидохме на черква.
Не. Обядвахме в ресторант "София".
Аз ядох свински пърколи с фасул,
жена ми яде пъркено пие, а
децата ядоха агнешко печено.
Жена ми пи червено вино. Аз пих
ракия, а децата пиха мляко.
Не, не пие.

Да, бяхме.

Да. Играта беше много интересна.

Братовчед Ви игра ли?
 Можа ли да отбележи гол?
 Какво правихте след мача?
 Често ли се отбивате там?

Кога се прибрахте в къщи?
 Защо?
 Кой бяха там?
 Сестра ти беше ли там?
 Какво правихте?

Хубаво ли прекарахте?
 Кой пия?
 Тя пее ли хубаво?
 Играхте ли на карти?
 Кой би?
 Кой бие обикновено, когато
 играете на карти?
 Добър играч ли е?
 Какво правихте тази сутрин?
 Какво купихте?

Гости ли ще имате довечера?

Къде живеят те сега?
 Как са те сега?
 Майка ти не беше ли болна от
 плеврит миналия месец?
 Брат ти оздравя ли?
 Има ли температура?
 Кога настъпа той?
 Ти как си?
 Кога ще отидем пак на Витоша?
 Идущата неделя?
 Какво да вземем за ядене?
 Нали взехме кашкавал миналия път?
 Да вземем свински пържоли този път?

През къде ще минем?
 Нали винаги минаваме през Бояна.
 Ще се изкачим ли на Черни връх?
 Колко дена ще останем на хижата?

Мисля, че ще прекараме много
 хубаво.

Да, той игра.
 Отбеляза един гол.
 Вечеряхме в кръчмата на чичо Коляо.
 Не. След мача децата бяха уморени
 и гладни, затова се отбихме там.
 Прибрахме се късно в къщи.
 Защото отидохме на гости у Хитрови.
 Много роднини, приятели и познати.
 Да, беше.
 Ядохме, пихме, пяхме, танцувахме и
 играхме хоро и ръченица.
 Много хубаво.
 Братовчедка ми Ирина пия.
 Да, но трябва да учи още.
 Аз играх, но жена ми не игра.
 Този път аз бих.

Чичо Коляо, разбира се.
 Много добър.
 Бях на пазар.
 Купих сирене, кашкавал, луканка, чай
 и захар.
 Да. Майка ми и баща ми ще дойдат да
 ни видят довечера.
 Те живеят на площад "Победа" сега.
 Благодаря, добре са.

Да, но оздравя преди няколко дена.
 Не още.
 Да, има.
 Миналата седмица.
 Благодаря, добре съм.
 Когато искате.
 Добре, свободен съм.
 Нека да вземем кашкавал и луканка.
 Да, взехме.
 Добре. Аз ще взема пържоли, а ти
 вземи фасул и хляб.
 Ще минем през село Бояна.
 Да минем през Владая тогава.
 Разбира се.
 Този път ще можем да останем там
 три дена.
 Защо не. Ще отидем и до метеороло-
 гическата станция.

ЧЕТИВО

READING TEXT

Братовчедите Борис и Христо прекараха много добре на Великден. Сутринта те бяха на църква. Следобед отидоха на мач.

Мачът се състоя на стадион „Васил Левски“. Играха отборите на „Червено знаме“ и „Локомотив“. Играта започна в три часа и 30 минути. Тя беше много бърза и интересна. Отборът на „Червено знаме“ беше много добър. Той би отбора на „Локомотив“ с три на един.

Център-нападателят на „Червено знаме“ игра много добре, има и голям късмет и отбеляза и трите гола. Един от добрите играчи на „Локомотив“ беше лявото крило. Той вкара с глава гола на „Червено знаме“. Мачът свърши в пет и четвърт следобед.

След мача Борис и Христо минаха по улица „Граф Игнатиев“. Отбиха се в един ресторант. Седнаха на една маса и се навечеряха. Прибраха се в къщи късно вечерта.

ПРЕВОД

TRANSLATION

1. Do you often stop at Ivan's tavern? Yes, we do. Why don't we stop at the tavern now? Do you know what there is to eat? I think we can order pork chops and beans or fried chicken. I want fried eggs and cheese. And I feel like drinking. Let's order some red wine.
2. Do you know Ivan's cousin? No, I don't know him. He is the right wing of the soccer team, "Locomotive". Are you going to the game on Sunday? No, I'm going to a dancing party. Why don't you come with me? O.K., I'll come.
3. Which team, do you think, will win? The "Red Flags". And the center forward will score a few goals. He always scores one or two goals.
4. You always go to bed late. Why don't you go to bed early tonight? And why don't you get up early tomorrow morning. Sometimes you get up very late.
5. The school starts at a quarter to eight in the morning and finishes at four o'clock in the afternoon. Tomorrow, however, it'll start at seven-thirty and finish at a quarter to four.
6. Don't leave at nine o'clock. Leave at ten.
7. They usually pass through Boyana. Why don't they pass through Vlada-
daya this time? They don't have much time. And the weather is
cloudy and windy. It will rain.
8. Bring me the magazines. Don't bring me the newspapers. And take
the books to the drawing room. But don't take this novel there.
I'm reading it now.

ВЪПРОСИ И ОТГОВОРИ

QUESTIONS & ANSWERS

1. Как прекáраха на Великден братовчедите Борис и Христо?
Те прекáраха много добре.
2. Къде бáха те сутринтá?
Те бáха на чéрква.
3. Къдé отíдоха след обáд?
Отíдоха на мач.
4. На кой стáдион се състоá мáчът?
Мáчът се състоá на стáдиона "Васíл Лéвски".
5. В колко часá запóчна игрáта?
Игрáта запóчна в три часá и 30 минúти.
6. Кой отбóри игрáха?
Отбóрите на "Червéно знáме" и "Локомотív".
7. Каквá бéше игрáта на двáта тíма?
Тя бéше много бърза и интересна.
8. Кой отбóр бéше добър?
Отбóрът на "Червéно знáме" бéше добър.
9. Какъв бéше резултáтът от мáча?
Три на едín за "Червéно знáме".
10. Кой отбелáза трíte гóла?
Цéнтър-нападáтелят на "Червéно знáме".
11. Как можá той да направí трíte гóла?
Той е много добър игрáч, а имá и голýм късмéт.
12. Кой вкáра гóла на "Червéно знáме"?
Лявото крилó на "Локомотív".
13. Как го вкáра?
Удáри тóпката с главá.
14. В колко часá свърши игрáта?
Игрáта свърши в пет часá сл. об. /след обáд/.

15. По коя улица минаха Борис и Христо след мача?
Те минаха по улица "Граф Игнатиев".
16. Къде се отбиха те?
Те се отбиха в една кръчма.
17. Какво направиха, след като се отбиха в кръчмата?
/Те/ седнаха на една маса.
18. Какво пиха?
Те пиха бира и ракия.
19. Когато се прибраха в къщи?
Те се прибраха в къщи късно вечерта.
20. Ти ходи ли на мача в неделя?
Да, ходих.
21. Сам ли отиде?
Не. Отидохме с Иван.
22. Кой тим игра хубаво?
"Червено знаме".
23. Кой беше един от добрите играчи?
Център нападателят на "Червено знаме".
24. По коя улица минахте след мача?
Минахме по улица "Граф Игнатиев".
25. Когато се прибрахте в къщи?
Прибрахме се в девет ч. /часа/ вечерта.

ДОМАШНА РАБОТА

HOMEWORK

Part I

Translate into Bulgarian:

1. I had a lot of luck a little while ago.
2. Last Sunday we were at a soccer game. The game was fast, lively, and interesting. The right wing of one of the teams was able to score two goals.
3. Do you understand the teacher? Yes, I understand him. I couldn't understand him this morning. Did you understand him yesterday? Yes, I understood him very well yesterday.
4. What did you do yesterday? We went to church in the morning. Did you have lunch at home? No, we stopped at Evan's tavern. We often stop there. What did you order? We usually order fried chicken, but this time we ordered pork chops and beans.
5. Were you at the dancing party last Saturday? Yes, I was there and I had a wonderful time. I danced a lot.

Part II

Translate and answer in Bulgarian:

1. Where do you usually have lunch?
2. Where did you eat supper last night?
3. What did you eat this morning?
4. What did you do yesterday?

Part III

1. Record the dialogue to Lesson 27.
2. Tell us what you did yesterday (5 minutes)

РЕЧНИК

VOCABULARY

брей!	interj.	say! you don't say!
бия, е, бих		to win; to beat
бърз / бръз / бърза, -о, -и		fast
вкарвам		to drive in
вкарвам, -а, -ах		
вкарвам гол		to score a goal
глава f.		head
гол m.		goal
започвам		to start, to begin
започна, -е, -ах		
знаме, знамена		flag
игра f.		game
играч m.		player
игрище n.		field (soccer, athletic, etc.)
интересен, интересна, -о, -и		interesting
крило n.pl. крила и криле		wing
кръчма f.		tavern
късмет m.		luck
локомотив m.		locomotive
ляв, -а, -о, леви		left
мач m.pl. мачове		game; match
между prep.		between
нападател m.		aggressor
център нападател		center forward
освен това		besides
отбелязвам		to score; to mark
отбележа, -и, отбелязах		
отбивам		to drop by, to stop by
отбия, -е, отбих		
отбор m.		team
пет		five
прекарвам		to spend, to pass the time
прекарам		
резултат m.		score, result
стадион m.		stadium
състои се, -и се, -ях се		to take place, to be held
топка f.		ball
три		three
тридесет		thirty
трите		the three
удрям		to hit
ударя, -и, -их		
футболен, лна, лно, лни adj.		pertaining to soccer
център		center
черква		church
четвърт		quarter

ДВАДЕСЕТ И ОСМИ УРОК

LESSON 28

ВСТЪПИТЕЛНИ ГРАМАТИЧНИ УПРАЖНЕНИЯ

GRAMMAR PERCEPTION DRILL

Grammar: Adjectives

1.

Моливът е жълт.
 Какъв е моливът?
 панталонът?
 романът?
 билетът?

Моливът е жълт.
 Панталонът е кафяв.
 Романът е зелен.
 Билетът е червен.

Масата е жълта.
 Каква е масата?
 униформата?
 книгата?

Масата е жълта.
 Униформата е зелена.
 Книгата е червена.
 кафява

Списанието е жълто.
 Какво е списанието?
 виното?
 кепето?

Списанието е жълто.
 Виното е червено.
 Кепето е зелено.
 кафяво

Моливите са жълти.
 Какви са моливите?
 маските?
 кепетата?
 книгите?
 панталоните?

Моливите са жълти.
 Маските са жълти.
 Кепетата са зелени.
 Книгите са червени.
 Панталоните са кафяви.

2.

Моливът жълт ли е?
 Моливът зелен ли е?

Да, моливът е жълт.
 Не, моливът не е зелен.
 Моливът е жълт.

Жълта ли е масата?
 Кепето кафяво ли е?
 Книгите зелени ли са?
 Виното червено ли е?

и т.н.

и т.н.

3.

Хубава ли е г-жа Иванова?

Да, г-жа Иванова е хубава.
Не, г-жа Иванова не е хубава.

Учителят млад ли е?

Стар ли е баща ти?... майка ти?
са майка ти и баща ти?

Кисело ли е гроздето?

Скъпи ли са билетите?

Евтин ли е фасулът?

Студентът женен ли е?

Началникът на училището строг ли е?

Чиста ли е стаята?

Строги ли са офицерите?

Учителите оправедливи ли са?

Булката весела ли е?

Кепето ново ли е?

Чиниите дълбоки ли са?

и т.н.

4.

Аз съм болен.

Тя е болна.

То е болно.

Те са болни.

Кой е болен?

Аз съм болен.

Тя е болна.

То е болно.

Те са болни.

Кой е гладен?

Аз съм гладен.

Деца са гладни.

тя, детето, ти, ние, аз,
жена ми, те, и т.н.

Кой е сериозен?

Кой е свободен днес?

Кой е привилеген?

и т.н.

и т.н.

5.

Фасулът е едър.
Ябълката е едра.
Гроздето е едро.
Крушите са едри.

Какъв е фасулът?
Каква е ябълката?
Какво е гроздето?
Какви са крушите?

Фасулът е едър.
Ябълката е едра.
Гроздето е едро.
Крушите са едри.

6.

Едър ли е фасулът?
Дребен ли е фасулът?

Да, фасулът е едър.
Не, фасулът не е дребен.
Фасулът е едър.

Дребна ли е ябълката?
Гроздето дребно ли е?
Крушите дребни ли са?
Добър ли е студентът?
Студентите добри ли са?
Добро ли е детето?
Жена му добра ли е?
Малък ли е той?
Чекмеджето малко ли е?
Малки ли са чекмеджетата?
Светъл ли е цветът?
Светла ли е стаята?
Станте светли ли са?
Техка ли е масата?
Аз тежък ли съм?
Чинията пийтка ли е?
Вкусен ли е гювечът?
Вкусна ли е крувата?
Гроздето вкусно ли е?
Интересен ли беше мачът?
Интересна ли беше играта?
Сочни ли са крушите?
Времето облачно и ветровито ли беше?
Черна ли е черната дъска?
Учениците привилни ли са?
Банката държавна ли е?
Държавен ли е заводът?

7.

Плодът е зрял.
Крушата е зряла.
Гроздето е зряло.
Ябълките са зрели.

Какъв е плодът?
Каква е крушата?
Какво е гроздето?
Какви са ябълките?

Плодът е зрял.
Крушата е зряла.
Гроздето е зряло.
Ябълките са зрели.

8.

Зрял ли е плодът?
Зелен ли е плодът?

Крушата зелена ли е?
Зрели ли са крушите?
Зряло ли е гроздето?
Голям ли е столът?
Столът малък ли е?
Големи ли са столовете?
Малки ли са столовете?
Училището голямо ли е?
Заводът голям ли е?
Голяма ли е фабриката?
Големи ли са заводите до София?

Да, плодът е зрял.
Не, плодът не е зелен.
Плодът е зрял.

9.

Панталонът е военен.
Униформата е военна.
Кепето е военно.
Кепетата са военни.

Какъв е панталонът?
Каква е униформата?
Какво е кепето?
Какви са кепетата?

Военна ли е униформата?
Цивилна ли е панталонът?
Кепетата военни ли са?
Кепето военно ли е?

Панталонът е военен.
Униформата е военна.
Кепето е военно.
Кепетата са военни.

Да,.....
Не,.....

10.

Аз.....болен
Аз съм болен.

круши.....дребен
Крушите са дребни.

тя.....болен
ябълки.....зрял
чиния.....пшитък
студенти...добър
кепце.....военен
столове....голям
жена.....хубав
време.....облачен
дрехи.....военен
стая.....светъл
круши.....дребен
грозде.....сладък
те.....болен
тя.....свободен
те.....цивилизиран

и т.н.

Тя е болна.
Ябълките са зрели.
Чинията е пшитка.
Студентите са добри.
Кепето е военно.
Столовете са големи.
Жената е хубава.
Времето е облачно.
Дрехите са военни.
Стаята е светла.
Крушите са дребни.
Гроздето е сладко.
Те са болни.
Тя е свободна.
Те са цивилизирани.

11.

Той е добър баща.
Тя е добра майка.
То е добро дете.
Те са добри деца.

Какъв баща е той?
Каква майка е тя?
Какво дете е то?
Какви деца са те?

Добри деца ли са те?
Добър баща ли е той?
Той добър ученик ли е?
Какъв ученик е той?
Какви ученици са те?
Запасен офицер ли е той?
Действащи офицери ли са те?
Тя весела жена ли е?
Хубаво дете ли е то?

и т.н.

Той е добър баща.
Тя е добра майка.
То е добро дете.
Те са добри деца.

Да,.....
Не,.....

12.

Моливът е син.
Униформата е синя.
Списанието е синьо
Книгите са сини.

Какъв е моливът?
Каква е униформата?
Какво е списанието?
Какви са книгите?

Книгата синя ли е?
Книгата червена ли е?

Синьо ли е кепето?
Синя ли е униформата?
и т.н.

Моливът е син.
Униформата е синя.
Списанието е синьо.
Книгите са сини.

Да, книгата е синя.
Не, книгата не е червена.
Книгата е синя.

13.

Аз имам жълт молив.
синя книга.
зелено кепе.
цивилен дрехи.

Какъв молив имам аз?
Каква книга имам аз?
Какво кепе имам аз?
Какви дрехи имам аз?

Какви билети купихте вчера?
Какво ядохте снощи?

Какво пяхте?
Какви чинии имате?
Какви дрехи носите?...имате?
Имате ли сладки и сочни крушки?
Ходихте ли на танцова забава снощи?
Ядете ли кисело грозде?
Имате ли нови книги?
Има ли добри ученици тук?
Той има ли едри ябълки?
Вие имате ли строг началник?
Имате ли домашна работа за утре?
Има ли захарна фабрика в София?

и т.н.

Вие имате жълт молив.
Вие имате синя книга.
Вие имате зелено кепе.
Вие имате цивилни дрехи.

Аз купих етени...окупих билети.
Аз ядох пържено пиле...първени
пшперки...кисело мляко.....
Пях червено вино...сливова ракия.
Ние имаме дълбоки...пшутки чинии.
Носим военни...цивилни дрехи.

и т.н.

14.

Моливът е жълт.
Жълтият молив е на масата.

Какъв е моливът?
Къде е жълтият молив?
Какъв е фасулът?
Къде е дребният фасул?
едрият фасул?
Какъв е панталонът?
Къде е военният панталон?
Какъв е плодът?
Къде е зрелият плод?
Голям ли е заводът?
Къде е големият завод?
Студентът болен ли е?
Къде е болен студент?
Винен кебап ли ядете?
Хубав ли е виненият кебап?
Женен ли е студентът?
Какво прави жененият студент?
Има ли тракторен завод в София?
Голям ли е тракторният завод?
Има ли Народен театър в София?
Голям ли е Народният театър?

15.

Моливът е жълт.
Панталонът е военен.
Студентът е болен.
Плодът е зрял.
Заводът е голям.
Аз ям винен кебап.
В София има тракторен завод.
Учителят е женен.
Фасулът е дребен.
Фасулът е едър.
В София има Народен театър.
Гивечът е вкусен.
Младоженецът е весел.
Ученикът е добър.
Началникът е строг.

и т.н.

Моливът е жълт.
Жълтият молив е на масата.
Фасулът е дребен.....едър.
Дребният фасул е в кухнята.
Едрият фасул е на масата.
Панталонът е военен.
Военният панталон е на закачалката.
Плодът е зрял.
Зрелият плод е в кухнята.
Да, заводът е голям.
Големият завод е до София.
Да, той е болен.
Болен студент е в къщи.
Да, аз ям винен кебап.
Да, виненият кебап е много хубав.
Да, студентът е женен.
Жененият студент чете вестник.
Да, в София има тракторен завод.
Да, тракторният завод е голям.
Да, в София има Народен театър.
Да, Народният театър е голям.

и т.н.

16.

Книгата е зелена.
Зелената книга е на масата.

Каква е книгата?
Къде е зелената книга?
Каква е чинията?
Къде е плитката... дълбоката чиния?

Бабата болна ли е?
Къде е болната баба?
Има ли Държавна банка в София?
Къде е Държавната банка?
Скъпа ли е къщата?
Хубава ли е скъпата къща?

и т.н.

Книгата е зелена.
Зелената книга е на масата.
Чинията е плитка..... дълбока.
Плитката чиния е на масата.
Дълбоката чиния е в бифета.
Да, бабата е болна.
Болната баба е в къщи.
Да, в София има Държавна банка.
Държавната банка е на улица.....
Да, къщата е скъпа.
Да, скъпата къща е хубава.

17.

Книгата е зелена.
Жената е болна.
Вие имате зелена униформа.
Той има сливова ракия.
На масата има плитка чиния.
В бифета има дълбока чиния.
Аз имам домашна работа.
Крушата е сочна.
Той има лична карта.
Булката е весела.
Картечницата е тежка.
В стаята има черна дъска.
Книгата е синя.
Униформата е военна.

и т.н.

Зелената книга е на масата.
Болната жена е в къщи.
Зелената униформа е хубава.
Сливовата ракия е в кухнята.
Плитката чиния е на масата.
Дълбоката чиния е в бифета.
Домашната работа е за утре.
Сочната круша е вкусна.
Личната карта е на масата.
Веселата булка играе хоро.
Те изоставиха тежката картечница.
Черната дъска е зелена.
Синята книга е на масата.
Военната униформа е хубава.

18.

Кепето е зелено.
Зеленото кепе е на закачалката.

Какво е кепето?
Къде е зеленото кепе?
червеното вино?
киселото мляко?
и т.н.....

Кепето е зелено.
Зеленото кепе е на закачалката.
Червеното вино е в бифета.
Киселото мляко е в кухнята.
и т.н.....

19.

Кепето е зелено.
 Детето е болно.
 Списанието е жълто.
 Ние ядохме пържено пшце снощи.
 Ние пихме червено вино.
 Това е военно училище.
 Кюфетото е пържено.
 В стаята има голямо огледало.
 Детето е добро.
 На масата има малко пшце.
 Сиренето е вкусно.
 Пианото е голямо.
 и т.н.

Зеленото кепе е на закачалката.
 Болното дете е в къщи.
 Жълтото списание е на масата.
 Пърженото пшце беше много вкусно.
 Червеното вино беше кисело.
 Военното училище е голямо.
 Пърженото кюфте е на печката.
 Голямото огледало е на стената.
 Доброто дете пише писмо.
 В малкото пшце има ракчия.
 Аз ям от вкусното сирене.
 Аз свиря на голямото пиано.

20.

Моливите са жълти.
 Жълтите моливи са на масата.
 Сините книги
 Зелените кепета

Какви са моливите?
 Къде са жълтите моливи?
 Къде са сините книги?
 Къде са зелените кепета?
 Къде са болните деца?
 Къде са едрите ябълки?
 Къде са пържените кюфета?
 и т.н.

Моливите са жълти.
 Жълтите моливи са на масата.

21.

Моливите са жълти.
 Книгите са сини.
 Кепетата са зелени.
 Децата са болни.
 Крушите са едри.
 Ние ще ядем пържени кюфета.
 Той има военни дрехи.
 Младженците са весели.
 Плодовете са зрели.
 Ябълките са дребни.
 Чиниите са дълбоки.
 и т.н.

Жълтите моливи са на масата.
 Сините книги са на масата.
 Зелените кепета са на закачалката.
 Болните деца са в къщи.
 Едрите круши са в кухнята.
 Пържените кюфета са на масата.
 Довечера той ще носи военните дрехи.
 Веселите младженци играят ръченица.
 Зрелите плодове са сочни.
 Дребните ябълки са естивни.
 Дълбоките чинии са в бюфета.
 и т.н.

22.

Жълтият молив е на масата.
Аз пиша с жълтия молив.

Къде е жълтият молив?
С какво пишете Вие?
Пише той?
Пиша аз?

Боленният студент е в къщи.
Къде отиде учителят вчера?

Добрният ученик говори с учителя?
С кого говори учителят?

Големият завод е до София.
Къде работи той?

Едрият фасул е хубав.
От кой фасул ще купите?

Строгият началник е в училището.
Кого видяхте в училището?

Виненият кебап е на масата.
Къде ще сложите вино?

Старият вестник е на масата.
Къде е романът?

Хубавият апартамент е на втория
етаж.

Къде живеем?

Българският отдел е тук.
Къде е курсист редник Стоянов?

Народният театър е на площада.
Къде отивам аз сега?

Жълтият молив е на масата,
Аз пиша с жълтия молив.
Синия
червения

Учителят отиде при боленния студент.

Учителят говори с добрия ученик.

Той работи в големия завод.

Ще купя от едрият фасул.

Аз видях строгия началник в
училището.

Ще сложя вино в винения кебап.

Романът е на стария вестник.

Живеем в хубавия апартамент на
втория етаж.

Редник Стоянов е курсист в
Българския отдел на училището.

Вие отивате в Народния театър.

и т.н.

23.

Народният театър е стар.
Старият Народен театър е на улица..

Народният театър е стар.
Тракторният завод е голям.
Едрият фасул е хубав.
Военният панталон е зелен.

и т.н.

Старият Народен театър е на улица...
Големият тракторен завод е до София.
Хубавият едър фасул е в кухнята.
Зеленият военен панталон е на
закачалката.

24.

Народната банка е стара.
Старата Народна банка е на улица...

Народната банка е стара.
Хълтата маса е голяма.
Военната униформа е зелена.

Едрата круша е сочна.
Пшйтката чиния е синя.
Черната дъска е зелена.

и т.н.

Старата Народна банка е на улица...
Големата хълтата маса е в стаята.
Зелената военна униформа е на
закачалката.

Сочната едра круша е на масата.
Синята пшйтка чиния е в бюфета.
Зелената черна дъска е на стената.

25.

Военното кепе е зелено.
Зеленото военно кепе е на масата.

Военното кепе е зелено.
Едрото грозде е вкусно.
Старото училище е голямо.

и т.н.

Зеленото военно кепе е на масата.
Вкусното едро грозде е скъпо.
Голямото старо училище е на улица...

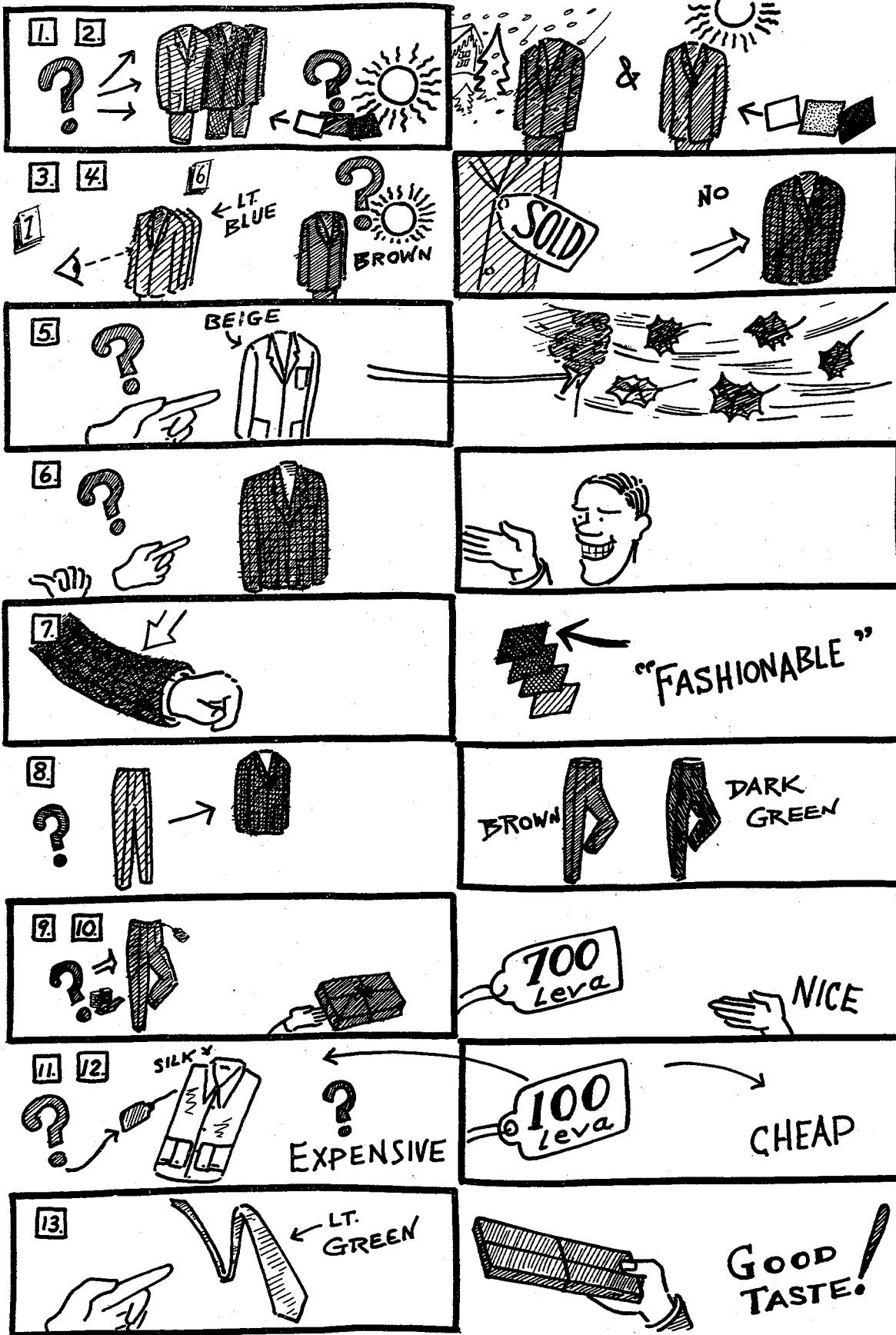
26.

Военните кепета са зелени.
Зелените военни кепета са на
закачалката.

Военните кепета са зелени.

и т.н.

Зелените военни кепета са на
закачалката.

РАЗГОВОР

DIALOGUE

Драган си купува облекло.

Dragan buys himself clothes.

Драган:

Какви костюми имате?

Продавачът:

Зимни и лятни.

- Какви цветове имат лятните костюми?

- Те са бели, сиви и сини.

- Вчера аз видях тук светло-сини костюми.

- Продадохме ги вече.

- Имате ли кафяв летен костюм?

- Не. Имаме само едно лятно кафяво сако.

- А това бежово сако?

- То е подходящо за хладно, есенно време.

- Може ли да премея кафявото сако?

- Разбира се.

- Цветът му е много тъмен.

- Вярно. Сакоето не е много светло, но е модерно.

- Имате ли някакъв светъл панталон за това сако?

- Да, имам. Ето, този кафяв или този тъмнозелен.

- Колко струва кафявият панталон?

- Той струва седемнадесет лева.

- Ще взема кафявия.

- Няма да сбъркате. Хубав е.

Dragan:

What kind of suits do you have?

The Salesman:

Winter and summer ones.

- What colors are the summer suits?

- They are white, grey, and blue.

- Yesterday I saw some light blue suits here.

- We sold them already.

- Don't you have a brown summer suit?

- No. We only have a brown summer jacket.

- How about this beige jacket?

- It is suitable for cool, fall weather.

- May I try on the brown jacket?

- Of course.

- Its color is very dark.

- True. The jacket isn't too light, but it's fashionable.

- Have you some kind of light trousers for this jacket?

- Yes, I have. Here, this brown one or this dark green one.

- How much do the brown trousers cost?

- They cost 17 leva.

- I'll take the brown ones.

- You won't go wrong. They are nice.

LESSON 28

- Кóлко струва тáзи бяла копринена рíза?	- How much does this white silk shirt cost?
- Бялата копринена рíза струва двáдесет лéва.	- The white silk shirt costs 20 leva.
- Не é ли мнóго скъпна?	- Isn't it very expensive?
- Напрóтив, éвтина е.	- On the contrary, it is cheap.
- Дáйте ми и тáзи свéтло-зелéна връзка!	- Give me also this light green tie.
- Заповядайте! Личí си, че имате добър вку́с.	- Here you are. It is evident that you have good taste.

ДП „РАЗПРОСТРАНЕНИЕ НА ФИЛМИ“

Кинопреглед № 43/1957 съдържа следните обекти:
 Дванадесет години Организация на обединените нации
 Парламентарна делегация на ГДР в България
 55 години в-к „Земеделия знаме“
 Събор на младежите — първенци от Хасковски окръг
 Град в гундрата
 Изложба на светската книга
 Откриване Завода за огнеупорни материали
 Село Гурмазово—Софиясьр, начало на есенната селска
 Двадесет години от смъртта на Йордан Йовков
 Мачът ЦДНА — „Левски“
 Есен в София
 Зоологическа градина в Коломбо
 Реше върху леда

ДСВ „БАЛКАНТУРИСТ“ — клоун „България“

бар „АСТОРИЯ“

бул. „РУСКИ“ 16, тел. 8-01-26

УРЕЖДА

ВСЯКА НЕДЕЛЯ И ПРАЗНИЧНИ ДНИ ОТ 16 — 21 Ч

ТАНЦОВИ ЗАБАВИ

Артистична програма: джазови мелодии — ансамбъл
 на оркестърът на Васко Аспирова, солист А. Куманова.

Цени намалени, задължителен купон — 10 лв. на лице.

ГРАМАТИКА - GRAMMAR ANALYSISI. THE ADJECTIVES

An adjective is a word which describes or limits a noun. Examples: nice soldier, beautiful uniform, small button, clean clothing.

1. Change in Gender and Number.

The adjective in Bulgarian changes according to the gender and number of the noun it modifies:

m. nice pencil	хубав <u>м</u> олив
f. nice uniform	хубава <u>а</u> униформа
n. nice button	хубаво <u>о</u> копче
pl. nice clothes	хубави <u>и</u> дрехи

Подът е кафяв.

The floor is brown.

Масата е жълта.

The table is yellow.

Това училище е голямо.

This school is large.

Паяците са хубави.

The shoulder-pieces are nice.

Most adjectives have the following endings according to their gender and number:

Masculine	<u>Singular</u>		<u>Plural</u>
	Feminine	Neuter	All genders
a consonant (no ending)	-А /-Я/	-О /-ЬО/	-И

LESSON 28

The following are a few of the most common adjectives that belong to this category:

<u>M.S.</u>	<u>F.S.</u>	<u>N.S.</u>	<u>Pl.</u>	
дебѣл	дебѣла	дебѣло	дебѣли	thick
жѣлт	жѣлта	жѣлто	жѣлти	yellow
син	синя	синьо	сини	blue
сив	сива	сиво	сиви	grey

2. Omission of ъ and е

Some adjectives ending in -ѣл, -ѣр, -ѣк, and ен lose ѣ and е before taking the ending for feminine, neuter and plural: Examples:

<u>M.S.</u>	<u>F.S.</u>	<u>N.S.</u>	<u>Pl.</u>	
зѣл	зѣла	зѣло	зѣли	malicious
добѣр	добра	добро	добри	good
хитѣр	хитра	хитро	хитри	cunning
тѣнѣк	тѣнка	тѣнко	тѣнки	thin
златен	златна	златно	златни	golden
тѣжѣк	тѣжка	тѣжко	тѣжки	heavy
мѣден	мѣдна	мѣдно	мѣдни	(of) copper
срѣбѣрен	срѣбѣрна	срѣбѣрно	срѣбѣрни	(of) silver
олѣвен	олѣвна	олѣвно	олѣвни	(of) lead
длѣжен	длѣжна	длѣжно	длѣжни	indebted
зимен	зимна	зимно	зимни	winterly
лѣтен	лѣтна	лѣтно	лѣтни	summery
прѣлетен	прѣлетна	прѣлетно	прѣлетни	springlike
смѣшен	смѣшна	смѣшно	смѣшни	ridiculous
успѣшен	успѣшна	успѣшно	успѣшни	successful
грѣшен	грѣшна	грѣшно	грѣшни	sinful
винѣвен	винѣвна	винѣвно	винѣвни	guilty
отличѣтелен	отличѣтелна	отличѣтелно	отличѣтелни	distinctive
цивилен	цивилна	цивилно	цивилни	civilian
забележителен	-жителна	-жително	-жителни	notable

Note. The following adjectives do not drop the е:

<u>M.S.</u>	<u>F.S.</u>	<u>N.S.</u>	<u>Pl.</u>	
дѣрвен	дѣрвена	дѣрвено	дѣрвени	wooden
зелѣн	зелѣна	зелѣно	зелѣни	green
калѣен	калѣена	калѣено	калѣени	(of) tin
мѣден	мѣдена	мѣдено	мѣдени	(of) honey
червѣн	червѣна	червѣно	червѣни	red

3. Double H

The adjectives ending in masculine in -енен, -янен, -анен, form feminine, neuter and plural in -енна /-янна, -анна/, -енно /-янно, -анно/

<u>M.S.</u>	<u>F.S.</u>	<u>N.S.</u>	<u>Pl.</u>	
вре́менен	вре́менна	вре́менно	вре́менни	temporary
во́енен	во́енна	во́енно	во́енни	military
есе́нен	есе́нна	есе́нно	есе́нни	(of) fall
неви́нен	неви́нна	неви́нно	неви́нни	innocent
пла́менен	пла́менна	пла́менно	пла́менни	ardent
и́менен	и́менна	и́менно	и́менни	(of) name
ка́менен	ка́менна	ка́менно	ка́менни	(of) stone
постоя́нен	постоя́нна	постоя́нно	постоя́нни	constant
стра́нен	стра́нна	стра́нно	стра́нни	strange

II. DEFINITE ARTICLE FOR ADJECTIVES

1. As we have seen already, the adjectives have the following endings:

			<u>Singular</u>			<u>Plural</u>
<u>Masculine</u>	<u>Feminine</u>	<u>Neuter</u>		<u>All Genders</u>		
Consonant	-А	-О		-И		
ста́р	ста́ра	ста́ро		ста́ри		old
ху́бав	ху́бава	ху́баво		ху́бави		nice
доб́р	доб́ра	доб́ро		доб́ри		good
че́рен	че́рна	че́рно		че́рни		black
зъл	зла	зло		зли		malicious

The definite article is:

			<u>Singular</u>			<u>Plural</u>
<u>Masculine</u>	<u>Feminine</u>	<u>Neuter</u>		<u>All Genders</u>		
-ЯТ (long form)	-ТА	-ТО		-ТЕ		
-Я (short form)	--	--		--		

This article is added to the adjectives in the following way:

a. Masculine

The form of the adjective for masculine gender is enlarged by adding an и. Then the article is added to this stem. Examples:

ста́р - и - ят	the old	(long form of the article)
ста́р - и - я	the old	(short form of the article)
ху́бав - и - ят	the nice	(long form of the article)
хубав - и - я	the nice	(short form of the article)

Examples:

Кафя́вият пантало́н е е́втин. The brown trousers are cheap.

Аз не харе́свам кафя́вия пантало́н. I don't like the brown pants.

b. Feminine, Neuter and Plural

In feminine, neuter and plural the article is added directly to the forms for these genders and the plural without any change:

Feminine	ста́ра - та	the old	ху́бава - та	the nice
Neuter	ста́ро - то	the old	ху́баво - то	the nice
Plural for 3 genders	ста́ри - те	the old	ху́бави - те	the nice

Examples:

Копри́нената ри́за е жълта. The silk shirt is yellow.

Че́рното сакó е моде́рно. The black jacket is fashionable.

Ле́тните костю́ми са тѐнки. The summer suits are thin.

2. The adjectives ending in -ЪР, -ЪЛ and -ЪК lose the ъ before taking for masculine the -И and the article. Examples:

<u>Without Article</u>				
добѐр	добра́	добрó	добрí	good
<u>With Article</u>				
добрí - ят	добра́ -та	добрó - то	добрí -те	the good

LESSON 28

Without article

зъл	зла	зло	зли	bad
малък	малка	малко	малки	small

With article

злѝ -ят	злѝ -та	злѝ -то	злѝ -те	the bad
малки -ят	малка -та	малко -то	малки -те	the small

3. Some adjectives ending in -ен lose e before taking in masculine -и and the article. Examples:

Without article

чѐрен	чѐрна	чѐрно	чѐрни	black
дѝлен	дѝлна	дѝлно	дѝлни	low; down

With article

чѐрни -ят	чѐрна -та	чѐрно -то	чѐрни -те	the black
дѝлни -ят	дѝлна -та	дѝлно -то	дѝлни -те	the low the down

but

зелѐн	зелѐна	зелѐно	зелѐни	green
зелѐни -ят	зелѐна -та	зелѐно -то	зелени -те	the green

III. POSITION OF THE ADJECTIVES

The adjective always precedes the noun (substantive). Examples:

стар учител	an old teacher
добър човек	a good man
светло сако	a light jacket
зло куче	a malicious dog
хубава къща	a nice house
черни дрѐхи	black clothes

In poetical language the adjective sometimes follows the noun (substantive).
Examples:

човек добър	куче зло	къща хубава	дрѐхи черни
-------------	----------	-------------	-------------

5. When the adjective precedes the noun, only the adjective can have an article, if necessary. Examples:

добрият човек злото куче хубавата къща черните дрехи

When the adjective follows the noun (in the poetical language), only the noun can have an article. Examples:

човекът добър кучето зло къщата хубава дрехите черни

6. When more than one adjective precedes the noun, only the first of them can have an article. Examples:

Голямата бяла къща. The big white house.

Notice that the English does the same.

7. When more than one adjective modify the noun, the same happens. In that case the last of the adjectives is usually linked with the other adjectives by the conjunction и. Examples:

Голямата, бяла и хубава къща е нова. The big, white and nice house is new.

IV. ADJECTIVES CHANGING я to е

There is a group of adjectives which change я to е when я is followed by и sound. This happens in two cases:

1. When the ending for plural и is added. Examples:

бял	бяла	бяло	бели	white
голям	голяма	голямо	големи	big, large
зрял	зряла	зряло	зрели	ripe
пряк	пряка	пряко	пречи	direct
рядък	рядка	рядко	редки	rare
сляп	сляпа	сляпо	слепи	blind

2. When the articles for masculine gender are added. Examples:

бял	white	белият, белия	the white
голям	large	големият, големия	the large
	big		the big
зрял	ripe	зрелият, зрелия	the ripe

Pronunciation Note This is the spelling and pronunciation of the literary language as well as of the Northeastern Dialect. In the Western Dialect the я in these adjectives is pronounced like е : Examples:

бел, бѣла, бѣло, бѣли, бѣлият, бѣлия

In the Southeastern Dialect on the opposite. The я is maintained everywhere. Examples:

бял, бяла, бяло, бяли, бялият, бялия

ТЪН „РОДИНА“ — СОФИЯ
 Бул. „Г. Кирков“ 30, тел. 3-21-50
ВРЕМЕ ЗА ПОРЪЧКИ
 28.
МЪЖНИ И ДЕТСКИ РИЗИ
ПИЖАМИ И
БЕЛЪО. — всякаго бѣла.
 Гражданин и гражданки на
 столицата,
ПОСЕТЕТЕ ОТДЕЛА ЗА ПОРЪЧКИ
 който се намира на
ул. „ЦАР СИМЕОН“ 144.
 Тамто ще бъдат заповолен и на
 патентованите ви вкусове и изисква-
 ния при културно обслужване и
 известна изработка.
ЗАПОМНЕТЕ, УЛ. „ЦАР СИМЕ-
ОН“ 144!

ГРАМАТИЧНИ УПРАЖНЕНИЯ

GRAMMAR DRILL

Grammar: Adjectives

1.

Какъв е моливът?
 Каква е масата?
 Какво е списанието?
 Какви са масите?

Моливът е жълт.
 Масата е жълта.
 Списанието е жълто.
 Масите са жълти.

Какъв е костюмът?

Костюмът е бял....летен....зимен...
 син....модерен....кафяв....сив...
 есенен....светлосин....бежов....

Каква е ризата?

Ризата е бяла....лятна....синя....
 модерна....копринена....сива....
 светлосиня....светлозелена.....

Какво е сакото?

Сакото е бяло....лятно....зимно....
 модерно....бежово....синьо.....
 светлокафяво....тъмнозелено.....

Какви са връзките?

Връзките са бели....летни....зимни...
 сини....светложълти....кафяви...
 модерни....копринени....хубави..

Какво е времето тук?

Времето тук е ветровито....облачно,
 хубаво....хладно.....

2.

Летен ли е костюмът?

Да, костюмът е летен.
 Не, костюмът не е летен.
 Костюмът е зимен.

Лятно ли е сакото?

Ризите летни ли са?

Хладно ли е времето тук?

Хубаво ли е времето тук?

Облачно ли е времето на Черни връх?

Сива ли е връзката?

Копринена ли е ризата?

Модерен ли е костюмът?

и т.н.

и т.н.

3.

Кой е болен?

Аз съм болен.

тя, ние, детето, те, жена ми,
то, вие, г-жа Стоянова, и т.н.

Кой е гладен?
Кой е свободен утре?
Кой е голям?
Кой е малък?
Кой е сериозен?
Кой е жив?
Кой е весел?
Кой е женен?
Кой е тежък?
Кой е добър?
Кой е хубав?
Кой е млад?
Кой е стар?
Кой е сам в къщи?

4.

Аз имам летен костюм.

риза, сако, костюми,
костим

Аз имам лятна риза.
и т.н.

Той има бял костюм.

риза, ризи, сако, костюми

Той има бяла риза.
и т.н.

Ти имаш военен панталон.

кепе, дрехи, униформа,
панталон

Ти имаш военно кепе.
и т.н.

Аз имам син костюм.

сако, риза, връзки, връзка

Аз имам синьо сако.
и т.н.

Той има зимни дрехи.

костим, шапка, сако, дрехи

Той има зимен костюм.

5.

Костюмът е зимен.
Костюмите са.....

Сакото е лятно.
Цветът е тъмен.
Костюмът е модерен.
Ризата е бяла.
Панталонът е военен.
Крушата е зряла.
Сакото е голямо.
Връзката е светложелена.
Костюмът е светъл и модерен.
и т.н.

Костюмите са зимни.

Саката са летни.
Цветовете са тъмни.
Костюмите са модерни.
Ризите са бели.
Панталоните са военни.
Крушите са зрели.
Саката са големи.
Връзките са светложелени.
Костюмите са светли и модерни.

6.

Костюмите са зимни.
Саката са летни.
Цветовете са тъмни.
Костюмите са модерни.
Ризите са бели.
Панталоните са военни.
Крушите са зрели.
Саката са големи.
Връзките са светложелени.
Костюмите са светли и модерни.
и т.н.

Костюмът е зимен.
Сакото е лятно.
Цветът е тъмен.
Костюмът е модерен.
Ризата е бяла.
Панталонът е военен.
Крушата е зряла.
Сакото е голямо.
Връзката е светложелена.
Костюмът е светъл и модерен.

7.

Масата е жълта.
Моливът е жълт.
Сакото е лятно.
Костюмите са зимни.
Връзката е светложелена.
Костюмът е модерен.
Панталонът е кафяв.
Кепето е военно.
Ризата е копринена.
Младоженецът е весел.
Фасулът е бял.
Заводът е голям.
и т.н.

Жълтата маса е в стаята.
Жълтият молив е на масата.
Лятното сакото е на закачалката.
Зимните костюми са хубави.
Светложелената връзка е хубава.
Модерният костюм е скъп.
Кафявият панталон е военен.
Военното кепе е на закачалката.
Копринената риза е бяла.
Веселият младоженец играе хоро.
Белият фасул е дребен.
Големият завод е до София.

8.

Летните сака са хубави,
 Тъмозелените костими са зимни.
 Белите ризи са копринени,
 Белите копринени ризи са скъпи.
 Кафјавите сака са летни,
 Кафјавите летни сака са големи.
 Светлите стаи са хубави,
 Жълтите плодове са зрели.
 Добрите ученици учат всеки ден.
 Модерните кафјави панталони са
 многу хубави.
 Големите тракторни заводи са до
 Софија.
 Новите воени кепета са зелени.
 Пържените пилета са многу вкусни.
 Строгите началници са обичновено
 справедливи.
 Летните униформи са светлозелени.
 Светлосините костими са летни.
 Летните светлосини костими са
 малки.
 Зелените јабљки са кисели.
 Големите червени јабљки са
 сладки.
 Болните студенти спаха в светлите
 стаи миналата седмица.

и т.н.

9.

Летното сако е хубаво.
 Тъмозелениот костим е зимен.
 Белата риза е копринена.
 Белата копринена риза е скъпа.
 Кафјавото сако е летно.
 Летното кафјаво сако е големо.
 Светлата стая е хубава.
 Добриот ученик учи всеки ден.
 Големите тракторни заводи е до
 Софија.
 Новото воено кепе е зелено.
 Летниот светлосин костим е малък.
 и т.н.

Летното сако е хубаво.
 Тъмозелениот костим е зимен.
 Белата риза е копринена.
 Белата копринена риза е скъпа.
 Кафјавото сако е летно.
 Кафјавото летно сако е големо.
 Светлата стая е хубава.
 Жълтиот плод е зрел.
 Добриот ученик учи всеки ден.
 Модерниот кафјав панталон е многу
 хубав.
 Големите тракторни заводи е до
 Софија.
 Новото воено кепе е зелено.
 Пърженото пиле е многу вкусно.
 Строгиот началник е обичновено
 справедлив.
 Летната униформа е светлозелена.
 Светлосиниот костим е летен.
 Летниот светлосин костим е малък.
 Зелената јабљка е кисела.
 Големата червена јабљка е сладка.
 Болниот студент спа в светлата
 стая миналата седмица.

Летните сака са хубави.
 Тъмозелените костими са зимни.
 Белите ризи са копринени,
 Белите копринени ризи са скъпи.
 Кафјавите сака са летни.
 Летните кафјави сака са големи.
 Светлите стаи са хубави.
 Добрите ученици учат всеки ден.
 Големите тракторни заводи са
 до Софија.
 Новите воени кепета са зелени.
 Летните светлосини костими са
 малки.

10.

Хубав ли е Народният театър?
Къде отивате сега?

Да, Народният театър е хубав.
Сега аз отивам в Народния театър.

На масата ли е жълтият молив?
С какво пише аз сега?

Да, жълтият молив е на масата.
Вие пишете с жълтия молив сега.

Колко струва кафявият костюм?
Кой костюм ще вземете?

Кафявият костюм струва 700 лева.
Ще взема кафявия костюм.

Болният войник говори ли с лекаря?
С кого говори лекарят?

Да, болният войник говори с лекаря.
Лекарят говори с болния войник.

Евтин ли е дребният фасул?
От кой фасул ще купите?

Да, дребният фасул е евтин.
Ще купя от дребния.

На втория етаж ли е светлият
апартамент?
Къде живееш ти?

Да, светлият апартамент е на
втория етаж.
Аз живея в светлия апартамент
на втория етаж.

Голям ли е Тракторният завод?
Къде работи брат ти?

Да, Тракторният завод е голям.
Брат ми работи в Тракторния завод.

и т.н.

и т.н.

11.

Военното кепе е зелено.
Жълтата маса е голяма.
Едрият фасул е бял.
Бялата риза е копринена.
Едрото грозде е сладко.
Военните кепета са зелени.
Кафявото сако е лятно.
Дълбоката чиния е бяла.
Едрите круши са сочни.
Тъмният костюм е зимен.
Тракторният завод е голям.
Военните кепета са зелени.
Голямата стая е светла.

Зеленото военно кепе е на закачалката.
Голямата жълта маса е до прозореца.
Белият едър фасул е скъп.
Бялата копринена риза е скъпа.
Сладкото едро грозде е скъпо.
Зелените военни кепета са хубави.
Аз ще взема кафявото лятно сако.
Бялата дълбока чиния е в бюфета.
Сочните едри круши са вкусни.
Тъмният зимен костюм е модерен.
Големият тракторен завод е до София.
Зелените военни кепета са на масата.
Светлата голяма стая е хубава.

и т.н.

и т.н.

Драгáн има нýколко лётни костюма, но те са вéче мнóго старí. Затова́ той íска да си кúпи нóв костюм. Той отíва в едíн магазин за дрéхи. Там има зíмни и лётни костюми с разлíчни цвето́вэ.

Драгáн íска да вíди са́мо лётните костюми. Продава́чът му показва мнóго костюми. Те са бéли, сíви и сíни. Драгáн не ги харéсва. Той íска кафя́ви или бéжови костюми. В магази́на нýма кафя́ви и бéжови костюми. Затова́ продава́чът му показва еднó лётно кафя́во сакó. Сакóто е мнóго хубаво, но е т́мно.

След това́ Драгáн вíжда еднó бéжово сакó, коéто му харéсва мнóго. То, обáче, не е лётно. То подхóжда за хлáдно, ёсенно вре́ме. Тога́ва той премéрва кафя́вото сакó. То му сто́й добре. Озвéн това́ е модéрно. Затова́ той решáва да го кúпи.

На това́ сакó подхóжда свéтъл панталóн. Драгáн премéрва едíн светлокáфяв и едíн т́мнозелéн панталóн. Той взíма светлокáфявия панталóн. Купúва си бя́ла рíза и светлозелéна врéзка. Личí си, че Драгáн íма вкус.

LESSON 28

ИПЕБОД

TRANSLATION

1. Where were you last night? We were at Ivanov's. What did you do there? We played cards, sang a lot of songs, drank red wine and plum brandy, and danced both the horo and the ratchenitsa.
2. What are they doing now? They are showing the house to my father. Didn't they show the house to your father a few days ago? Yes, but he wants to see it again.
3. Did the children get well? No, they still have a temperature. When did they get sick? Last week when they went on a trip along the river.
4. They killed a colonel and a private first class.
5. Didn't you hear? Your uncle died a few days ago.
6. This store sells jackets, shirts, ties, and summer and winter suits.
7. Don't you want to try this beige jacket on? I am trying on the light blue one now.
8. Who gave Evan injections? The doctor.
9. The "Locomotive " won.
10. Do you like this white silk shirt? No, I don't like it. I like the blue one.
11. Where do you live now? We live near the sugar factory now. Didn't you live on the Victory Square last month? Yes, we lived there.

ВЪПРОСИ И ОТГОВОРИ

QUESTIONS & ANSWERS

1. Какви костюми има Драгън?
Той има лѣтни костюми.
2. Защо иска той да си купи нов лѣтен костюм?
Защото неговите лѣтни костюми са много стари.
3. Къде отива той за дрѣхи?
Той отива в един магазин за дрѣхи.
4. Какви костюми има в магазина?
Там има зимни и лѣтни костюми с различни цветове.
5. Кой костюми иска да види той?
Той иска да види само лѣтните костюми.
6. Кой му показва много лѣтни костюми?
Продавачът му показва много лѣтни костюми.
7. Какъв е цветът на лѣтните костюми?
Те са бѣли, сиви и сини.
8. Защо не купува той от тези костюми?
Защото той не харесва цвета им.
9. Какви костюми иска той?
Той иска кафяв или бежов костюм.
10. Има ли в магазина кафяви и бежови костюми?
В магазина няма кафяви и бежови костюми.
11. Какво сако му показва продавачът след това?
Той му показва лятно кафяво сако.
12. Защо не харесва той лятното кафяво сако?
Той не го харесва, защото е тъмно.
13. Какво сако харесва след това?
Той харесва едно бежово сако.
14. Защо не купува той бежовото сако?
Той не купува това сако, защото то не е лятно.

15. За каквó време подхóжда бéжовото сакó?
То подхóжда за хлáдно ёсенно време.
16. Коё сакó премёрва той?
Той премёрва кафявото сакó.
17. Как му стои кафявото сакó?
То му стои хубаво.
18. Защо решава да го купи той?
Защото то е модерно.
19. Какъв панталон подхóжда на кафявото сакó?
На това сакó подхóжда свётъл панталон.
20. Какви панталони премёрва Драгáн?
Той премёрва един светлокафяв и един тъмнóзелен панталон.
21. Кой панталон взима той?
Той взима светлокафявия панталон.
22. Каквó друго си купува той?
Той си купува бяла риза и светлóзелена връзка.
23. От каквó личи, че Драгáн има добър вкус?
Това си личи от дрехите, които си купува.
24. Кóлко пѣти в годината си купувате облекло?
Аз си купувам облекло два пѣти всяка година.
25. Откъде си купувате лѣтни костюми?
Аз си купувам лѣтни костюми от магазинa за дрехи на улица "Вáшингтон".
26. Каквó правите в магазинa за дрехи, преди да решите да си купите костюм?
Аз го премёрвам.
27. Скѣпи ли са костюмите в магазинa на улица "Вáшингтон"?
Да, скѣпи са. / Не, ёвтини са./
28. Видяхте ли вчѣра нóвия ми зимен костюм?
Да, видях го.

29. Харéсахте ли нóвия ми костюм?
Да, харéсах го. / Не, не го харéсах, защото е мнóго тóмен./
30. Какви рíзи нóсят студéнтите в учéлище?
Те нóсят зелéни рíзи в учéлище.

**ГРАЖДАНИ, ГЛЕДАЙТЕ ВИСОКОУДОЖЕСТВЕННИТЕ СЪВЕТСКИ ФИЛМИ
през МЕСЕЦА НА СЪВЕТСКИЯ ФИЛМ В БЪЛГАРИЯ**
Програма на столичните кинотеатри за четвъртата седмица 28. X.—3. XI. 1957 г.

Ще се прожектират игралните филми:	В КИНОТЕАТРИТЕ:
ПЪТЕШЕСТВИЕ В МЛАДОСТТА	„Ц. Церковски“, Мл. гвардия“, „Севастопол“, „Левски“ и „Освобождение“
ПОВЕСТ ЗА ПЪРВАТА ЛЮБОВ	„Москва“, „Г. Димитров“, „Македония“, „Балкан“ (Центъра)
СТРЪМНИ СТЬПАЛА	„Д. Благов“, „Отдых и култура“
СИНЪТ НА РИБАРЯ	„Ас. Златаров“, „Влайкова“
ЛИА ТРЪНЧЕТО	„П. Берон“
НЕРАЗДЕЛНИ	„Ив. Вазов“, „Г. С. Раковски“
ЕКАТЕРИНА ВОРОНИНА	„Кр. село“
ПАВЕЛ КОРЧАГИН	„Княжево“
НА ДОБЪР ЧАС	„Ст. Пешев“
ПЕЙ, СЪРЦЕ!	„Кирил и Методий“
СЪПЕРНИЦИ НА КОРМИЛОТО	„Солун“
ЗРЕЛОСТНО СВИДЕТЕЛСТВО (от 14 до 16 ч.)	„Зах. фабрика“
МАЗУРКА НА ЛЮБОВТА	„От. Пансий“ — от 28 до 30. X. „Горна баня“ — от 1 до 3. XI.
ЗАРАДИ ЧЕСТТА	„Бояна“
АДМИРАЛ УШАКОВ — от 28 до 30. X.	„Горна баня“ — от 28 до 31. X. „Бояна“ — от 1 до 3. XI.
ЛЕГЕНДА ЗА ЛЮБОВТА	„Малашевци“
БАГДАДСКИЯТ КРАДЕЦ — от 28 до 30. X.	
ИЗГУБЕНА СЛЕДА — от 1 до 3. XI.	

ДОМАШНА РАБОТА

HOMEWORK

Part I

Change to singular:

1. Новите военни кепета са зелени.
2. Белите копринени ризи са хубави, но скъпи.
3. Добрите ученици учат всеки ден.
4. Летните светлосини костюми са евтини.
5. Болните войници спят в големите стаи.
6. Кафявите летни сака са големи.

Part II

Translate into Bulgarian:

1. Yesterday I bought a white silk shirt. The white silk shirt was very expensive.
2. He sold a white summer suit. The white summer suit is very nice.
3. The doctor is talking to the sick soldier. The sick soldier is wearing a green military uniform.
4. My cousin lives in the big apartment on the second floor.
5. He gave me some big, juicy, yellow pears. The big, juicy, yellow pears were very tasty.

Part III

Translate and answer in Bulgarian:

1. What kind of suits do you wear?
2. Did you wear your civilian clothes last Sunday?
3. What is the color of your suits, shirts and ties?
4. Do you have a light blue tie?

Part IV (Tape recording assignment)

1. Record the dialogue to lesson 28.
2. Translate the questions in part III; record them and record the answers.

РЕЧНИК

VOCABULARY

а	how about
бежов, а, о, и	beige
бъркам	to go wrong, to err
сбъркам, -а, -ах	
бял, -а, -о, бели	white
вкус м.	taste
вкусен, -а, -о, -и adj.	tasty
връзка	tie
втори, -а, -о, -и	second
вярно adv.	true, truly
есенен, есенна, -о, -и	fall, autumn
зимен, зимна, -о, -и	winter
копринен, -а, -о, -и	silk
костюм м.	suit
купувам си	to buy for oneself
купя си, -и си, -их си	
лев, лева	lev Bulgarian currency unit.
летен, лятна, лятно, летни	summer, summery
лич / си /	to be evident
магазин м.	store
модерен, модерна, -о, -и	fashionable
може	may; it is all right, it is
напротив	on the contrary / possible
някакъв, някаква, -о, -и	some kind of
панталон	trousers
подходящ, -а, -о, -и	suitable
подхождам	to suit, to be suitable
премервам	to try on
премеря, -и, -их	
продавач м.	salesman
различен, различна, -о, -и	different
риза f.	shirt
сакó п.	jacket
светлозелен, -а, -о, -и	light green
светлокафяв, -а, -о, -и	light brown
светлосин, -я, -ьо, -и	light blue
седемстотин	seven hundred
сив, -а, -о, -и	grey
сто	hundred
стоя, -и	to suit
тъмен, тъмна, -о, -и	dark
тъмнозелен, -а, -о, -и	dark green
хладен, хладна, -о, -и	cool

ДВАДЕСЕТ И ДЕВЯТИ УРОК

LESSON 29

ВСТЪПИТЕЛНИ ГРАМАТИЧНИ УПРАЖНЕНИЯ

GRAMMAR PERCEPTION DRILL

Grammar: I. Degrees of Comparison

II. Adjectives Ending in -И, -А, -О, -И

I. Degrees of Comparison

1.

Червеният молив е хубав.
Жълтият молив е по-хубав от червения молив.

Кой молив е хубав?
Кой молив е по-хубав от червения молив?
Жълтият молив по-хубав ли е от червения?
Червеният молив по-хубав ли е от жълтия?

Червената книга е хубава.
Жълтата книга е по-хубава от червената книга.

Коя книга е хубава?
Коя книга е по-хубава от червената?
Жълтата книга по-хубава ли е от червената книга?
Червената книга по-хубава ли е от жълтата?

Червеният молив е хубав.
Жълтият молив е по-хубав от червения молив.
Да, жълтият молив е по-хубав от червения.
Не, червеният не е по-хубав от жълтия. Жълтият е по-хубав от червения.

Червената книга е хубава.
Жълтата е по-хубава от червената.
Да, жълтата книга е по-хубава от червената.
Не, червената книга не е по-хубава от жълтата. Жълтата е по-хубава от червената.

Червеното вино е хубаво.
Бялото вино е по-хубаво от червено-
ното вино.

Кое вино е хубаво?
Кое вино е по-хубаво от червеното?
Бялото вино по-хубаво ли е от чер-
веното?
Червеното вино по-хубаво ли е от
бялото?

Червените моливи са хубави.
Жълтите моливи са по-хубави от
червените моливи.

Кои моливи са хубави?
Кои моливи са по-хубави от чер-
вените?
Жълтите моливи по-хубави ли са
от червените моливи?
Червените по-хубави ли са от
жълтите?

2.

Крушите са по-сочни от ябълките.

Кои са по-сочни: крушите или ябъл-
ките?
Крушите по-сочни ли са от ябълките?
Ябълките по-сочни ли са от крушите?

Христо е по-добър студент от Иван.

Кой е по-добър студент от Иван?
Христо ли е по-добър студент от Иван?
Иван по-добър студент ли е от Христо?

Ябълката е по-сладка от крушата.
Коя е по-сладка: ябълката или крушата?

и т.н.

Кольо е по-гладен от Борис.
Кой е.... и т.н.

Червеното вино е хубаво.
Бялото е по-хубаво от червеното.
Да, бялото вино е по-хубаво от
червеното.
Не, червеното вино не е по-хуба-
во от бялото. Бялото е по-
хубаво от червеното.

Червените моливи са хубави.
Жълтите моливи са по-хубави от
червените.
Да, жълтите са по-хубави от чер-
вените.
Не, червените не са по-хубави от
жълтите. Жълтите са по-хубави
от червените.

Крушите са по-сочни от ябълките.

Да, крушите са по-сочни от ябълките.
Не, ябълките не са по-сочни от кру-
шите. Крушите са по-сочни от
ябълките.

и т.н.

Бялото грозде е по-дребно от червеното.

Кое грозде е по-дребно: бялото или червеното?

и т.н.

Американката е по-весела от българката.

Българинът е по-жив от американеца.
Билетите за театър са по-скъпи от билетите за кино.

Техническото училище е по-голямо от Смесената гимназия.

Смесената гимназия е по-малка от Техническото училище.

Бежовото сако е по-евтино от синьото.

Свинските пържоли са по-вкусни от телешките.

Новите стаи са по-чисти от старите.

Голямата стая е по-светла от малката стая.

Подковникът е по-строг от подполковника.

Учителят Хитров е по-справедлив от учителя Цочев.

Белиге копринени ризи са по-хубави от светлосините.

Жълтата круша е по-зряла и по-сочна от зелената.

Иванов е по-стар от Стоянов.

Аз съм по-млад от него.

Той е по-сериозен от мен.

Сиренето е по-вкусно от кашкавала.

Бежовото сако е по-подходящо за хладно време от кафявото.

Този панталон е по-светъл от другия.

Кафявата връзка е по-модерна от светлосинята.

Масите са по-тежки от столовете.

Зимните дрехи са по-скъпи от летните.

Г-жа Иванова е по-хубава от г-жа Петрова.

Тракторният завод е по-голям от Захарната фабрика.

Захарната фабрика е по-малка от Тракторния завод.

и т.н.

Бялото грозде е по-дребно от червеното.

и т.н.

и т.н.

3.

Бялото грозде е по-скъпо от червеното.

дребен, едър, евтин, кисел, вкусен,
сладък, хубав, зрял

Бялото грозде е по-дребно от
червеното.

и т.н.

Синият зимен костюм е по-скъп от
кафявия летен костюм.

хубав, евтин, модерен, нов,
малък, голям

Синият зимен костюм е по-хубав
от кафявия летен костюм.

и т.н.

Тя е по-стара от него.

млад, весел, жив, строг,
справедлив, болен, чист,
гладен, малък, голям

Тя е по-млада от него.

и т.н.

Крушите са по-скъпи от ябълките.

дребен, едър, евтин, кисел,
сочен, вкусен, зрял, сладък

Крушите са по-дребни от ябълките.

и т.н.

4.

Виното е по-евтино от ракията.

Виното е по-евтино, отколкото е ракията.

Виното е по-евтино от ракията.

Кашкавалът е по-скъп от сиренето.

Бежовото сако е по-модерно от
светлосиньото.

Светлозелената връзка е по-подхо-
деща от тъмнозелената.

Свинските пържоли са по-вкусни
от телешките.

и т.н.

Виното е по-евтино, отколкото е
ракията.

Кашкавалът е по-скъп, отколкото е
сиренето.

Бежовото сако е по-модерно, откол-
кото е светлосиньото.

Светлозелената връзка е по-подхо-
деща, отколкото е тъмнозелената.

Свинските пържоли са по-вкусни,
отколкото са телешките.

и т.н.

5.

Скъп ли е кашкавалът?
 Сега кашкавалът е по-скъп, откол-
 кото беше по-рано.

Скъп ли е кашкавалът?

Евтино ли е сиренето?

Зрели ли са крушите?

Строг ли е началникът?

Чиста ли е стаята?
 Добър студент ли е Ханджиев?
 Хубава ли е Радка?

и т.н.

Сега кашкавалът е по-скъп, откол-
 кото беше по-рано.

Сега сиренето е по-евтино, откол-
 кото беше по-рано.

Сега крушите са по-зрели, откол-
 кото бяха по-рано.

Сега началникът е по-строг, откол-
 кото беше по-рано.

.....отколкото беше вчера

.....отколкото преди един месец

.....отколкото беше преди
 една година.

и т.н.

6.

Хубава ли е Ирина?
 Тя е по-хубава, отколкото предполагам.
 мислех

Хубава ли е Ирина?
 Хубави ли са децата?...той?..тя?

Ти болен ли си?...той..те..тя..аз
 Модерен ли е костюмът?...сакото?
 ризата?...връските?
 Ветровито ли е на Черни връх?

Облачно ли е времето тук?

Строг ли е началникът?

Подходяща ли е връската?
 Весела ли е булката?

Добър студент ли е Христов?
 те
 ние
 аз

и т.н.

Ирина е по-хубава, отколкото мислех.
 Те са по-хубави, отколкото предпола-
 гам.

Аз съм по-болен, отколкото мислих.
 Костюмът е по-модерен, отколкото
 предполагам.

На Черни връх е по-ветровито, откол-
 кото предполагам.

Тук времето е по-облачно, отколкото
 ние предполагаме.

Началникът е по-строг, отколкото
 ние мислехме.

Тя е по-подходяща, отколкото мислех.

Булката е по-весела, отколкото
 предполагаме.

Той е по-добър студент, отколкото
 предполагам.

и т.н.

7.

Иван е едър.
Христо е по-едър от Иван.
Георги е най-едър от всички.

Кой е едър?
Кой е по-едър от Иван?
Кой е най-едър от всички?
Георги ли е най-едър от всички?
Христо ли е най-едър от всички?

Иван е едър.
Христо е по-едър от Иван.
Георги е най-едър от всички.
Да, Георги е най-едър от всички.
Не, Христо не е най-едър от всички.
Георги е най-едър от всички.

Ти ли си най-едър от всички?
Кой е най-дребен от всички?
Кой е най-стар от всички?
Кой е най-млад от всички?
Кой е най-гладен от всички?
Кой е най-голям от всички?
Кой е най-малък от всички?
Кой е най-сериозен от всички?
Кой е най-весел от всички?
Кои круши са най-сочни?
Кой е най-добър ученик?
Коя стая е най-чиста?
Кое сако е най-модерно?
Коя връзка е най-подходяща за тази риза?
Кое сирене е най-хубаво?
Ти най-едър ли си от всички?
От всички връзки тази връзка ли е
най-подходяща за това сако?

8.

Той е най-добрият ученик от всички.
Най-добрият ученик от всички учи всеки ден.
Аз говоря с най-добрия ученик сега.

Кой е най-добрият ученик от всички?
Какво прави най-добрият ученик
всеки ден?

Той...ти...аз.....Вие.....
Най-добрият ученик учи всеки ден.

С кого говоря аз сега?
Това ли е най-хубавото сирене?
Тези ли са най-сочните круши?
Най-скъпото сако ли ще купите?
Тази ли е най-подходящата връзка?
Тя ли е най-хубавата жена от всички?

и т.н.

и т.н.

II. Adjectives Ending in -И, -А, -О, -И

1.

Костюмът е работнически.
Ризата е работническа.
Палтото е работническо.
Дрехите са работнически.

Какъв е костюмът?
Каква е ризата?
Какво е палтото?
Какви са дрехите?

Работническа ли е ризата?

Работнически ли е костюмът?
вестникът?

Работническа ли е кооперацията?

Агнешки ли е гювечът?

Български ли е кашкавалът?

Какъв е кашкавалът?

Сиренето българско ли е?

Телешки ли са пържолите?

и т.н.

Костюмът е работнически.
Ризата е работническа.
Палтото е работническо.
Дрехите са работнически.

Да,.....

Не,.....

2.

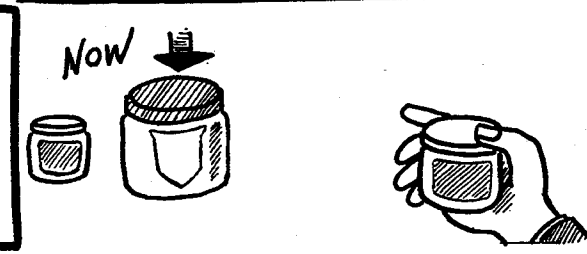
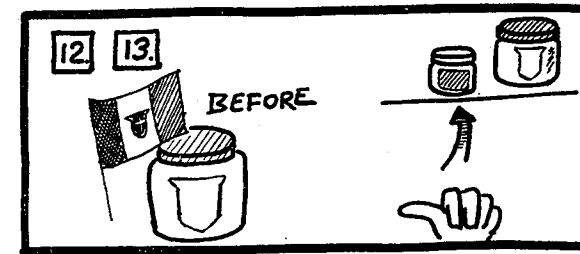
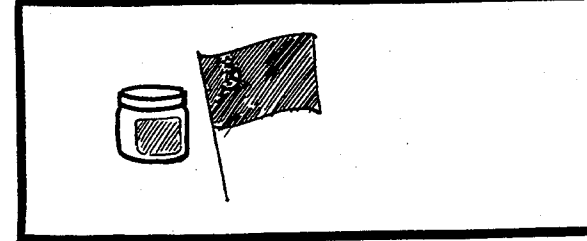
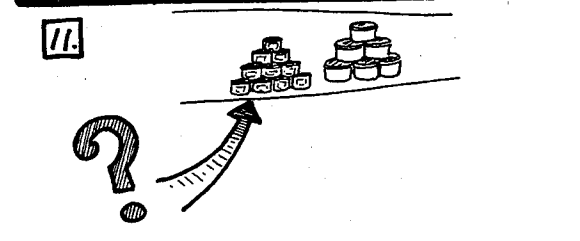
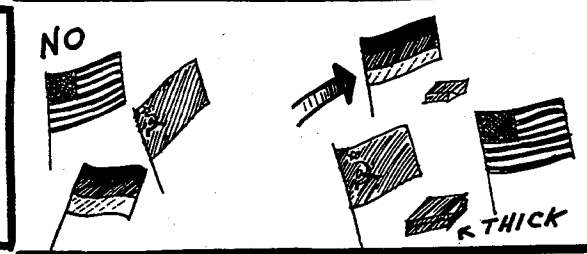
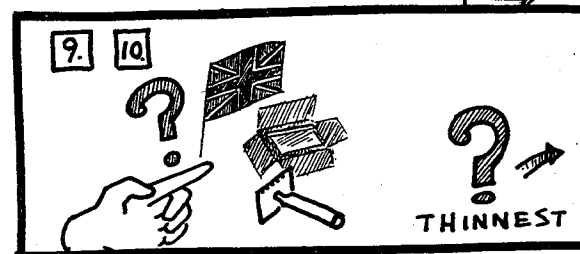
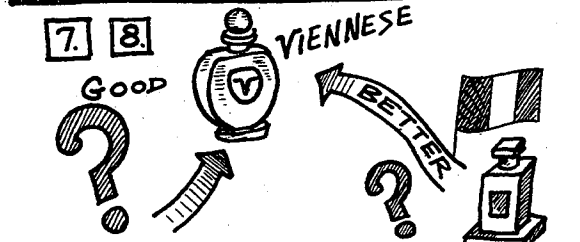
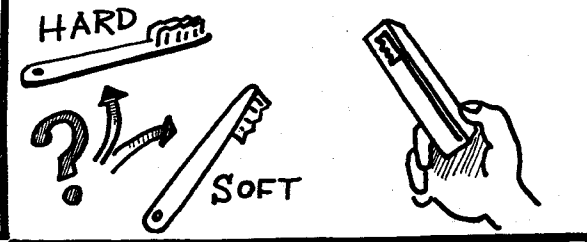
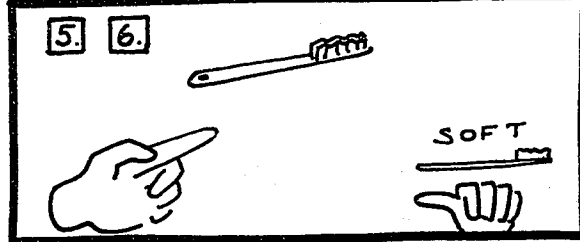
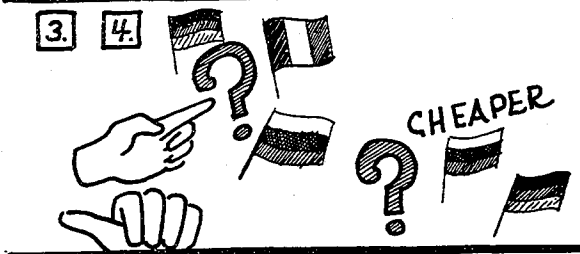
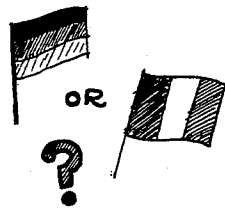
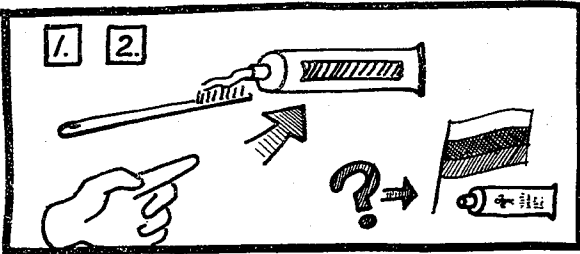
Аз уча български език.
Той чете българска книга.
Аз имам българско списание.
Ние четеме български книги.

Кой език учите?
Каква книга четете?
Какво списание имате?
Какви книги четете?

Вие учите ли български език?
Кой чете този български роман?
Той ли чете българския роман?
Къде е българският роман?
Къде е българският работнически
вестник?

и т.н.

Аз уча български език.
Аз чета българска книга.
Аз имам българско списание.
Ние четеме български книги.

РАЗГОВОР

DIALOGUE

Драган си купува тоалетни принадлежности в "Наркоп".

Dragan buys himself toilet articles at "Narcop".

Драган:

Дайте ми една паста за зъби
мóля!

Dragan:

Give me a tube of toothpaste,
please.

Продавачът:

Каква искате: немска или
френска?

The Salesman:

What kind do you want, German
or French?

- Няма ли българска паста?
- Да, разбира се. Имаме и българска.
- Коя ще ми препоръчате?
- Френската. Тя е много хубава, но е най-скъпа.
- Коя е по-евтина: българската или немската?
- Българската е по-евтина от немската.
- Искам и една четка за зъби.
- Каква искате: твърда или мека?
- Дайте ми една мека четка.
- Заповядайте!
- Хубав ли е този виенски одеколон?
- Той е по-хубав сега, отколкото беше по-рано.
- Французкият не е ли по-хубав от виенския?
- Да, той е по-хубав от виенския, но е по-скъп.
- Имате ли английски ножчета за бръснене?
- Не. Имаме американски, руски и германски.

- Don't you have Bulgarian toothpaste?
- Yes, of course. We also have some Bulgarian.
- Which one will you recommend to me?
- The French one. It is very good, but it's most expensive.
- Which is cheaper, the Bulgarian one or the German one?
- The Bulgarian one is cheaper than the German one.
- I also want a toothbrush.
- What kind do you want, hard or soft?
- Give me a soft brush.
- Here you are.
- Is the Viennese Eau-de-Cologne good?
- It is better now than it was before.
- Isn't the French one better than the Viennese?
- Yes, it is better than the Viennese, but it is more expensive.
- Do you have English razor blades?
- No. We have American, Russian, and German ones.

- Кой са най-тънки?
- Германските. Руските и американските ножчета са дебели.
- Какъв е кремът в малките бурканчета?
- Той е производство на Съветския съюз.
- Вие имахте по-рано италиански крем.
- И сега имаме, но в големи буркани.
- Дайте ми тогава едно от малките!
- Заповядайте!
- Which ones are thinnest?
- The German ones. The Russian and the American blades are thick.
- What kind of cream is in the small jars?
- It is a USSR product.
- You had Italian cream before.
- We also have it now, but in big jars.
- Then give me one of the small ones.
- Here you are.

ГРАМАТИКА - GRAMMAR ANALYSISI. ADJECTIVES ENDING IN -И, -А, -О, -И

The form of many adjectives for masculine gender ends in и (instead of ending in a consonant - see Lesson 28, Grammar). The endings of these adjectives for feminine, neuter, and plural are the same. Examples:

	<u>Singular</u>		<u>Plural</u>		
<u>Masculine</u>	<u>Feminine</u>	<u>Neuter</u>	<u>All Genders</u>		
български	българска	българско	български	български	Bulgarian
търговски	търговска	търговско	търговски	търговски	commercial
софийски	софийска	софийско	софийски	софийски	of Sofia
морски	морска	морско	морски	морски	maritime
вълчи	вълча	вълчо	вълчи	вълчи	wolfish

To this group belong adjectives referring to:

1. National origin

американски, а, о, и	American	немски, а, о, и	German
английски, а, о, и	English	румънски, а, о, и	Rumanian
британски, а, о, и	British	руски, а, о, и	Russian
германски, а, о, и	Germanic	сръбски, а, о, и	Serbian
гръцки, а, о, и	Greek	турски, а, о, и	Turkish
еврейски, а, о, и	Jewish	цигански, а, о, и	Gypsy
испански, а, о, и	Spanish	холандски, а, о, и	Dutch

Notice that these adjectives are not capitalized in Bulgarian.

2. Various professions:

аптека̀рски	apothecary's	обуца̀рски	shoemaker's
кръчма̀рски	innkeeper's	профѐсорски	professor's
лека̀рски	physician's	търго̀вски	commercial
меса̀рски	butcher's	ученѝчески	student's
шива̀шки	tailor's	учѝтелски	teacher's

3. Geographic names

австралийски /Австралия/	Australian	ню-йоркски /Ню-Йорк/	New Yorker
азиатски /Азия/	Asiatic	парижки /Париж/	Parisian
африкански /Африка/	African	плевенски /Плевен/	
берлински /Берлин/	of Berlin	пловдивски /Пловдив/	
бургаски /Бургас/		радомирски /Радомир/	
варненски /Варна/		римски /Рим/	of Rome
видински /Видин/		русенски /Русе/	
врачански /Враца/		силистренски /Силистра/	
европейски /Европа/	European	старо-загорски /Стара-Загора/	
калифорнийски /Калифорния/	Californian	трънски /Трън/	
ломски /Лом/		чирпански /Чирпан/	
малоазийски /Мала Азия/	of Asia Minor	шуменски /Шумен/	
монтерейски /Монтерей/	of Monterey		
алпийски /Алпи/	Alpine	морски /морé/	maritime
горски /гора/	forest	планински/планина/	mountainous
ливадски /ливада/	meadow	полски /полé/	field
митнически /митница/	custom's	рибарски /риба/	fisherman's

II. ARTICLE FOR ADJECTIVES ENDING IN -И, -А, -О, -И

The definite article for all adjectives is as follows:

<u>Masculine</u>	<u>Singular</u>		<u>Plural</u>
	<u>Feminine</u>	<u>Neuter</u>	<u>All Genders</u>
-ЯТ	-ТА	-ТО	-ТЕ
-Я	--	--	--

It is added directly to the adjectives. Examples:

<u>Masculine</u>	<u>Singular</u>		<u>Plural</u>	
	<u>Feminine</u>	<u>Neuter</u>	<u>All Genders</u>	
български-ят български-я	българска-та --	българско-то --	български-те --	the Bulgarian the Bulgarian
търговски-ят търговски-я	търговска-та --	търговско-то --	търговски-те --	the commercial the commercial
софийски-ят софийски-я	софийска-та --	софийско-то --	софийски-те --	(of the) Sofia (of the) Sofia
морски-ят морски-я	морска-та --	морско-то --	морски-те --	the maritime the maritime
вълчи-ят вълчи-я	вълча-та --	вълчо-то --	вълчи-те --	the wolfish the wolfish
гръцки-ят гръцки-я	гръцка-та --	гръцко-то --	гръцки-те --	the Greek the Greek
сръбски-ят сръбски-я	сръбска-та --	сръбско-то --	сръбски-те --	the Serbian the Serbian

Since от is a preposition which literally means "of", the pronoun that follows it must always be in the accusative case in Bulgarian. Examples:

Той е по-висок от мен.	He is taller than I.
Брат ѝ е по-млад от нея.	Her brother is younger than she.
Христо е по-умен от него.	Christo is smarter than him.
Никой не е по-бърз от тях.	Nobody is faster than they.

(2) Отколкото "than"

When "than" is followed by a clause, отколкото must be used. The construction of the expression corresponds exactly to the English. Examples:

Къщата на Петрови изглежда по-стара, отколкото човек може да допусне.	Petrov's house looks older than one can imagine.
Тези дрехи го правят по-млад, отколкото той е в същност.	These clothes make him (look) younger than he actually is.
Дърветата в градината стават по-красиви, отколкото аз предполагам.	The trees in the garden are growing more beautiful than I expected.

2. Superlative Degree

In English the superlative degree is formed in two ways. 1) by adding -st to the adjective, and 2) by prefixing the particle most. Examples:

cheap - cheapest	beautiful - more beautiful
------------------	----------------------------

In Bulgarian the superlative degree is formed by prefixing the particle най- "most" to the adjective. It is connected to the adjective by a dash. Example:

красив, -а, -о, -и beautiful	най-красив, -а, -о, -и most beautiful
добър, бра, -брó, -бри good	най-добър, -бра, -бро, -бри best
лош, -а, -о, -и bad	най-лош, -а, -о, -и worst

Това дърво е най-високото.

This tree is the tallest.

За мен Христо е най-добрият човек. Christo is the best man for me.

От всички хора на този свят Христо е най-добрият. Of all people in this world Christo is the best.

Нашата къща е най-голямата в селото.

Our house is the largest in the village.

Френската паста за зъби е най-скъпата, която имаме.

The French toothpaste is the most expensive of those we have.

Американските ножчета за бръснене са най-тънките.

The American razor blades are the thinnest of all.

Вирът е най-дълбок на това място.

The pool is deepest at this place.

Времето е най-горещо през юни.

The weather is hottest in June.

ДОМАКИНИ, ОЧАКВАЙТЕ НАЙ-НЕОБХОДИМАТА
ЗА ВСЕКИ ДОМ БИБЛИОТЕКА
1,200 РЕЦЕПТИ ЗА ГОТВАЧА И ДОМАКИНЯТА
Библиотеката ще излезе в 7 книги по 100 страници.
Годишният абонамент е 20 лева.
Издание на „Профиздат“, бул. „Дондуков“ 82, София.

ГРАМАТИЧНИ УПРАЖНЕНИЯ

GRAMMAR DRILL

Grammar: I. Degrees of Comparison

II. Adjectives Ending in -И, -А, -О, -И

1.

Какъв вестник четете?
 роман
 учебник имате?

той, те, аз, вие....

Аз чета български вестник.
 американски
 английски
 френски
 немски
 руски
 италиански
 съветски

Каква книга четете?

Аз чета българска книга.
 американска
 руска
 и т.н.

Какво списание четете?

Аз чета българско списание.
 американско
 руско
 съветско
 и т.н.

Какви вестници четете?
 книги
 списания
 романи

Ние четеме български вестници.
 американски
 руски
 немски
 и т.н.

2.

Какъв е този вестник?
 роман?
 учебник?

Този вестник е български.
 американски
 английски
 руски
 и т.н.

Какви са тези вестници?
 Каква е тази книга?
 Какво е това списание?

3.

Български ли е вестникът?

Да, вестникът е български.
Не, вестникът не е български.
Вестникът е американски.

Американско ли е списанието?
Германски ли са ножчетата за
бръснене?

Италиански ли е кремът?
Кремът французки ли е?
Списанието съветско ли е?
Френска ли е книгата?
Виенски ли е този одеколон?
Този одеколон английски ли е?
Съветски ли са вестниците?
Руска ли е пастата за зъби?
Немски ли е учебникът?
Германски ли е този одеколон?

и т.н.

4.

Какъв крем имате?
одеколон

Аз имам германски крем.
французки

Имате ли американски вестници?
Какви ножчета за бръснене купихте?
Хубава ли е немската паста за зъби?
Скъп ли е италианският крем?
Имате ли американска мека четка за
зъби?

и т.н.

Колко струват американските ножчета
за бръснене?

Колко струва българската паста за зъби?
французкият крем?
виенският одеколон?
това съветско списание?
тази руска книга?
американското списание?
немският вестник?
германската тежка картчница?

Можете ли да стреляте с германска картчница?

Имате ли германски пистолет?

Американски офицер ли е той?

Те български войници ли са?

Четете ли български вестници?

Кой учи български език?

Американско ли е Военното училище
за езици?

и т.н.....

5.

- Кой крем е по-хубав: американският или руският? Американският крем е по-хубав от руския.
- Кои ножчета за бръснене са по-тънки: германските или руските?
- Кои ножчета за бръснене са по-дебели: английските или италианските?
- Коя паста за зъби е по-евтина: българската или съветската?
- Кой одеколон е по-скъп: французкият или виенският?
- Кое списание е по-интересно: американското или съветското?
- Кой вестник е по-голям: американският или немският?
- Кой сапун е по-хубав: френският или италианският?
- Кое грозде е по-вкусно: по-едрото или по-дребното?
- Кое грозде е по-сладко: френското или американското?
- Кои заводи са по-големи: германските или съветските?
- Кои са по-весели: американците или българите?
- Кои ученици са по-добри: учениците в руския отдел или учениците в българския отдел?
- Кой офицер е по-строг: американският офицер или германският офицер?
- Кои фабрики са по-модерни: американските или съветските?
- Коя риза подхожда на това сако: светлосинята или бялата копринена риза?
- Кое сирене е по-скъпо: френското или италианското?
- Кое сако е по-подходящо за хладно време: тънкото или дебелият?
- Кои круши са по-твърди: зелените или жълтите?
- Кой хляб е по-мек: черният или белият?
- Кои пържоли са по-вкусни: свинските или телешките?
- Кой език учите: български или английски?

и т.н.

6.

Американските фабрики са по-модерни
от руските.

Французкият одеколон е по-скъп
от виенския.

Българската паста за зъби е по-
евтина от немската.

Английските ножчета за бръснене са по-
дебели от италианските.

Американските картчници са по-
модерни от съветските.

Италианските пушки са по-стари
от германските.

Българското сирене е по-хубаво
от руското.

и т.н.

Американските фабрики са по-модерни,
отколкото са руските.

Французкият одеколон е по-скъп,
отколкото е виенския.

и т.н.

7.

Скъп ли е французкият одеколон?

Хубав ли е виенския крем?

Евтина ли е българската паста
за зъби?

Твърда ли е тази четка за зъби?

Мека ли е четката за зъби?

Строги ли са американските офицери?

Хубава ли е американската униформа?

Интересен ли беше филмът?

Модерно ли е това сако?

този костюм?

тази връзка?

Ветровито ли е времето тук?

Добър студент ли е сержант Стоянов?

Дебели ли са българските ножчета
за бръснене?

Тънки ли са италианските ножчета за
бръснене?

Хубав ли е английският език?

Модерни ли са руските дрехи?

и т.н.

Сега французкият одеколон е по-
скъп, отколкото беше по-рано.

... отколкото беше миналата година.
миналия месец
преди няколко
месеца

... отколкото мислех.
предполагах

8.

Христо е едър.

Христо е по-едър от Кольо.
Христо е най-едър от всички.
Христо е най-едрият.

Стоян е добър ученик.

Стоян е по-добър ученик от Борис.
Стоян е най-добър ученик от всички.
Стоян е най-добрият ученик.

Американските нокчета за бръснене
са дебели.

Французкият одеколон е скъп.
Немската паста за зъби е хубава.
Английските четки за зъби са меки.
Руските четки за зъби са твърди.
Германските нокчета за бръснене
са тънки.

и т.н.

Виенският крем е евтин.
Този филм беше интересен.
Българската паста за зъби е евтина.
Американската военна униформа е
хубава.

Английските пушки са нови.
Съветските картечници са стари.
Аз съм голям.
Тя е млада.

Полковник Стоянов е строг началник.
Крушите са сочни.
Френският салон е скъп.
Беховото сако е модерно.
Българското сирене е вкусно.
Иван е малък... дребен.
Г-жа Мирева е хубава жена.

и т.н.

Гроздето е сладко.
Американските тежки картечници
са модерни.
Италианските миномети са стари.
Светлосиният костюм е нов.
Голямата стая е светла.
Той е гладен.
Германското оръжие е модерно.
Руските летни дрехи са дебели.
Италианските зимни дрехи са тънки.

и т.н.

ВСЕКИ ЩЕ НАПРАВИ

ПОДАРЪК ЗА НОВАТА ГОДИНА

НЕКА ТОЙ БЪДЕ КРАСИВ И ИНТЕРЕСЕН
ТАКИВА ПОДАРЪЦИ ЗА МЪЖ, ЖЕНА ИЛИ ДЕТЕ
ЩЕ НАМЕРИТЕ В

ЦУМ

БОГАТ ИЗБОР:

ПАРФЮМЕРИЯ
КОЖЕНИ ИЗДЕЛИЯ,
ДЕТСКИ ИГРАЧКИ И УКРАШЕНИЯ
ТРИКОТАЖ и много
ДРУГИ

ВНОСНИ И МЕСТНИ СТОКИ ЗА ПОДАРЪК

ЦУМ продава в не ведомства за **НОВОГОДИШНИ ЕЛХИ**

ЧЕТИВО

READING TEXT

Драгáн отíде в "Нáркоп". Нáй-напред той пойска да кúпи пáста за зéби. В магази́на íмаше бéлгарски, нéмски и фрéнски пáсти за зéби. Нáй-скéпа бéше фрéнската пáста. Бéлгарската бéше пó-éвтина от нéмската. Той кúпи от бéлгарската. Тя бéше нáй-éвтината.

След това́ той пойска чéтка за зéби. Там íмаше твéрди и мéки чéтки за зéби. Той взе една́ мéка чéтка.

В магази́на íмаше виéнски и фрéнски одеколóн. Виéнският одеколóн бéше хúбав. Фрéнският бéше пó-хúбав от виéнския, но бéше пó-скéп. Затова́ Драгáн не кúпи одеколóн.

Той пойска да си кúпи англéйски нóжчета за брéснене. В магази́на, обáче, íмаше сáмо америкáнски, рúски и гермáнски нóжчета за брéснене. Той пойска да кúпи тéнки америкáнски нóжчета, но там íмаше сáмо дебéли.

Той видя́ мálки и голéми буркáнчета с крем. Кремът в мálките буркáнчета бéше рúски. Дрúгият, в голéмите буркáнчета, бéше италиáнски. Драгáн кúпи едно́ мálко буркáнче рúски крем. Накрáя той взе сéщо така́ сапúн и чéтка за брéснене.

ИРЕБОД

TRANSLATION

1. Where did you go this morning? I went shopping. What did you buy? I bought a tube of toothpaste, a hard toothbrush, a soft shaving brush, some Eau-de-Cologne, a few razor blades, some soap, and some cream.
2. Do you speak Bulgarian? Yes, I do. I also speak English, French, German, and Italian. Can't you speak Russian? No, I cannot.
3. Did you read the German magazines last night? No, I didn't read them. My wife read them. What did you read then? I read Bulgarian newspapers. And the children? They read American magazines.
4. Do you understand French? Yes, I do.
5. Is this cream a USSR product? No, it is an American product.
6. Did you buy the Viennese Eau-de-Cologne? Yes, I did. You have very good taste. Thank you.
7. You won't go wrong if you study French.
8. Did you sell the store? Yes, we sold the store last month. How much money did they give you? They gave us twenty thousand leva.
9. We entered a restaurant. I ate vegetable stew, my cousin ate hamburgers, and his children ate pork chops. Then we returned home.
10. I had a bite and got back to the lodge.

ВЪПРОСИ И ОТГОВОРИ

QUESTIONS & ANSWERS

1. Къде отиде Драгън за тоалетни принадлежности?
Той отиде в "Нъркоп".
2. Какво пойска да си кѹпи той най-напред?
Той пойска да си кѹпи паста за зѣби.
3. Само бѣлгарска паста ли имаше в магазинъ?
Не, там имаше и нѣмска и фрѣнска паста.
4. Нѣмската паста бѣше ли по-евтина от бѣлгарската?
Не, бѣлгарската паста бѣше по-евтина от нѣмската.
5. Коя паста бѣше най-евтина?
Бѣлгарската паста бѣше най-евтина.
6. От коя паста кѹпи Драгън?
Драгън кѹпи от бѣлгарската паста.
7. Какви чѣтки пойска той след това?
След това той пойска чѣтки за зѣби.
8. Какви чѣтки за зѣби имаше в "Нъркоп"?
Там имаше твѣрди и мѣки чѣтки за зѣби.
9. Каква чѣтка взе Драгън?
Той взе мѣка чѣтка.
10. Какъв одеколън имаше продавачът?
Продавачът имаше виѣнски и фрѣнцѹзки одеколън.
11. Кой одеколън бѣше хѹбав?
Виѣнският одеколън бѣше хѹбав.
12. Кой одеколън бѣше по-хубав от виѣнския одеколън?
Фрѣнцѹзският одеколън бѣше по-хубав от виѣнския.
13. Защо не кѹпи Драгън от фрѣнцѹзкия одеколън?
Той не кѹпи от фрѣнцѹзкия одеколън, защото той бѣше много скѹп.
14. Какви нѹжчета за брѣснене пойска той?
Той пойска англѣйски нѹжчета за брѣснене.

15. Имаше ли в магазина английски ножчета за бръснене?
Не, в магазина имаше само американски, руски и германски.
16. Какви американски ножчета за бръснене поиска да купи Драган?
Той поиска да купи тънки американски ножчета за бръснене.
17. Какви американски ножчета за бръснене имаше в магазина?
Там имаше само дебели американски ножчета за бръснене.
18. Защо Драган не можѐ да купи тънки американски ножчета от "Наркоп"?
Той не можѐ да купи тънки американски ножчета, от "Наркоп", защото там имаше само дебели.
19. Какви бурканчета с крем видѐ той в магазина?
Той видѐ там малки и големи бурканчета с крем.
20. Италиански ли беше кремът в малките бурканчета?
Не, той беше руски.
21. Какъв беше кремът в големите бурканчета?
Кремът в големите бурканчета беше руски.
22. От кой крем купи Драган?
Той купи от руския крем.
23. Какво взе той накрая?
Накрая той взе сапун и четка за бръснене.
24. Ти каква пѐста за зѐби купуваш?
Аз купувам българска пѐста за зѐби.
25. Откъде купуваш одеколѐн и ножчета за бръснене?
Аз купувам одеколѐн и ножчета за бръснене от "Наркоп".

Part I

Translate into Bulgarian:

1. Don't you have Bulgarian newspapers? No, I have American, English, and German newspapers.
2. How much does the Viennese cream cost? Is it more expensive than the French one? The French cream is more expensive than the Viennese.
3. What kind of magazines do you sell? I sell Russian and Italian magazines. Is this a French novel? No, it is a German novel. How much does the German novel cost? And how much is this Italian magazine?
4. The English razor blades are thinner than the French ones. But the American razor blades are the thinnest.
5. The Russian cream is in the small jars. The American cream is in the big jar.

Part II

Translate and answer in Bulgarian:

1. What languages do you speak?
2. Who is the best student in your class?
3. What kind of razor blades do you have, thin or thick?
4. Can you understand German?
5. Which magazines are more interesting, the American ones or the Russian ones?
6. Are the German rifles and machine-guns better than the Soviet ones?

Part III (Tape recording assignment)

1. Record the dialogue to lesson 29.
2. Translate the questions in part III; record them and record the answers.

РЕЧНИК

VOCABULARY

американски, -а, -о, -и	American
английски, -а, -о, -и	English
бръснене п.	shaving
буркан м.	jar
бурканче	small jar
виенски, -а, -о, -и	Viennese
германски, -а, -о, -и	German
дебел, -а, -о, -и	thick
евтин, -а, -о, -и	cheap
зъб м.	tooth
искам	to want; to ask for; to demand
поискам	
италиански, -а, -о, -и	Italian
крем м.	cream
мек, -а, -о, -и	soft
накрая	at the end, finally
немски, -а, -о, -и	German
ножче п.	pocketknife
ножче за бръснене	razor blades
одеколон м.	Eau-de-Cologne
паста за зъби	toothpaste, a tube of toothpaste
поискам see искам	
препоръчвам	to recommend
препоръчам, -а, -ах	
принадлежност f.	belonging
тоалетни принадлежности	toilet articles
производство п.	product
руски, -а, -о, -и	Russian
сапун м.	soap
скъп, -а, -о, -и	expensive
съветски, -а, -о, -и	Soviet
съюз м.	union
Съветски съюз	The Soviet Union, USSR
твърд, -а, -о, -и	hard
тоалетен, тоалетна, -о, -и	toilet
тънък, тънка, -о, -и	thin
французки, -а, -о, -и	French
френски, -а, -о, -и	
хубав, -а, -о, -и	nice, pretty, good
четка f.	brush
четка за бръснене	shaving brush
четка за зъби	toothbrush

ТРИДЕСЯТИ УРОК

LESSON 30

ВСТЪПИТЕЛНИ ГРАМАТИЧНИ УПРАЖНЕНИЯ

GRAMMAR PERCEPTION DRILL

Grammar: I. The Possessives

II. The Perfective Aspect of the Auxiliary Verb "СЪМ "

I. The Possessives

1.

Този костюм е мой.
 Бялата риза е моя.
 Синьото сако е мое.
 Цивилните дрехи са мои.

Чий* е този молив?
 този стол?
 българският вестник?
 военният панталон?
 този роман?
 този учебник?

Чия е тази книга?
 военната униформа?
 тетрадката?
 тази риза?
 зелената връзка?

Чие е това кепе?
 това списание?
 това ножче за бръснене?
 това писмо?
 това чекмедже?

Чии са тези книги?
 учебникът и тетрадката?
 тези моливи?
 тези дрехи?
 българските вестници?
 американските списания?
 ножчетата за бръснене?

Този молив е мой.
 Този стол е мой.
 Българският вестник е мой.
 Военният панталон е мой.
 Този роман е мой.
 Този учебник е мой.

Тази книга е моя.
 Военната униформа е моя.
 Тетрадката е моя.
 Тази риза е моя.
 Зелената връзка е моя.

Това кепе е мое.
 Това списание е мое.
 Това ножче за бръснене е мое.
 Това писмо е мое.
 Това чекмедже е мое.

Тези книги са мои.
 Учебникът и тетрадката са мои.
 Тези моливи са мои.
 Тези дрехи са мои.

* whose

2.

Този молив е твой.
Тази книга е твоя.
Това кепе е твое.
Тези дрехи са твои.

Чий е този костюм?
този панталон?
червеният молив?
американският вестник?
французкият одеколон?

Чия е тази книга?
кафявата връзка?
бялата риза?
четката за зъби?
тази паста за зъби?

Чие е това американско списание?
това писмо?
това ножче за бръснене?
това бурканче?
това дете?

Чии са цивилните дрехи?
тези моливи?
българските вестници?
американските списания?
ножчетата за бръснене?

Този костюм е твой.
Този панталон е твой.
Червеният молив е твой.
Американският вестник е твой.
Французкият одеколон е твой.

Тази книга е твоя.
Кафявата връзка е твоя.
Бялата риза е твоя.
Четката за зъби е твоя.
Тази паста за зъби е твоя.

Това американско списание е твое.
Това писмо е твое.
Това ножче за бръснене е твое.
Това бурканче е твое.
Това дете е твое.

Цивилните дрехи са твои.
Тези моливи са твои.
Българските вестници са твои.
Американските списания са твои.
Ножчетата за бръснене са твои.

3.

Чий е жълтият молив?
Чий е червеният молив?
Твой ли е жълтият молив?
Твой ли е червеният молив?

Чия е бялата риза?
Бялата риза твоя ли е?
Моя ли е бялата риза?
Мое ли е кепето?
Твои ли са цивилните дрехи?
Чие е военното кепе?
Мои ли са военните дрехи?
Твоя ли е бялата риза?

и т.н.

Жълтият молив е мой.
Червеният молив е твой.
Да, жълтият молив е мой.
Не, червеният молив не е мой.
Червеният молив е твой.

и т.н.

4.

Жълтият молив е негов.
Червеният молив е нейн.

Чий е жълтият молив?
Чий е червеният молив?

Негов ли е жълтият молив?
Негов ли е червеният молив?

Неин ли е червеният молив?
Неин ли е жълтият молив?

Чий е американският одеколон?
Чий е българският крем?
Негов ли е българският крем?
Неин ли е американският одеколон?

и т.н.

Зелената риза е негова.
Бялата риза е нейна.

Чия е зелената риза?
Чия е бялата риза?

Негова ли е зелената риза?
Негова ли е бялата риза?

Нейна ли е бялата риза?
Нейна ли е зелената риза?

Чия е четката за зъби?
Нейна ли е меката четка за зъби?
Негова ли е военната униформа?

и т.н.

Американското списание е негово.
Българското списание е нейно.

Чие е американското списание?
Чие е българското списание?
Американското списание негово ли е?
Американското списание нейно ли е?
Негово ли е българското списание?
Негово ли е кепето?
Нейно ли е шишенцето с одеколон?
Негово ли е бурканчето?

и т.н.

Жълтият молив е негов.
Червеният молив е нейн.

Да, жълтият молив е негов.
Не, червеният молив не е негов.
Червеният молив е нейн.
Да, червеният молив е нейн.
Не, жълтият молив не е нейн.
Червеният молив е нейн.
Американският одеколон е негов.
Българският крем е нейн.

и т.н.

Зелената риза е негова.
Бялата риза е нейна.

Да, зелената риза е негова.
Не, бялата риза не е негова.
Бялата риза е нейна.
Да, бялата риза е нейна.
Не, зелената риза не е нейна.
Бялата риза е нейна.

и т.н.

и т.н.

Американските дрехи са негови.
Българските дрехи са нейни.

Чии са американските дрехи?
Чии са българските дрехи?
Американските дрехи негови ли са?
Нейни ли са американските дрехи?
Негови ли са българските дрехи?
Негови ли са белите ризи?
Нейни ли са жълтите моливи?
и т.н.

Американските дрехи са негови.
Българските дрехи са нейни.

и т.н.

5.

Българският вестник е наш.
Американският вестник е ваш.
Немският вестник е техен.

Чий е американският вестник?
Чий е българският вестник?
Чий е немският вестник?

Американският вестник е наш.
Българският вестник е ваш.
Немският вестник е техен.

Ваш ли е американският вестник?
Ваш ли е българският вестник?
Наш ли е българският вестник?
Наш ли е американският вестник?
Техен ли е немският вестник?
Техен ли е българският вестник?
Техен ли е американският вестник?
Техен ли е този учебник?
Ваш ли е този роман?
Ваш ли е жълтият молив?
и т.н.

и т.н.

6.

Българската книга е наша.
Американската книга е ваша.
Немската книга е тяхна.

Чия е американската книга?
Чия е българската книга?
Чия е немската книга?
Тяхна ли е българската книга?
Ваша ли е американската книга?
и т.н.

Американската книга е наша.
Българската книга е ваша.
Немската книга е тяхна.

7.

Българското списание е наше.
Американското списание е ваше.
Немското списание е тяхно.

Чие е американското списание?
Чие е българското списание?
Чие е немското списание?

Американското списание е наше.
Българското списание е ваше.
Немското списание е тяхно.

Тяхно ли е немското списание?
Тяхно ли е българското списание?
Тяхно ли е това чекмедже?
Ваше ли е това списание?
Наше ли е немското списание?
Тяхно ли е шишенцето с одеклон?
Ваше ли е бурканчето?

и т.н.

8.

Българските вестници са наши.
Американските вестници са ваши.
Немските вестници са техни.

Чии са американските вестници?
Чии са българските вестници?
Чии са немските вестници?

Американските вестници са наши.
Българските вестници са ваши.
Немските вестници са техни.

Ваша ли са американските вестници?
Ваша ли са немските вестници?
Техни ли са българските вестници?
Наши ли са тези моливи?
Ваша ли са американските ножчета
за бръснене?
Техни ли са кепетата?
Чии са тези моливи?
Не са ли ваши тези книги?
Чии са линиите?
Ваша ли са тетрадките?
Не са ли техни тези тетрадки?
Чии са списанията в чекмеджетата?
Чии са кепетата на закачалката?
Чии са тези пари?
Тези пари ваши ли са?

и т.н.

9.

Чий е българският вестник?
този молив?
този роман?
червеният молив?
този учебник?
и т.н.

Българският вестник е мой.

негов, твой, техен, нейн,
наш, мой, ваш

Чия е тази книга?
линията?
тази тетрадка?
тази риза?
тази връзка?
шапката?
и т.н.

Тази книга е негова.

моя, ваша, нейна, твоя,
наша, тяхна, негова

Чие е това списание?
това чекмедже?
това шишенце?
бурканчето?
ножчето за бръснене?
зеленото кепе?
и т.н.

Това списание е наше.

твое, тяхно, мое, нейно,
негово, ваше, наше

Чии са моливите?
кепетата на закачалката?
ножчетата за бръснене?
списанията?
българските вестници?
тези книги?
и т.н.

Моливите са техни.

ваши, мои, наши, твои,
нейни, негови, техни

10.

Чие е американското списание?
Негово ли е това чекмедже?
Ваши ли са българските вестници?
Чии са жълтите моливи?
Твоя ли е тази книга?
Негов ли е този учебник?
Наши ли са тези списания?
Чии са американските цигари?
Ваш ли е този одеколон?
Чия е тази линия?
и т.н.

11.

Жълтият молив е мой.
Моят молив е жълт.
Червеният молив е твой.
Твоят молив е червен.

Жълтият молив е мой.
Червеният молив е твой.
Американският крем е мой.
Италианският крем е твой.
Французкият одеколон е мой.
Руският одеколон е твой.
Цивилният панталон е мой.
Военният панталон е твой.
Българският сапун е мой.
Английският сапун е твой.

и т.н.

Моят молив е жълт.
Твоят молив е червен.
Моят крем е американски.
Твоят крем е италиански.
Моят одеколон е французки.
Твоят одеколон е руски.
Моят панталон е цивилен.
Твоят панталон е военен.
Моят сапун е български.
Твоят сапун е английски.

12.

Кафявата връзка е моя.
Зелената връзка е твоя.
Моята връзка е кафява.
Твоята връзка е зелена.

Кафявата връзка е моя.
Зелената връзка е твоя.
Сивата шапка е моя.
Бялата риза е твоя.
и т.н.

Зеленото кепе е мое.
Бялото кепе е твое.
Бежовото сако е мое.
Американското списание е твое.
и т.н.

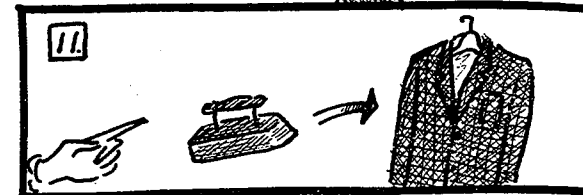
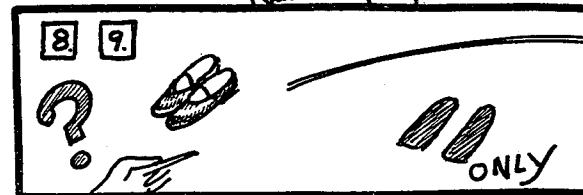
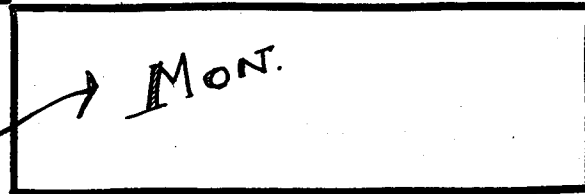
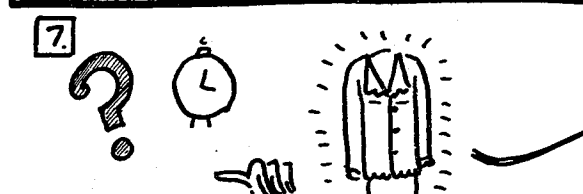
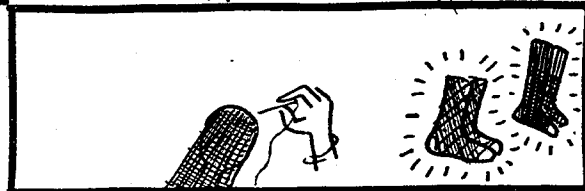
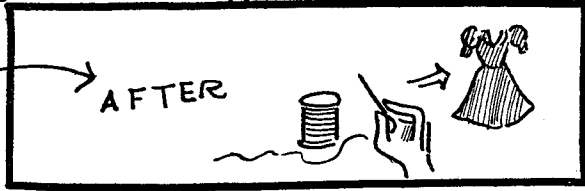
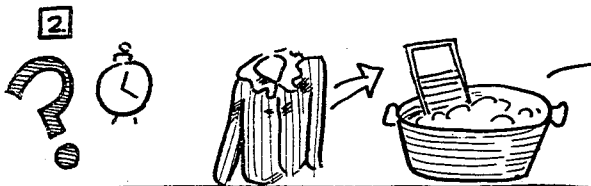
Българските вестници са мои.
Американските вестници са твои.
Белите ризи са мои.
Кафявите връзки са твои.
Германските ножчета за бръснене
са мои.

и т.н.

Моята връзка е кафява.
Твоята връзка е зелена.
Моята шапка е сива.
Твоята риза е бяла.

Моето кепе е зелено.
Твоят кепе е бяло.
Моето сако е бежово.
Твоят списание е американско.

Моите вестници са български.
Твоите вестници са американски.
Моите ризи са бели.
Твоите връзки са кафяви.
Моите ножчета за бръснене са
германски.

РАЗГОВОР

DIALOGUE

Госпож́а Гáнчева гóвóри с дъщеря́ си Ир́ина по домакíнски въпрóси.

Mrs. Gantcheva is talking with her daughter Irina about house matters.

Гáнчева:

Ир́ино, тво́я ли е тази мръсна блу́за?

Mrs. Gantcheva:

Irina, is this dirty blouse yours?

Ир́ина:

Не, ма́мо, тя не е мо́я. Тя е на Ра́дка.

Irina:

No, mother, it isn't mine. It belongs to Radka.

- Кога́ ще я изперéш?
- Ще я изперá, след като заш́ия нейната рóкля.

- When are you going to wash it?
- I'll wash it after I sew her dress.

- Заш́и ли гóрната рíза на Борíс?

- Did you sew up Boris's shirt?

- Неговата рíза е здра́ва. Заш́их тáтковата.

- His shirt is in good shape. I sewed up Daddy's.

- Какво напра́ви с те́хните чора́пи?

- What did you do with their socks?

- Закéрних ги.

- I mended them.

- Занéсе ли костю́мите на химíческо чíстене?

- Did you take the suit for dry cleaning?

- Занéсох са́мо тво́я и тáтковия.

- I took only yours and Dad's.

- Ами ва́шите костю́ми?

- How about your suits?

- На́шите ще изпра́тя след-обед.

- I'll send ours in the afternoon.

- Кога́ ще бóде готóв мо́ят костю́м?

- When will my suit be ready?

- Тво́ят ще бóде готóв в понеде́лник.

- Yours will be ready on Monday.

- Какво напра́ви със свóите обу́ща?

- What did you do with your shoes?

- Занéсох ги на обу́щаря.

- I took them to the shoemaker.

- Ка́за ли му да им слóжи са́мо подмéтки?

- Did you tell him to put only soles on them?

- Да, но то́й íска да попра́ви и то́ковете. Те са крíви.

- Yes, but he wants to repair the heels, too. They are uneven.

- Изчѣтка ли балтона на баща си?	- Did you brush the (winter) overcoat of your father?
- Да, изчѣтках го.	- Yes, I brushed it.
- Вземѣ жтията и изгладѣ неговото сакѣ.	- Take the iron and press his jacket.
- Добре, мамо.	- All right, mother.

СОФИЙСКИ ГРАДСКИ НАРОДЕН СЪВЕТ

СП „ХИГИЕННИ УСЛУГИ“

ул. „Веслец“ 8 — тел. 7-43-12.

ГРАЖДАНИ И ГРАЖДАНКИ,

СП „Хигиенни услуги“ от днес открѣ приемателен пункт на бул. „Г. Димитров“ 79.

В новия пункт ще се приема за изпиране и изглаждане всякакво бельѣ.

Всеки гражданин ще остане доволен от качествено и срочно извършване на тези услуги.

Ръководители на предприятия, хотели, столове, ресторанти, домакини и учащи се, ползуйте услугите на СП „Хигиенни услуги“, където ще получите качествено обслужване и ще бъдате задоволени вашите изисквания.

ГРАМАТИКА - GRAMMAR ANALYSISI. THE POSSESSIVES

1. The Bulgarian possessives are in reality adjectives which change in gender and number according to the gender and number of the noun they modify. The possessives are:

a.	<u>Masculine</u>	<u>Feminine</u>	<u>Neuter</u>	<u>Plural</u>	
	МОЙ	МОЯ	МОЕ	МОИ	my, mine
	ТВОЙ	ТВОЯ	ТВОЕ	ТВОИ	(thy)your, yours
	НЕГОВ	НЕГОВА	НЕГОВО	НЕГОВИ	his, its
	НЕИН	НЕЙНА	НЕЙНО	НЕЙНИ	her, hers
	НАШ	НАША	НАШЕ	НАШИ	our, ours
	ВАШ*	ВАША	ВАШЕ	ВАШИ	your, yours
	ТЕХЕН	ТАХНА**	ТАХНО	ТЕХНИ	their, theirs
b.	СВОЙ	СВОЯ	СВОЕ	СВОИ	Reflexive possessive, for its meaning see below.

Examples for a.

Този костюм е мой.
Бялата блуза е моя.
Черното сако е мое.

This suit is mine.
The white blouse is mine.
The black jacket is mine.

* The form for the second person plural ваш, ваша, ваше, ваши is capitalized when used as a polite address: Ваш, Ваша, Ваше, Ваши
Example:

Аз пуша Вашите цигари. I smoke your cigarettes.

** The forms тахна, тахно are spelled and pronounced with я, but in Western Bulgaria they are pronounced with е.

На масата няма мои книги.

There are none of my books on the table.

Той пише с неин молив.

He writes with a pencil of hers.

Аз нося неговите дрехи.

I wear some clothes of his.

Те пият от нашите чаши.

They drink from our cups.

Ние пушим техните цигари.

We smoke their cigarettes.

Аз ям вашата луканка.

I am eating your salami.

б. своѝ, своя, свое, свои is a reflexive possessive, it is used for all persons whenever the object refers to or is possession of the subject. It is translated into English as my (own), your (own), his (own), her (own), its (own), our (own). Examples:

Аз пиша със своя молив.

I write with my (own) pencil.

Ние четем своя урок.

We are reading our (own) lesson.

Ти пишеш своята домашна работа.

You write your (own) homework.

Notice that there is an essential difference in the meaning in these pairs of sentences:

Той пише своята домашна работа.

He is writing his own homework.

Той пише неговата домашна работа.

He is writing his (of another student) homework.

Те пишат своята домашна работа

They are writing their (own) homework.

Те пишат тяхната домашна работа.

They are writing their (of other students) homework.

2. Colloquial Usage of the Possessives.

Colloquially many Bulgarians use: МОЙ, ТВОЙ, НАШ и ВАШ instead of своѝ. Examples:

Аз пиша моята домашна работа.

I write my homework.

Ти пишеш твоята домашна работа.

You write your homework.

Ние пишем нашата домашна работа.

We write our homework.

Вие пишете вашата домашна работа.

You write your homework.

Although this usage is not confusing, it is not recommended. However the pronoun for the 3rd person негов, неин and техен cannot be used where своѝ is necessary, since this exchange leads to a confusion of the meaning. See I b above.

II. THE PERFECTIVE ASPECT OF THE AUXILIARY VERB СЪМ "to be"

The perfective aspect of the auxiliary verb "to be" is бъда. Its present tense is as follows:

бъда	бъдем/е/
бъдеш	бъдете
бъде	бъдат

III. Future Tense of съм and бъда "to be".

Imperfective

аз ще съм
ти ще си
той
тя ще е
то

ние ще сме
вие ще сте
те ще са

I will be

Perfective

аз ще бъда
ти ще бъдеш
той
тя ще бъде
то

ние ще бъдем
вие ще бъдете
те ще бъдат

The interrogative, negative and interrogative-negative forms of these verbs follow the patterns of the ordinary verbs. See Lesson 22, Grammar.

ДСП „Балкантурист“

Ресторант **ЦУМ**

ЗАДОВОЛЯВА ВСИЧКИ ВКУСОВЕ **Срещи**
ВСЯКА НЕДЕЛЯ ТАНЦОВА ЗАБАВА **ЦЕНТЪР**
7-7292

ГРАМАТИЧНИ УПРАЖНЕНИЯ

GRAMMAR DRILL

Grammar: I. The Possessives

II. The Perfective Aspect of the Auxiliary Verb " СЪМ "

1.

Чий е този молив?
 Чия е тази книга?
 Чие е това кепе?
 Чии са тези моливи?
 тази линия?
 този учебник?
 мръсната блуза?
 бялата рокля?
 горните ризи?
 тези рокли?
 мръсните чорапи?
 тези обувки?
 този балтон?
 кафявите обувки?
 черните обувки?
 тази тетрадка?
 синята връзка?
 зеленото кепе?
 този вестник?
 това списание?
 този стол?
 това чекмедже?
 тези кепета?
 и т.н.

Този молив е мой.
 твой
 негов
 нейн
 наш
 ваш
 техен

2.

Твой ли е този молив?
 Нейна ли е бялата рокля?
 Ваши ли са мръсните чорапи?
 Тяжна ли е тази къща?
 и т.н....и т.н....

Да, този молив е мой.
 Не, този молив не е мой.
 Този молив е твой.

и т.н.

3.

Жълтият молив е мой.
 Зеленото кепе е твое.
 Мръсната блуза е нейна.
 Мръсните обувки са техни.
 Бялата риза е негова.
 Сивите чорапи са наши.
 Белият буркан е неин.
 Американските вестници са ваши.
 Немското списание е тяхно.
 Французкият крем е твой.
 Италианският сапун е техен.
 Виенският одеколон е наш.
 Английските ножчета за бръснене са мои.

Германското оръжие е наше.
 Френското списание е ваше.
 Кафявите обувки са негови.
 Бежовото сако е мое.
 Малката къща е наша.
 Голямата къща е тяхна.
 Българската паста за зъби е моя.
 Жълтите моливи са твои.
 Руският сапун е негов.
 Съветското списание е нейно.
 Бялото кепе е негово.
 Мръсните блузи са нейни.
 Зеленото кепе е ваше.
 Виенският одеколон е ваш.
 Синята книга е ваша.

и т.н.

Моят молив е жълт.
 Твоето кепе е зелено.
 Нейната блуза е мръсна.
 Техните обувки са мръсни.
 Неговата риза е бяла.
 Нашите чорапи са сиви.
 Нейният буркан е бял.
 Вашите вестници са американски.
 Тяхното списание е немско.
 Твоят крем е французки.
 Техният сапун е италиански.
 Нашият одеколон е виенски.
 Моите ножчета за бръснене са английски.

Нашето оръжие е германско.
 Вашето списание е френско.
 Неговите обувки са кафяви.
 Моето сако е бежово.
 Нашата къща е малка.
 Тяхната къща е голяма.
 Моята паста за зъби е българска.
 Твоите моливи са жълти.
 Неговият сапун е руски.
 Нейното списание е съветско.
 Неговото кепе е бяло.
 Нейните блузи са мръсни.
 Вашето кепе е зелено.
 Вашият одеколон е виенски.
 Вашата книга е синя.

4.

Моят молив е жълт.
 Твоето кепе е зелено.
 Нейната блуза е мръсна.
 Неговият крем е бял.
 Нашето списание е американско.
 Вашите чорапи са сиви.
 Французкият сапун е техен.
 Нейният одеколон е виенски.

и т.н.

Жълтият молив е мой.
 Зеленото кепе е твое.
 Мръсната блуза е нейна.
 Белият крем е негов.
 Американското списание е наше.
 Сивите чорапи са ваши.
 Техният сапун е французки.
 Виенският одеколон е неин

и т.н.

5.

Моите моливи са жълти.
 Аз имам български списания.
 Той има зелени връзки.
 Кафявите кепета са твои.
 Нашите вестници са на масата.
 Белите блузи са нейни.
 Тя изпра своите мръсни блузи.
 Неговите горни ризи са бели.
 Тя ще зашие своите рокли.
 Тя закърпи своите чорапи.
 Аз ще изпратя вашите костюми.
 Ние ще купим техните къщи.
 Ние ще продадем своите къщи.
 Той взе неговите моливи и
 му даде своите.
 Довечера тя ще изглади неговите сака.
 Утре аз ще изгладя своите панталони.
 Твоите ножчета за бръснене са дебели.
 Немските списания са техни.
 Техните списания са немски.
 Ние четем своите уроци.

и т.н.

6.

Моят молив е жълт.
 Аз имам българско списание и американски вестник.
 Снощи аз изгладих своя панталон.
 Ние четем своя урок.
 Немското списание е тясно.
 Твоето ножче за бръснене е дебело.
 Тяжното списание е немско.
 Той взе неговия молив и му даде своя.
 Снощи тя изпра своята мръсна блуза.
 Утре тя ще изпере неговата риза.

и т.н.

Моят молив е жълт.
 Аз имам българско списание.
 Той има зелена връзка.
 Кафявото кепе е твое.
 Нашият вестник е на масата.
 Бялата блуза е нейна.
 Тя изпра своята мръсна блуза.
 Неговата горна риза е бяла.
 Тя ще зашие своята рокля.
 Тя закърпи своя чорап.
 Аз ще изпратя вашия костюм.
 Ние ще купим тяхната къща.
 Ние ще продадем своята къща.
 Той взе неговия молив и му даде своя.
 Довечера тя ще изглади неговото сако.
 Утре аз ще изгладя своя панталон.
 Твоето ножче за бръснене е дебело.
 Немското списание е тясно.
 Тяжното списание е немско.
 Ние четем своя урок.

и т.н.

7.

С чий молив пишете?

той, ти, аз, вие

Аз пиша със своя молив.
неговия
вашия
твоя
моя
нейния

8.

С моя молив ли пишете вие?

той, ти, аз, вие, ние,
тя, те

Да, аз пиша с твоя молив.
Не, аз не пиша с твоя молив.
Аз пиша със своя молив.

9.

Чия домашна работа пише той?

вие, ти, аз, те, ние, тя,
студентите, сержант Стоянов

Той пише своята домашна работа.
твоята
моята
неговата
нейната
тяхната
нашата
вашата

10.

Твоята домашна работа ли пише
той?

ние, те, вие, аз, ти,
учениците, г-н.....

Да, той пише моята домашна
работа.
Не, той не пише моята домаш-
на работа.
Той пише своята домашна работа.
тяхната
нашата
вашата

11.

Чи блузи изпра снощи?

Аз изпрах своите блузи снощи.
твоите
и т.н.

Чи обува занесе на обущаря?
Чи чорапи ще закърпим довечера?
Чи ризаи ще замием утре?

Lesson 30

12.

Моите обуца ли занесе той на
обущаря вчера?

Да, той занесе твоите обуца на
обущаря вчера.

Не, той не занесе твоите.
Той занесе своите.

нейните
техните
и т.н.

Ще зашиеш ли моите ризи утре?
Закърпи ли своите чорапи снощи?
Испра ли нейните мръсни блузи?
Взе ли своите обувки от обущаря?
Испрати ли техните костюми на
химическо чистене?

13.

Чие сако носите?

той, тя, ти, аз

Аз нося своето сако.

твоего
неговото
моего
нейното

14.

Вие моего сако ли носите?

той, ти, аз, тя

Да,.....

Не,.....

15.

Кой ще бъде у Христови довечера? Аз ще бъда у Христови довечера.

той, те, ние, тя, вие, ти,
брат ми, чичо Кольо, и т.н.

Къде ще бъдете довечера?

Кога ще бъдат те в къщи?

Ще бъдеш ли там след половин час?

В къщата на госпожа Ганчева винаги има много домакинска работа. Ирина, голямата дъщеря на Ганчева, е много добро момиче. Тя винаги помага на майка си.

Един следобед г-жа Ганчева видя една мръсна блуза в къщи. Тя попита Ирина дали блузата е нейна. Блузата не беше на Ирина, а на нейната сестра. Ирина я изпра, след като заши роклята на сестра си.

Тя заши и ризата на баща си. Не можат да зашият ризата на брат си. Нямахме време за това. След това закръпи техните чорапи. Не забрави да занесе и костюмите на родителите си на химическо чистене.

Рано сутринта на другия ден тя изчетка балтона на баща си и изгледа неговото сако. После занесе свбите обуца на обуцаря, за да им сложи подметки. Обуцарят, обаче, поиска да им поправи и тбковете, понеже бяха криви.

Следобед тя изпрати на химическо чистене костюма на сестра си и своя костюм. Те ще бъдат готови в сряда.

LESSON 30

ИРЕВОД

TRANSLATION

1. When do you wash? I wash on Saturday. Did you wash your dirty blouses last Saturday? Yes, I washed them.
2. What are you talking about? We're talking about house matters.
3. Are you sewing Daddy's shirts? I sewed his shirts last night. Now I'm sewing mine. When did you take his suit for dry cleaning? A few days ago I took his, yours and mine for dry cleaning.
4. We didn't work at the Tractor Plant last year. They worked there.
5. Did you serve in the Air Force a few years ago? No, I didn't serve in the Air Force. I served in the infantry. Did you fire mortars? No, we fired rifles and machine guns. Heavy machine guns? Yes.
6. Half an hour ago I took the meat slicer from the kitchen and put it on the table. She is cutting the meat now.
7. I didn't send the letters. He sent them.
8. Did you bring her shoes from the shoemaker this morning? I didn't bring them because they weren't ready. I brought theirs.
9. I took the iron and pressed my jacket. You forgot to press yours, didn't you?
10. They continued on foot and we continued by train.
11. She set the soup plates and the dinner plates, and I arranged the forks, the spoons and the knives. They took a few chairs from the drawing room and put them around the table.
12. Undoubtedly, you paid a lot for the house. Yes, we gave a lot of money.

ВЪПРОСИ И ОТГОВОРИ

QUESTIONS & ANSWERS

1. Къде има винаги много домакинска работа?
В къщата на госпожа Ганчева има винаги много домакинска работа.
2. Кой помага на госпожа Ганчева?
Нейната голяма дъщеря, Ирина, ѝ помага.
3. Защо помага Ирина на майка си?
Тя ѝ помага, защото е много добро момиче.
4. Какво видя госпожа Ганчева един ден в къщи?
Тя видя една мръсна блуза.
5. Какво попита госпожа Ганчева Ирина?
Тя я попита дали блузата е нейна.
6. Чия беше мръсната блуза?
Мръсната блуза беше на сестрата на Ирина.
7. Какво направи Ирина с блузата на сестра си най-напред?
Тя я изпра най-напред.
8. Какво направи Ирина с блузата след това?
Тя я заши след това.
9. Чия риза заши Ирина после?
Тя заши ризата на баща си.
10. Чия риза не можѝ да заши Ирина?
Тя не можѝ да заши ризата на брат си.
11. Защо не заши Ирина ризата на брат си?
Тя не я заши, защото нямаше време.
12. Какво забърпи Ирина след това?
Тя забърпи чорапите на баща си и на брат си.
13. Какво не забрави да направи тя?
Тя не забрави да занесе костюмите на родителите си на химическо чистене.
14. Какво направи тя рано сутринта на другия ден с балбона и сако̀то на баща си?
Тя изчетка балбона на баща си и изгледа неговото сако̀.

15. Какво занесе тя на обушаря?
Тя занесе своите обуша на обушаря.
16. Защо занесе тя своите обуша на обушаря?
Тя ги занесе на обушаря, за да им слобжи подметки.
17. Какво пойска да поправи обушарят на нейните обуша?
Той пойска да поправи токовете им.
18. Защо искаше обушарят да поправи токовете на нейните обуша?
Той искаше да поправи токовете на нейните обуша, защото бяха криви.
19. Когá изпра̀ти на химическо чистене Ирина костюма на сестра̀ си и сво́я костюм?
Тя ги изпра̀ти на химическо чистене следобед.
20. Когá ще б́де готóв костюмът на г-жа̀ Ганчева?
Той ще б́де готóв в понеде́лник.
21. Кой перé ризите Ви, кога̀то сте в ќщи?
М́ята ма́йка ги перé.
22. Ва̀шите ризи по-хубави ли са от ризите на баща̀ Ви?
Не. Мóите ризи не са по-хубави от неговите ризи.
23. Всяка седмица ли изпра̀щате своите костюми на химическо чистене?
Не. Аз изпра̀щам своите костюми на химическо чистене все́ки две седмици.
24. Кóлко често изпра̀ща сестра̀ Ви костюмите на баща̀ Ви на химическо чистене?
Тя изпра̀ща неговите костюми на химическо чистене ед́н път на ме́сеца.
25. В кой дни изпра̀щате своите костюми на химическо чистене?
Аз изпра̀щам своите костюми в понеде́лник, а сестра̀ ми изпра̀ща костюмите на баща̀ ми в сря́да.
26. Кой обушар попра́вя Ва̀шите обúвки?
Обушарят до гимна́зията попра́вя винаги мóите обúща.
27. Кой чéтка дрéхите Ви в ќщи?
М́ята сестра̀ Ра́дка ги чéтка.
28. Когá чéтка Ра́дка дрéхите Ви?
Тя ги чéтка обикнове́но сýтрин.

Part I

Translate into Bulgarian:

1. Did you wash your dirty shirts? Yes, I washed my shirts a few days ago. However, I didn't wash yours.
2. I will take his suit for dry cleaning tomorrow morning.
3. The Russian novel is hers, but the American and the German magazines are his.
4. We sold our house a few weeks ago. They bought our house for twenty thousand leva.
5. Did they take their shoes to the shoemaker? No, they didn't take their shoes to the shoemaker. They took hers and yours.
6. My suit is brown and yours is blue. Now I'm wearing yours and you are wearing mine.
7. Her Eau-de-Cologne is French. His is Italian. Mine is English, and theirs is Viennese.

Part II

Translate and answer in Bulgarian:

1. How often do you take your suits for dry cleaning?
2. Can you press your jacket?
3. Do you wash your dirty shirts and socks?
4. Who mends your socks?

Part III (Tape recording assignment)

1. Record the dialogue to lesson 30.
2. Translate the questions in part III; record them and record the answers.

РЕЧНИК

VOCABULARY

балтѡн м.	(winter) overcoat
блѡза ф.	blouse
вѡш, -а, -е, -и	your, yours
въпрѡс м.	question; (here) matter
гладя, -и, -их	to press, to iron
изгладя, -и, -их	
гѡрен, гѡрна, -о, -и	upper
гѡрна рѡза	high shirt
готѡв, -а, -о, -и	ready
дали conj.	whether
домакински, -а, -о, -и	of or pertaining to a house, house-
домакински въпрѡс	house matter / hold
домакинска рѡбота	housework
за да	in order to
закѡрпя see кѡрпя	to mend
здрав, -а, -о, -и	in good shape
зашѡя see шѡя	
изгладя see гладя	
изперѡ see перѡ	
изпращам	to send
изпраѡя, -и, -их	
изчѡткам see чѡткам	
крѡв, -а, -о, -и	crooked; uneven (for shoe heels)
кѡрпя, -и, -их	to mend
закѡрпя, -и, -их	
мой, мѡя, мѡе, мѡи	mine, my
момѡче п.	girl
мрѡсен, мрѡсна, -о, -и	dirty
обѡвка f.pl.обѡвки и обѡща	shoe
обѡщѡр м.	shoemaker
перѡ, -е, прах	to wash (clothes)
изперѡ, -е, изпрах	
пѡтам	to ask a question
пѡпѡтам, -а, -ах	
подмѡтка ф.	sole
понедѡлник	Monday
в понедѡлник	on Monday
поправям	to repair
поправя, -и, -их	
рѡбота ф.	work
родѡтел м.	parent
рѡкля ф.	dress
сѡм на	to belong to

LESSON 30

ТАТКО	daddy
ТАТКОВ, -а, -о, -и	dad's; daddy's
ТВОЙ, ТВОЯ, ТВОЕ, ТВОИ	your, yours, (familiar form)
ТЕХЕН, ТЯХНА, ТЯХНО, ТЕХНИ	their, theirs
ТОК м.pl. ТОКОВЕ	heel
ХИМИЧЕСКИ, -а, -о, -и	chemical
ХИМИЧЕСКО ЧИСТЕНЕ	dry cleaning
ЧЕТКАМ	to brush
ИЗЧЕТКАМ, -а, -ах	
ЧИЙ? ЧИЯ, ЧИЕ, ЧИИ?	whose?
ЧИСТЕНЕ п.	cleaning
ЧОРАП м.	sock, stocking
ШИЯ, -е, ШИХ	to sew, to sew up
ЗАШИЯ, -е, ЗАШИХ	
ЮТИЯ	iron (for ironing)

ТРИДЕСЕТ И ПЪРВИ УРОК

LESSON 31

ВСТЪПИТЕЛНИ ГРАМАТИЧНИ УПРАЖНЕНИЯ

GRAMMAR PERCEPTION DRILL

Grammar: Short Forms of the Personal Pronouns -- Accusative Case

1.

Аз те виждам.

Ти ме виждаш.

Ти виждаш ли ме?

Аз виждам ли те?

Той вижда ли те?

ме?

Да, аз те виждам.

Да, ти ме виждаш.

Да, той ме вижда.

Да, той те вижда.

те, тя, ние, вие, аз,
г-н....., студентите

Ти чуваш ли ме?

Аз чувам ли те?

Ти разбираш ли ме?

Те разбират ли ме?

Ти разбра ли ме?

Той разбра ли те?

Аз разбрах ли те?

Те видяха ли ме снощи?

Ще ме чакате ли довечера?

Поздравихте ли ме тази сутрин?

Аз поздравих ли те преди малко?

Тя срещна ли те снощи?

Харесва ли те г-жа.....?

Тя харесва ли ме?

Те раниха ли те?

Брат ти придружи ли те?

Познавам ли те?

Те познават ли ме?

Тя забрави ли ме?

Те заградиха ли те?

Той би ли те?

2.

Кой ме разбира?
 Кой ме вижда?
 Кой те чува?
 Кой те вижда?
 Кой ме разбра?
 Кой ме видя снощи?
 Кой ще те чака в 4 ч. следобед?
 Кой ме поздрави преди малко?
 Кой те срещна пред киното снощи?
 Кой ме харесва?
 Кой те придружи до Черни връх
 миналата неделя?
 Кой те харесва?
 Кой ме познава?
 Кой те рани в главата?
 Кой те би?

Аз те разбирам.

той, ние, те, тя, вие,
 Г-н....., студентите, и т.н.

3.

Аз виждам Г-н
 Аз го виждам.
 Аз виждам жълтия молив.
 Аз го виждам.
 Аз виждам зеленото кепе.
 Аз го виждам.

Вие виждате ли Г-н.....?
 жълтия молив?
 зеленото кепе?
 списанието?
 ножчето за бръснене?
 виенския одеколон?
 българския вестник?
 учителя?
 и т.н.

Да, аз го виждам.

Видяхте ли Г-н снощи?
 Харесавте ли летния костюм?
 Купихте ли бежовото сако?
 Поздравихте ли учителя тази сутрин?
 Разбрахте ли учителя вчера?
 Тя познава ли Г-н.....?
 Те заградиха ли неприятеля?
 Той би ли детето?

Да, аз го видях.
 Да, аз го харесах.
 Да, аз го купих.
 Да, аз го поздравих.
 Да, ние го разбрахме.
 Да, тя го познава.
 Да, те го заградиха.
 Да, той го би.

4.

Кой познава г-н.....?
 Кой ще чете българския вестник
 довечера?
 Кой чете американското списание
 снощи?
 Кой купи това сако?
 Кой видя този хубав филм снощи?
 Кой ще придружи Христо до хижата
 утре?
 Кой харесва това сако?
 Кой разбира учителя?
 Кой чува учителя?
 Кой загради неприятеля в гората?
 Кой плени този войник?
 Кой рани офицера?

Аз го познавам.

той, те, ти, ние, и т.н.

5.

Аз виждам г-жа.....
 Аз я виждам.
 Аз виждам закачалката.
 Аз я виждам.

Вие виждате ли г-жа.....?
 закачалката?
 синята книга?
 българката?
 гумата?
 линията?
 тетрадката?

Да, аз я виждам.

Вие познавате ли г-жа.....?
 Вие взехте ли книгата?
 линията?
 тетрадката?

Да, аз я познавам.

Да, аз я взех.

Изпра ли мръсната блуза на Радка?
 Заши ли горната риза на Борис?
 Ще чакате ли жена си следобед?
 Харесвате ли г-жа.....?
 Срегнахте ли Милка вчера?
 Купихте ли бялата копринена риза?
 Поздравихте ли булката?

Да, аз я изпрах.

Да, аз я заших.

Да, аз ще я чакам.

Да, аз я харесвам много.

Да, аз я срегнах.

Да, аз я купих.

Да, аз я поздравих.

и т.н.

6.

Кой познава г-жа.....?
Кой харесва г-жа.....?
Кой придружи Милка до хижата
миналата седмица?
Кой купи тази горна риза?
Кой ще четете тази книга?
Кой пише домашната работа сега?
Кой видя сестра му?
Кой поздрави булката?
Кой премина реката при вира
вчера?
Кой взе книгата от масата?
Кой срещна Радка вчера?
Кой ще изпере мръсната блуза?
Кой заши горната риза?

Аз я познавам.

ние, той, те, вие, и т.н.

7.

Той ни вижда.
Той ви вижда.

Кой ви вижда?
ни

Той ни вижда.
ви

Кой ви познава?
ни

те, аз, вие, ти, и т.н.

Кой ни чува?
ви

Кой ни видя снощи?
ви

Кой ви придружи до Черни връх?
ни

Кой ни поздрави?
и т.н.

8.

Аз виждам студентите.

Аз ги виждам.

Кой вижда студентите?
книгите?

кепетата? и т.н.

Кой занесе обувата на обушаря?

Кой закърпи чорапите?

и т.н.....и т.н.....

Аз ги виждам.

той, ние, те, и т.н.

9.

Вие познавате ли г-н.....?

Да, аз го познавам.

Да, познавам го.

Вие познавате ли г-жа.....?

Да, познавам я.

Вие разбирате ли ме?

Ти разбра ли ме?

Радка изпра ли мръсната блуза?

Изчетка ли балтона на баща си?

Занесе ли своите обувки на обуваря?

Заши ли горната риза на Борис?

Закърпи ли чорапите?

Занесе ли костюмите на химическо
чистене?

Донесе ли моето бежово сако?

Изглади ли неговия костюм?

Обуварят сложи ли подметките?

Харесваш ли американските ножчета
за бръснене?

Купи ли светлосзелената връзка?

Сложи ли вече масата?

Сложихте ли новата покривка и
кърпите?

Постави ли тя дълбоките чинии?

Поставихте ли всички прибори?

Наредихте ли вилниците, лъжиците
и ножовете?

Извади ли от бифета сервиза за
кафе?

Ти срещна ли Христо на улицата
миналата седмица?

Виждате ли ме?

Аз чувам ли ви?

Поздравихте ли булката?

До кога чака той жена си?

Кога закърпи чорапите?

Къде срещна Христо?

Кога го срещна?

Кога купи това списание?

Кога изпра Радка мръсната блуза?

Къде плениха войниците?

Кога взехте моливите от масата?

Къде поставихте кърпите?

Да, разбирам ви.

Разбрах те.

Изпра я.

Да, изчетках го.

Занесох ги.

Заших я.

Закърпих ги.

Да, занесох ги.

Донесох го.

Изгладих го.

Да, сложи ги.

Да, харесвам ги много.

Купих я.

Сложих я.

Да, сложихме ги.

Постави ги.

Поставихме ги.

Да, наредихме ги.

Извадих го.

Да, срещнах го.

Да, виждаме ви.

Чувате ни много добре.

Поздравихме я след сватбата.

Чака я до полунощ.

Закърпих ги тази сутрин.

Срещнах го на улицата.

Срещнах го преди половин час.

Купих го преди няколко дни.

Изпра я тази сутрин.

Плениха ги при моста.

Взех ги преди малко.

Поставих ги на масата.

и Т.Н.....и Т.Н.....

10.

Аз го виждам.
Аз не го виждам.
Аз я познавам.
Аз не я познавам.

Той ме разбира.
Те ни познават.
Аз ви виждам.
Той я видя снощи.
Те ги взеха от масата.
Аз те чух.
Аз го чаках до полунощ.

и т.н.

Той не ме разбира.
Те не ни познават.
Аз не ви виждам.
Той не я видя снощи.
Те не ги взеха от масата.
Аз не те чух.
Аз не го чаках до полунощ.

11.

Вие виждате ли молива?
Той вижда ли ме?
Те чуват ли ви сега?
Аз познавам ли г-жа.....?
Ти познаваш ли г-н.....?
Разбирате ли ме?
Аз чувам ли те сега?
Тя закърпи ли техните чорапи?
снощи?
Раниха ли ви?

и т.н.

Не, аз не го виждам
Не, той не ви вижда.
Не, те не ни чуват сега.
Не, не я познавате.
Не го познавам.
Не те разбирам.
Не, ти не ме чуваш сега.

Не ги закърпи снощи.
Не ме раниха.

12.

Аз я срещнах пред киното. Аз
не я срещнах пред театъра.

го, ги, я, ви, те

Той ме разбира сега. Той не ме
разбра снощи.

ни, я, ги, ме, го, те, ви

Аз го срещнах пред киното.
Аз не го срещнах пред театъра.

Той ни разбира сега. Той не ни
разбра снощи.

Те ни плениха в гората. Те
не ни плениха при моста.

го, ви, те, ни, ги, ме, я
я, го

Те го плениха в гората. Те не
го плениха при моста.

Той я познава. Аз не я познавам.
Тя не ги закърпи снощи. Закърпи
ги тази сутрин.
Аз не те разбирам. Той те разбира.
Тя ги вижда. Той не ги вижда.
Те я харесват. Аз не я харесвам.
Той не го занесе. Ти го занесе.
Тя не я купи вчера. Тя я купи
миналата седмица.
Те не ги взеха от кухнята. Те ги
взеха от гостната.
Той ни придружи до къщата. Той не
ни придружи до Черни връх.
Тя ви поздрави, но той не ви поз-
рави.
Те те чука, но той не те чу.

и т.н.

и т.н.

13.

Ти ме виждаш.
Ти виждаш ли ме?
Виждаш ли ме ти?
Ти ме виждаш.
Той я познава.
Те ги плениха.
Ти ме разбираш.
Вие ме познавате.
Те го среднаха снощи.

Вие ме чувате добре.

Ти виждаш ли ме?
Той познава ли я?
Те плениха ли ги?
Разбираш ли ме ти?
Познавате ли ме вие?
Те среднаха ли го снощи?
Среднаха ли го те снощи?
Вие чувате ли ме добре?
Чувате ли ме добре вие?

и т.н.

14.

Той познава ли я?
Той не я ли познава?
Не я ли познава той?
Разбирате ли ме?
Вие чувате ли ме добре?

Не ме ли разбирате?
Вие не ме ли чувате добре?

и т.н.

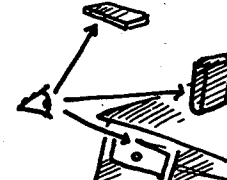
1 HELLO ?
 2 ~~XXXXXXXXXX~~ ? ?
 3 ? NOW?

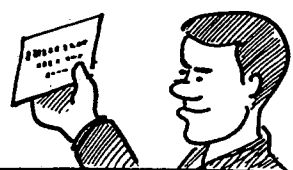
  DOBRI THANKS
 YES -----> ?
 NOW -----> ? WELL

4 ?

-----> ? ---> OFTEN

5 ? TSENKA PETROVA
 HELLO
 PETER

SOMEWHERE

6

GOOD

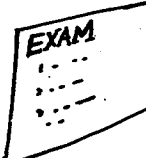
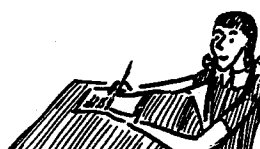
7 ? WED.

8 ALSO PETROVA

INVITATION

9 ? RESORT

EXAM

10 BRING TOO

--- TRY

11 ?
 12 BYE -- TUES!

 BYE --- TO STANKA

РАЗГОВОР

DIALOGUE

Телефонен разговор

A telephone conversation

- Добри:
Ало, Гебрги, как си?
- Георги:
Добрé съм, Добри. Благодаря.
- Има много шум. Можеш ли да ме чуеш?
- Да, чувам те, но слабо. Говори по-високо!
- Разбъраш ли ме сегá?
- Сегá те разбърам добрé.
- Срещаш ли госпожá Ценка Петрóва?
- Да, срещам я често.
- Имаш ли адрéса ѝ?
- Имам го някъде. Трѣбва да го потърся.
- Повикай ме по телефóна, щом го намéриш!
- Добрé, ще те повикам.
- Ще ни посетите ли във втóрник?
- Ще ви посетиме.
- Искam да покáня и Петрóва тогáва.
- Няма да бѣде лóшо да я покáниш.
- Завéде ли децáта на курóрт?
- Не още. Рáдка има да държи изпит.
- Доведѝ и тях тогáва!
- Ще глѣдам да ги доведá.
- Dobri:
Hello, Georgi, how are you?
- Georgi:
I'm well, Dobri. Thank you.
- There's a lot of noise. Can you hear me?
- Yes, I hear you, but faintly. Speak louder.
- Do you understand me now?
- Now I understand you well.
- Do you see Mrs. Tsenka Petrova?
- Yes, I often see her.
- Do you have her address?
- I have it somewhere. I have to look for it.
- Call me on the phone as soon as you find it.
- Good, I'll call you.
- Are you going to visit us on Tuesday?
- We'll visit you.
- I also want to invite Petrova then.
- It won't be a bad idea to invite her.
- Did you take the children to a resort?
- Not yet. Radka had to take an examination.
- Then bring them too.
- I'll try to bring them.

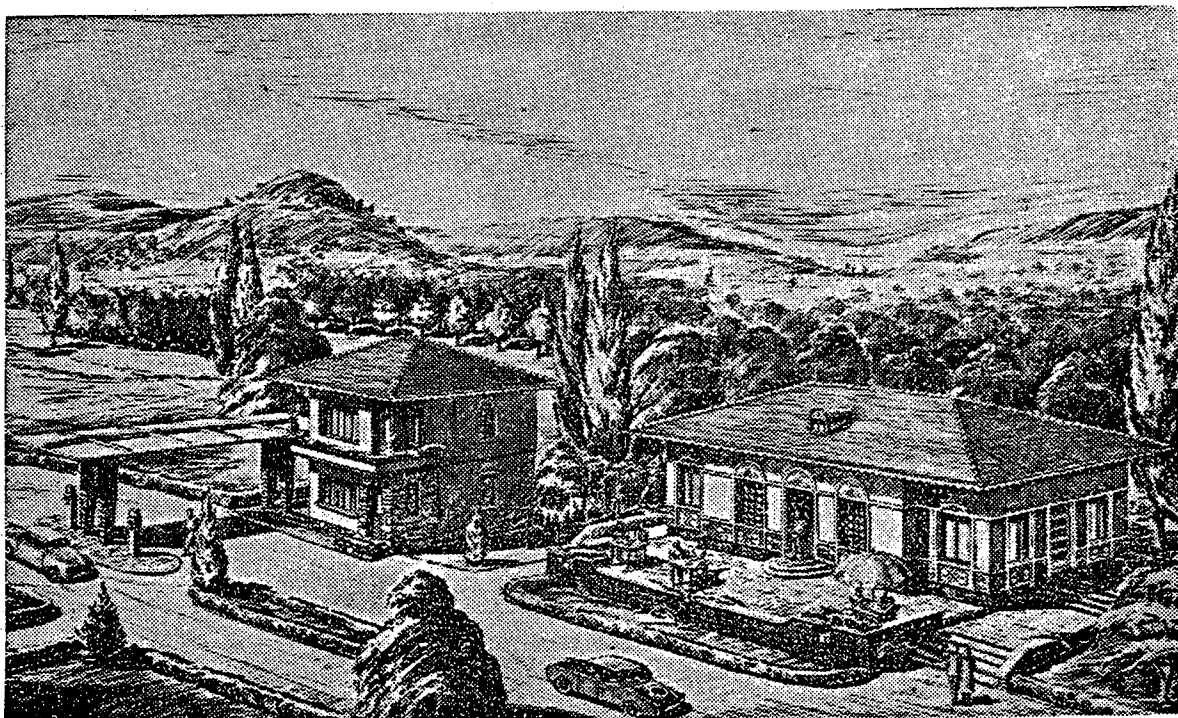
LESSON 31

- Ще донесеш ли грамофѳна и
плѳчите?
- Ще ги донесѳ.

- Are you going to bring the record
player and the records?
- I'll bring them.

- Довѳждане до втрѳрник!
- Довѳждане! Мнѳго здраве на
Стѳнка.

- Goodbye until Tuesday.
- Goodbye. Many regards to Stanka.

Проект за беззѳстѳния и ресторант на шѳсето за Пловдив — ѳтклонение то за Крѳчим

ГРАМАТИКА -- GRAMMAR ANALYSISDECLENSION OF THE PERSONAL PRONOUNS.

The personal pronouns аз, ти, той, тя, то, ние, вие, те are declined. Beside nominative (subjective case) they have two more cases: accusative (direct object) and dative (indirect object). In these two cases the personal pronouns have three different forms: short, long and double.

I. SHORT FORMS OF THE PERSONAL PRONOUNS - ACCUSATIVE CASE

<u>Singular</u>				<u>Plural</u>					
<u>Nominative</u>		<u>Accusative</u>		<u>Nominative</u>		<u>Accusative</u>			
1st p.	аз	I	ме	ме	1st p.	ние	we	ни	us
2nd p.	ти	you	те	you	2nd p.	вие	you	ви	you
3rd p.	той	he	го	him	3rd p.	те	they	ги	them
Masc.									
3rd p.	тя	she	я	her					
Fem.									
3rd p.	то	it	то	it					
neuter									

II. ACCENT OF THE SHORT PERSONAL PRONOUNS

1. The short forms of the personal pronouns have no stress when they are used in an affirmative or interrogative statement, Examples:

a. Affirmative

Аз те чувам.
 Сега те разбирам добре.
 Аз я срещам често.
 Аз ще те повикам.
 Ние ще ви посетиме.
 Радка ще ги донесе.

I hear you.
 Now I understand you well.
 I see her often.
 I'll call you.
 We will visit you.
 Radka will bring them.

b. Interrogative

Разбѣраш ли ме сегѧ?	Do you understand me now?
Срѣщате ли я чѣсто?	Do you see her often?
Завѣде ли ги на курорт?	Did you take them to a resort?
Ще ги покѧнят ли?	Are they going to invite them?
Ще ни посетѣте ли?	Will you visit us.

2. When the statement is negative or interrogative-negative, the personal pronouns are always stressed. Examples:

a. Negative

Аз не тѣ чувам.	I don't hear you.
Той не я срѣща чѣсто.	He doesn't see her often.
Те не ги завѣдоха на курорт.	They didn't take them to a resort.
Тя не го тѣрси.	She is not looking for him.

b. Interrogative-Negative

Не мѣ ли разбѣраш?	Don't you understand me?
Той не я ли срѣща чѣсто?	Doesn't he see her often?
Тя не го ли тѣрси?	Isn't she looking for him?

This rule does not apply when the verb is in the future tense. In this case the pronouns are not stressed, but ЩЕ or НЯМА are. Examples:

Тѡй не щѣ ли го повѣика?	Won't he call him?
Той нѧма ли да го повѣика?	" " "
Тѣ не щѣ ли я покѧнят?	Aren't they going to invite her?
Тѣ нѧма ли да я покѧнят?	" " " " "
Вѣе не ще ли ги посетѣте?	Won't you visit them?
Вѣе нѧма ли да ги посетѣте?	" " "
Той не ще ги доведѣ във втѡрник.	He won't bring them on Tuesday.
Той нѧма да ги доведѣ във втѡр- ник.	" " " " "

III. PLACE OF THE SHORT PERSONAL PRONOUN

The position of the short personal pronoun is:

1. Before the verb when the subject or some other word comes at the beginning of the sentence. Examples:

Аз те чувам.
Те ги срещат често.
Сегá го търся.
Вчера Ви видя.

I hear you.
They meet them often.
I am looking for him now.
He saw you yesterday.

2. After the verb if the sentence begins with the verb. Examples:

Срещнах го на улицата.
Заведе ги на училище.

I met him on the street.
He took them to school.

No sentence may begin with a short personal pronoun.

3. In a question with the particle ЛИ the short personal pronoun is always after the particle ЛИ. Examples:

Те търсят ли я?
Те ли я търсят?

Are they looking for her?
Are they the ones who are looking for her?

Вие каните ли ме?
Вие ли ме каните?

Are you inviting me?
Are you the one who is inviting me?

However when the question is negative, the pronoun follows the negation. Examples:

Те не я ли търсят?
Вие не ме ли каните?

Aren't they looking for her?
Aren't you inviting me?

ГРАМАТИЧНИ УПРАЖНЕНИЯ

GRAMMAR DRILL

Grammar: Short Forms of the Personal Pronouns - Accusative Case

1.

Кой повика Георгиеви по телефона снощи?

г-жа Христова
те
ни
г-н Мирев
ви

Аз ги повиках по телефона снощи.

той, ние, те, тя, жена ми,
вие, ти, и т.н.

Кой те познава?

Кой познава г-жа Христова?
г-н Стоев?

Кой ще ни посети във вторник?
Кой ще заведе децата на курорт?
Кой ще донесе грамофона и плочите?

Кой ще доведе Радка?

Кой ме търси?

Кой потърси адреса на г-жа Петрова?

Кой ме разбира сега?

Кой ме разбра вчера?

Кой може да ме чуе?

те
ви
ни

Кой може да ме разбере?

Кой ще покани Петрова в неделя?

Кой намери българския вестник?

2.

Ти познаваш ли г-жа Стоянова?

Да, аз я познавам.

Не, аз не я познавам.

Разбирате ли ме?

Аз виждам ли г-н... г-жа...?

ви...учениците?

Поздравихте ли учителя тази сутрин?
булката
студентите
ме, ни...

Да,.....
Не,.....

До кога чакахте жена си снощи?
децата
Петрова
Кольо
ни, ме

Чаках я до.....

Потърсихте ли адреса на Петрова?
писмото
книгите
линията

Ще посетите ли Добри във вторник?
Христови
ни, ме
Радка

Кога ще ни посетите?
ме

Кога ще посетите г-жа Мирева?
г-н Хитров?
Миреви?

Купихте ли американското списание
вчера?

свиноските пържолки
теленското
луканката
обущата
кашкавала

Те харесват ли къщата?
сакото?
чорапите?
връзката?
горните ризи?

Кога ще придружите Христо до Черни
връх?
сестра си
младоженците

Ще ме придружите ли до хижата?
ни

3.

Радка изпра ли мръсната блуза?
Вчера ли ме повика по телефона?

го
ни
я
те
ви

Не, тя не я изпра. Ирина я изпра.
Не, аз не те повиках по телефона
вчера. Повиках те преди
няколко дена.

и т.н.

При моста ли плениха войниците?
офицера?

Не, не ги плениха при моста.
Плениха ги в гората.

От кухнята ли взе ножовете?
сервиза за кафе?
покривката?
кърпите?
каната за вода?

Не, аз не ги взех от кухнята.
Взех ги от бюфета.

Срещнахте ли г-жа Стоянова вчера?
Христо
Иванови
сестра ми
брат ми

Не, аз не я срещнах вчера. Аз
я срещнах преди няколко дена.

Вчера ли закърпи тя чорапите?
ризата?
сакото?

Не, тя не ги закърпи вчера.
Тя ги закърпи преди малко.

Вие разбирате ли ме?

Не, аз не ви разбирам. Той ви
разбира.

Той чува ли ни?

ме, я, го
ви, те, ги

Не, той не ви чува. Тя ви чува.

В гората ли изоставихте оръжието?
картечницата?
миномета?
пушките?

Не, не го изоставихме в гората.
Изоставихме го покрай реката.

Вие харесвате ли г-жа Иванова?
това дете?
капитана?
ме
учителите

Не, аз не я харесвам. Той я
харесва.

Намерихте ли гумата?
вестника?
списанието?
адреса?
сините чорапи?

Не, аз не я намерих. Той я намери.

Заведохте ли депата на училище?
Радка
Кольо

Не, аз не ги заведох на училище.
Аз ги заведох на кино.

Донесе ли той парите
вчера?
документите
месото
романа
ризата
обущата

Не, не ги донесе вчера. Донесе ги
преди малко.

Ще доведеш ли жена си във
вторник?

Не, няма да я доведа във вторник.
Ще я доведа в събота.

и т.н.

4.

Той я харесва.
Те ги поставиха на масата.
Той не я харесва.
Те не ги поставиха на масата.
Вие ме разбирате.
Вие не ме разбирате.
Аз ги купих.
Тя ги занесе на обущаря.
Той ще го донесе.
Той няма да го донесе.
Те ви видяха снощи.
Те не ни видяха снощи.
Аз го продадох.
Вие не я продадохте.
Ти ги заведе на курорт.
Той я среща снощи.

Той харесва ли я?
Те поставиха ли ги на масата?
Той не я ли харесва.
Те не ги ли поставиха на масата.
Вие разбирате ли ме?
Вие не ме ли разбирате?
Ти купи ли ги?
Тя занесе ли ги на обущаря?
Той ще го донесе ли?
Той няма ли да го донесе?
Те видяха ли ви снощи?
Те не ни ли видяха снощи?
Аз продадох ли го.
Вие не я ли продадохте?
Заведе ли ги на курорт?
Срещна ли я снощи?

и т.н.

и т.н.

ЧЕТИВО

READING TEXT

Драги Ивáne,

Предí два дéна дóйде у домá Дóбри. Кáза ни че ше íмет във втóрник гóсти. Покáни и нас. Попíта ме за вáшия адрéс. Íска да покáни и вас. Поíска и адрéса на госпожá Цéнка Петрóва. Потёрсих го, но не можáх да го намéря. Кáзах му да го поíска от тéбе.

Днес той ми се обáди по телефóна. Попíта ме пак за адрéса на г-жа Петрóва. Аз го потёрсих отнóво, намéрих го, и му го кáзах.

Аз нýма да отíда у Дóбри сам. Ше взéма и женá си. Нýма да бóде лóшо и ти да доведéш свóята жéна. Аз ще глéдам да доведá и децáта. Те са óше тук. Рáдка íма íзпит след две сéдмици. След íзпита ше я взéмем с нас на курóрт.

Предí нýколко дéна кúпих мнóго хýбави грамофóнни плóчи. Ше ги занесém у Дóбри. Те мнóго íскат да ги чýят. Мóже и да танцúваме. Такá ше прекáраме и пó-весело.

Със сýрдéчни пóздрави,
твой Геóрги.

ИПЕВОД

TRANSLATION

1. Do you know Mrs. Petrova? Yes, I know her very well. Why do you want to know? Because she forgot her identity card at the store a few days ago. I want to return it, but I don't know her address. I talked with her this morning, but she didn't say anything about that. She called me on the phone at noon to-day. She will visit us tomorrow night. I'll tell her then about her identity card.
2. Did you take the children to school? Yes, I did. Did they take their textbooks? No, they didn't take them. They forgot to take them.
3. Why don't you take the shoes to the shoemaker? He has to put on soles and repair the heels.
4. Are you going to see Mr. Stoyanov tonight? Yes, I'll see him. Many regards to Mr. and Mrs. Stoyanov then.
5. They visited us last Tuesday. They stayed for supper. We ate and drank a lot. After that we danced, played cards and sang many American, German and Bulgarian songs. Radka and Irina played the piano.
6. Do you understand me well? When I hear you I understand you. I didn't understand you this morning.

ВЪПРОСИ И ОТГОВОРИ

QUESTIONS & ANSWERS

1. Кой отиде у Гебрги преди два дена?
Добрри отиде у Гебрги преди два дена.
2. Какво каза Добрри на Гебрги и женá му?
Той им каза, че ще има гости във вторник.
3. Какво направи Добрри, след като каза на Гебрги и жена му,
че ще има гости?
Той ги покáни да отидат и те у него тогáва.
4. За чий адрес попита той Гебрги?
Той го попита за адреса на Иван.
5. Защо поиска Добрри адреса на Иван?
Той поиска адреса на Иван, защото искаше да покáни и него.
6. Чий адрес поиска Добрри след това?
Той поиска адреса на госпожá Ценка Петрóва.
7. Дáде ли му Гебрги адреса на г-жá Петрóва?
Не, Той го потърси, но не можá да го намéри.
8. Какво направи Гебрги, след като не намéри адреса на госпожá
Петрова?
Той каза на Добрри да го поиска от Иван.
9. Когó повика Добрри по телефóна?
Той повика Георги.
10. Защо Добрри повика Гебрги по телефóна?
Той го повика по телефóна, за да го попита пак за адреса
на г-жа Петрóва.
11. Можá ли Гебрги да даде на Добрри адреса на г-жá Петрóва?
Не можá веднага. После го намéри и му го даде.
12. Сам ли ще отиде Гебрги у Добрри?
Не, Той ще заведе и женá си.
13. Какво препоръчва Гебрги на Иван?
Гебрги препоръчва на Иван и той да заведе женá си у Добрри.
14. Когó мисли да заведе Гебрги освен женá си?
Той мисли да заведе децáта си.

15. Къде са децата на Гебрги?
Те са още в София.
16. Защо децата на Гебрги не са на курорт?
Те не са на курорт, защото дъщеря му Радка има
изпит.
17. Когá ще заведе Гебрги дъщеря си Радка на курорт?
Той ще я заведе на курорт, след като тя държи изпит.
18. Какво купи Гебрги?
Той купи много хубави плочи.
19. Къде ще занесе Гебрги плочите си?
Той ще ги занесе у Добри.
20. Защо ще занесе Гебрги плочите си у Добри?
Той ще ги занесе у Добри, за да свирят на грамофон и
да танцуват.
21. Как мисли Гебрги, че ще прекáрат у Добри, ако слúшат
плочи и танцуват?
Той мисли, че така те ще прекáрат още по-весело.
22. Господин А., чувате ли ме добре, когато Ви говоря по
телефона от къщи?
Да, чувам Ви. /Не. Чувам Ви малко слабо./
23. Г-н Б., разбирате ли ме винаги, когато Ви говоря по
телефон?
Разбирам Ви.
24. Господин В., познавате ли госпожа Карова?
Да, познавам я. /Не, не я познавам./
25. Откога я познавате?
Познавам я от три месеца.
26. Ще я посетите ли във вторник?
Да, ще я посетя. /Не. Няма да я посетя тогава, защото
имам работа./
27. Господин В., потърсихте ли адреса на г-н Иванов?
Да, потърсих го.
28. Намерихте ли адреса на г-н Иванов?
Не можах да го намеря. Ще го потърся пак.

29. Вие ще доведете ли гостите си у дома в неделя?
 Да, ще ги доведá. /Не. Няма да ги доведá.
 Те ще отидат тогáва на театър./
30. Ще покáните ли г-н Иванов, след като намéрите адреса му?
 Разбáра се, че ще го покáня.

Зала „БЪЛГАРИЯ“		Неделя
КОНЦЕРТ на		29
ДЖАЗОВИЯ ОРКЕСТЪР		декември
директор ДИМИТЪР ГАНЕВ		
С УЧАСТИЕТО НА		
ИРИНА ЧМИХОВА	САШО НИКОЛОВ	
ВОКАЛЕН КВАРТЕТ	ТРИО устни хармоники	
конферират		
Васил МИРЧОВСКИ	Милчо ЧЕРВЕНКОВ	
Билети при касата на Централното концертно-гастроно бюро,	бул. „Руски“ 2, тел. 7-15-88	Начало 11 часа.

ГРАЖДАНКИ И ГРАЖДАНИ,
 Искате ли да посрещнете приятно
НОВАТА ГОДИНА
 ангажирайте си места в прочутия ресторант
„ЧЕРВЕНО ЗНАМЕ“
 на бул. „Сталин“ 16, тел. 8-05-19.
 Първокласен оркестър, СПЕЦИАЛНО МЕНЮ, фини
 закуски, сладкиши, ВИСОКОКАЧЕСТВЕНИ НАПИТКИ
 и други.

ДОМАШНА РАБОТА

HOMEWORK

Part I

Translate into Bulgarian:

1. Did you take the children to school this morning? No, I didn't take them to school. They went there alone. Did they take their books? Yes, they took them.
2. I brought the children, but I didn't bring the record player and the records.
3. Do you understand me? Yes, I understand you very well.
4. Does he know Mrs. Petrov? No, he doesn't know her. He knows her husband.
5. Are you looking for Captain Tsenoff? Yes, I am looking for him. Did I tell you that I met him an hour ago? No, you didn't tell us.
6. We visited them on Tuesday. They visited us last Saturday.
7. Did you call me on the phone last night? No, I didn't phone you last night.

Part II

Write a letter to someone, telling him what you did the last few days and what you are going to do.

Part III

Translate and answer in Bulgarian:

1. Do you often invite guests for supper?
2. Did you call your wife on the phone this morning?
3. Are you going to take your children to the movies tonight?

Part IV

1. Record the dialogue to lesson 31.
2. Record the letter (part II), but don't read it while recording, say it.

РЕЧНИК

VOCABULARY

викам
 пови́кам
 вика́м по телефо́на
 висо́ко adv.
 грамофо́н м.
 довежда́м
 доведа́, -е, дове́дох
 дом м.
 у дома́
 дра́г, -а, -о, -и
 държа́, -и, -ах
 държа́ изпит
 завежда́м
 заведá, -е, заве́дох
 здра́ве п.
 мно́го здра́ве на
 Ива́н voc.case Ива́не!
 изпит м.
 има́м да
 ка́ня
 покáня, -и, -их
 куро́рт м.
 ло́шо adv.
 на́й-после
 на́мирам
 наме́ря, -и, -их
 оба́ждам се
 оба́дя се
 пак adv.
 плóча f.
 по
 по телефо́на
 пови́кам see вика́м
 по́здрав м.
 покáня see ка́ня
 посеща́вам
 посетя́, -и, -их
 потърся́ see търся́
 ра́зговор м.
 сви́ря
 сви́ря на грамофо́н
 септѐмври
 сла́бо adv.
 слúшам
 Со́фия
 срѐщам
 срещна́, -е, -ах
 слѐчен, сърдѐчна, о,и

to call

to call on the phone

loud, loudly

record player

to bring (somebody)

house, home

at my house, to my house, at home

dear

to hold

to take an examination

to take (somebody somewhere)

health

many regards to..

Ivan

examination

to have to

to invite

resort, resort place

bad, badly

at last

to find

to call somebody on the phone

again

record (for playing)

on

on the phone

greeting

to visit

conversation

to whistle

to play records on a record player

September

faintly

to listen to

Sofia, the capital of Bulgaria

to see

cordial

LESSON 31

такá	adv.	so, thus
телефóн	м.	telephone
телефóнен, телефóнна, -о, -и		
тѣрся, -и, -их		to look for
потѣрся, -и, -их		
у		to
у тях		to their house
шум	м.	noise
щом	adv.	as soon as

GRAMMAR INDEX

The Roman numerals II & III indicate the Second and the Third Volume of this Textbook, while the Arabic refer to their pages.

Accent

in Bulgarian in general
II 22,23;
of imperative II 211;
neuter nouns II 148;
past tense III 104-106;
short forms of personal
pronouns III 228;

Accusative Case of
personal pronouns, short
forms III 228;

Adjectives

article of- III 138,139;
ending in И,А,О,У III 170;
change in gender & number
III 136;
changing Я to Е III 141;
definite article for -
III 138, 139;
double HH III 138;
omission of Ъ & Е III 137;
orthography of- indicating
nationality II 19;
position of- III 140,141;
stable Е III 137.

Affirmative Form of

future tense II 175-177;
past tense III 17-19,46-48,
76,77,104,106;
present tense:
verbs of the 1st group II
125; verbs of the 2nd group
II 103; verbs of the 3rd
group II 73.

Article,

definite of:
adjectives III 138,139,170:
fem. nouns II 76:
masc. nouns II 45,104:
neuter nouns III 49;
plural III 139,II 76,149:

Aspect

and conjugation II 182;
formation of- II 180;
in Bulgarian II 179;
in general II 177,178;
perfective of сѢМ III 202;
usage of perfective - II
209;

Auxiliary Verb сѢМ II 16;

present tense:

affirmative form II 17;
interrogative form II 20,21;
interrogative-negative form
II 47;
negative form II 17;
perfective aspect of - III
past tense II 19; / 202;
present tense of - II 17.

Change of

consonant sound in:
nouns К to П II 46;
verbs жа, ча, ша to за, ка, ца
III 19;
vowel sound in:
adjectives Я to Е III 41;
masc. nouns III 79;
neuter nouns II 148.

- Colloquial Usage of
possessives III 201
- Conjugation & Aspect
II 122
- Declension of
personal pronouns (short
forms) II 228
- Definite Article of
fem. nouns II 76;
masc. nouns (full art)
II 45;
masc. nouns (short art)
II 104;
neuter nouns II 149;
pronunciation of - II 46.
- Degrees of Comparison
comparative III 171-172;
superlative III 172-173;
- Dialect Forms of
the personal pronouns
II 16;
the verbs, 1st group
II 125;
the verbs, 2nd group
II 103;
- Double Negation II 127.
- Ending
-M of the verbs, 1st
group II 126.
- Endings of Nouns
feminine II 43;
masculine II 43;
neuter II 44.
- Familiar Form of
personal pronouns II 16;
the verb II 16.
- Feminine Nouns
definite article II 76;
endings II 43.
For (conjunction)
idiomatic translation
into Bulg. of- II 19.
- Formal Pronoun II 16.
- Future Tense
affirmative form II 175;
interrogative form II 176;
interrogative-negative form
II 177;
negative form II 175;
бъда III 202;
съм III 202.
- Gender of Nouns II 43.
- Groups of Verbs II 73.
- Idiomatic use of
present tense II 19.
- Imperative
formation of- II 210;
accent of- II 211;
negative - II 212;
of perfective verbs II 212.
- Impersonal Forms
има, няма II 75.
- Interrogative Form of the Verb.
future tense II 176;
1st group II 125;
2nd group II 103;
3rd group II 74;
past tense III 19;
съм II 20.
- Interrogative-Negative Form of
the Verb.
future tense II 176; past
tense III 19; present tense
II 75.

Masculine Nouns

article of (full) II 45;
" (short) II 104;
changing K to II 44;
ending in II 45;
endings of- II 43;
monosyllabic III 78-80;
plural of II 44.

МОРА

past tense of - III 106;
usage with another verb
III 106.

Monosyllabic Masculine Nouns

accent of III 78-80;
plural III 78;
changing Я to е III 79;
unchangeable III 80.

Negation

double II 127.

Negative Form of the Verb

1st group II 125;
2nd group II 103;
3rd group II 74, II 17;
imperative II 212;
future tense II 175
past tense III 19.

Negative Imperative II 212

Neuter Gender

accent rule II 148;
nouns of II 147.

Nouns

accent rule of II 148;
changing K to Ц II 44;
ending in a vowel II 76;
feminine II 76;
gender of II 43;
indicating nationality
II 19;
masculine LL 43-45;
monosyllabic masculine
III 78-80;
neuter II 147.

Omission of the Personal

Pronoun when used as a
subject II 18.

Orthography

of the def. article II 104;
of nouns and adjectives
indicating national origine
II 19.

ОТБЕЖЕКА

past tense of III 107.

Past Tense

ending of III 16;
formation of III 17-19
46-48;
verbs of the 1st group
Е>Я III 18; Е>А III 48;
жа, ча, ша to за, ка, ца
III 19; ох III 46, 47.
disappearance of the Root
Vowel III 48;
of съм III 19;
verbs of the 2nd group
III 76, 77
и > я III 77; и > а III 77.
of the verb взять III 77;
verbs of the 3rd Group
III 104.
accent of the - III 104-106;
of мора III 106;
interrogative form III 19;
negative form III 19;
interrogative-negative III
19;

Perfective Aspect

formation II 180;
usage II 209;
of съм III 202.

Personal Pronouns

dialect form II 16;
familiar form LL 16;
formal II 16;
short forms III 228;
subjective case II 16.

Plural of Nouns
ending in a vowel II 76;
feminine nouns II 76;
masculine nouns II 44;
monosyllabic masculine
nouns III 78;
neuter nouns II 147-148;

Possessives III 200,201;
colloquial usage of-III
201.

Present Tense of the Verbs
of the 1st group II 125;
of the 2nd group II 103;
of the 3rd group II 73;
of сѢМ II 20.

Pronunciation
of definite art., masc.
gender II 104;
of present tense;
1st group II 125.
2nd group II 103
3rd person pl. of
сѢМ II 16.

Pronouns
personal, subject form
II 17;
familiar form II 16;
formal II 16.

Questions
formation of- II 20.

Short Article
of masculine nouns II 104 .

Short Forms of the Personal
Pronouns III 223.

Since, idiomatic translation
of - into Bulgarian II 19.

Structure of the Simple
Sentence II 17.

Tenses
future II 175-177;
past III 16-19;46,48;76,77;
present II 73,103;/104-106;

Usage
of the perf aspect in
present tense II 209.

Verb
the - II 72.

Verbs
changing
K to ч, r to ж II 126;
of the 1st group II 126;
of the 2nd group II 103;
of the 3rd group II 43;
ending M in the 1st group
II 125.